

РІЧНИЙ ЗВІТ 2025

Зміст

Вступне слово	3
Цифри року	5
Незворотність демократичного розвитку	6
Рівна участь для постраждалих від війни	19
Правосуддя за воєнні злочини	31
Відновлення, орієнтоване на людей	42
Реінтеграція ветеранів	86
Євроінтеграція як рушій реформ	101
Міжнародна підтримка справедливого миру	119
Команда Фонду	133
Правління Фонду	138
Аудиторський висновок	140

Вступне слово

Український народ продовжує писати свою повномасштабну історію боротьби. Триває війна, першопричиною якої є наше прагнення до свободи і неприйняття цього прагнення нашим споконвічним східним сусідом. На цьому великому фронті свободи у 2025 році Україна знову довела свою силу.

Росія починала цю війну з переконанням, що українська держава впаде, суспільство зламається, а демократія виявиться розкішшю, несумісною з виживанням. Минув ще один рік, і можна впевнено сказати: ця стратегія зазнала банкрутства.

Україна вистояла не лише як держава. Вона вистояла як суспільство вільних людей. Війна не скасувала демократичну природу нашого суспільства. Навпаки - зробила її ще помітнішою.

Втіленням інстинкту свободи українців у 2025 році став «картонковий майдан» – несподіваний, творчий і водночас дуже серйозний прояв громадянської активності. У ньому не було ані партійних прапорів, ані великих організаційних структур, ані «печеньок». Але було те, що завжди лежало в основі української демократії: переконання, що громадяни мають бути почутими, а влада має відчувати своїх громадян. Це була ще одна нагадування про те, що свобода в Україні не є подарунком держави. Вона є питомою рисою суспільного характеру. Можливо, саме тому всі спроби зруйнувати українську демократію виявляються марними. Її коріння – не в інституціях самих по собі. Воно – в людях. У волонтерах і військових, у журналістах і правозахисниках, у місцевих громадах, у молоді, яка не погоджується мовчати, і в мільйонах громадян, які навіть у найтемніші часи не готові відмовитися від власної гідності.

Водночас 2025 рік нагадав нам, що свобода потребує захисту не лише від зовнішнього ворога.

Світ навколо нас став менш передбачуваним. Демократії дедалі частіше зосереджуються на власних внутрішніх проблемах. Після зміни влади у Сполучених Штатах колишній флагман вільного світу перетворився у гротескную карикатуру. Відбулось значне скорочення ресурсів, які протягом десятиліть спрямовувались на розвиток демократії, громадянського суспільства та незалежних медіа у світі. Багато програм були зупинені або переглянуті. Для багатьох з тих, хто працює заради свободи, прав людини та відкритого суспільства, це стало серйозним викликом.

Але саме в такі моменти стає зрозуміло, що головний ресурс демократії – не гранти і не програми допомоги. Головний ресурс – це люди, які практикують демократію, приймаючи на себе відповідальність за країну – кожен у свій спосіб.

Саме тому Міжнародний фонд «Відродження» продовжував працювати поруч із тими, хто захищає країну і відстоює права людини в ній, хто запускає дрони і розвиває незалежні медіа, допомагає військовим підрозділам і самоврядним громадам, хто тримає освіту і плекає довіру в суспільстві, хто шукає рішення для майбутнього країни. Ми робили це разом із тисячами партнерів по всій Україні.

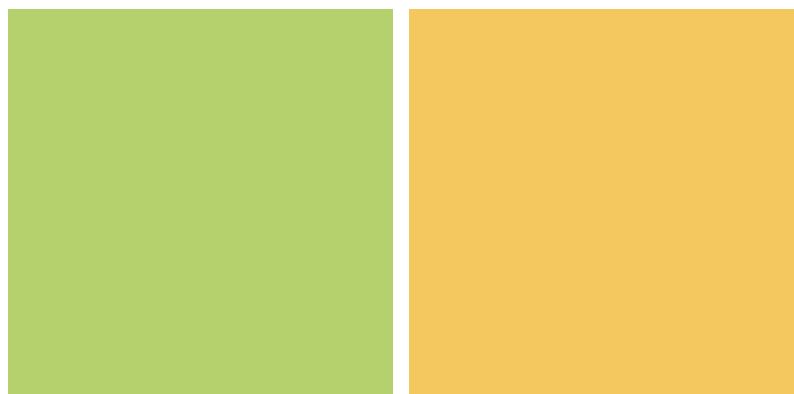
Цей звіт – не лише про діяльність Фонду. Він про суспільство, яке відмовилося жити за правилами страху. Про людей, які навіть під час війни не погоджуються обміняти свободу на тишу. Про громадян, які знову і знову доводять, що демократія – це не політична технологія і не запозичена модель. Це частина нашого національного ДНК.

Якщо ви тримаєте в руках цей звіт, то, ймовірно, ви також є носієм цього ДНК.

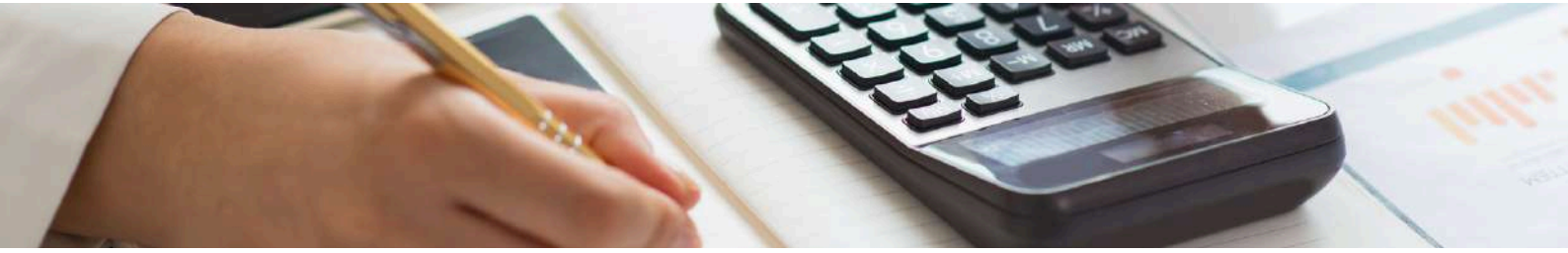
І саме тому в нас є майбутнє.

Олександр Сушко

*виконавчий директор
Міжнародного фонду
«Відродження»*

Цифри року

У 2025 році Міжнародний фонд «Відродження» суттєво розширив підтримку громадянського суспільства в Україні. Загальний обсяг фінансування склав майже 900 мільйонів гривень (21,6 мільйона доларів США). Ці кошти дали змогу реалізувати 522 проєкти від 312 організацій, спрямовані на розвиток демократії, захист прав людини, підтримку реформ, посилення стійкості громад та євроінтеграцію. Це найбільша кількість підтриманих проєктів за останні три роки і найбільша загальна сума підтримки громадянського суспільства за всю історію Фонду.

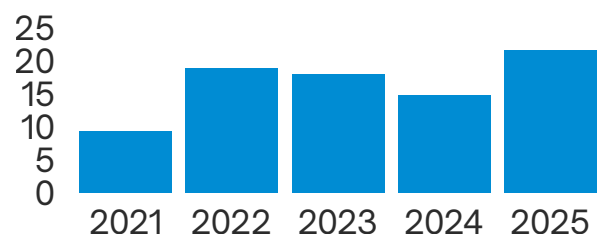
П'ять програмних напрямів охопили широкий спектр суспільних змін. Найбільшою за обсягом стала програма «Демократія і належне врядування» – 188 грантів на загальну суму 398,5 мільйона гривень. Програма «Громадянська стійкість» підтримала 102 проєкти на 140 мільйонів гривень. Програма «Європа і світ» реалізувала 88 грантів на 144 мільйона гривень. Програма «Соціальний капітал» – 92 гранти на 108,5 мільйона гривень. Програма «Права людини і правосуддя» – 54 проєкти на 86,5 мільйона гривень.

Найбільше грантів Фонд надава у обсязі від 25 до 50 тисяч доларів. Найчастіше проєкти тривали від 6 до 12 місяців.

879 млн
грн

Фонд надав на розвиток
Відкритого Суспільства в Україні

Підтримка за роками, (млн \$)

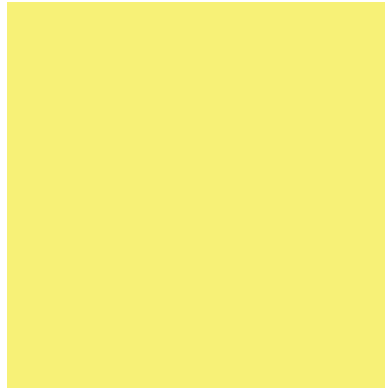
312

організацій
отримали
підтримку
Фонду

522

проєкта
реалізували
за підтримки
Фонду

Незворотність демократичного розвитку

Фонд разом з партнерами підтримує механізми, які роблять демократичний розвиток України сталим – навіть в умовах війни. Це означає реальну участь громадян у прийнятті рішень, зміцнення інституцій, які працюють в інтересах людей, і просування реформ, необхідних для вступу до ЄС. Для цього Фонд співпрацює з аналітичними центрами та громадськими організаціями – щоб розробляти, тестувати і просувати відповідні політики. Прозорість, підзвітність і громадянська участь мають стати не винятком, а нормою.

Чому це важливо?

Демократія не може бути відкладена на після перемоги. Без підзвітних інституцій, децентралізації та активного громадянського суспільства реформи залишаться декларативними, а євроінтеграція – формальною. Важливо вже зараз формувати середовище, в якому громади мають голос, місцева влада підзвітна, а організації громадянського суспільства здатні впливати на політику.

Наші пріоритети

Посилення локальної демократії

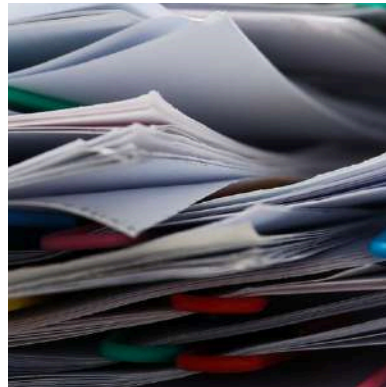
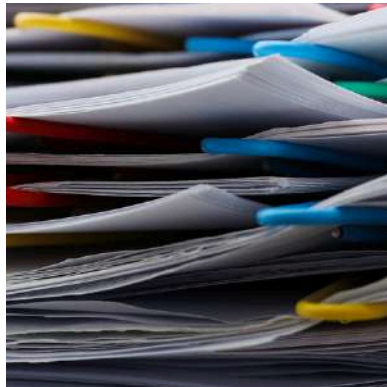
Інклюзивне прийняття рішень

Спроможність громадянського суспільства

Прозорість та підзвітність

Статути громад як реальний інструмент участі

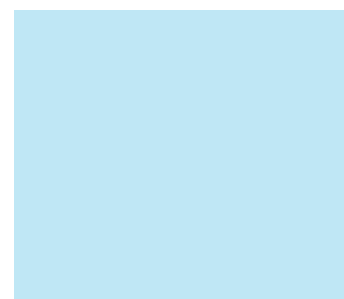
Після набрання чинності у січні 2025 року закону про народовладдя кожна територіальна громада України зобов'язана до початку 2027 року затвердити свій Статут – документ, який визначає правила і механізми участі жителів у прийнятті рішень. Фонд підтримує цей процес комплексно: від розробки методичних інструментів і типових зразків до роботи з конкретними громадами на місцях.

Ключовий ризик – що громади просто копіюватимуть статути за одним шаблоном, не адаптуючи їх до власних потреб. Саме тому Фонд фінансує як експертну роботу зі створення якісних зразків і рекомендацій, так і безпосередній супровід громад.

За підсумками конкурсу «Сприяння розробці статутів територіальних громад та використанню інструментів місцевої демократії» Фонд підтримав 14 проєктів. Ми ділимося лише частиною з історій успіху щодо статутів, які втілились у 2026 році.

УНЦПД розробив типовий Статут для громад

У червні 2025 року експерти Українського незалежного центру політичних досліджень підготували проєкт типового Статуту для сільських, селищних і міських громад. Документ також передбачає чотири обов'язкові додатки – положення про місцеві ініціативи, громадські слухання, загальні збори та громадське оцінювання влади.

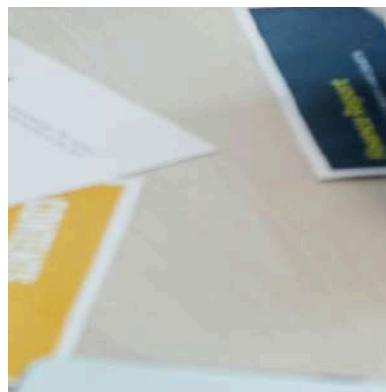
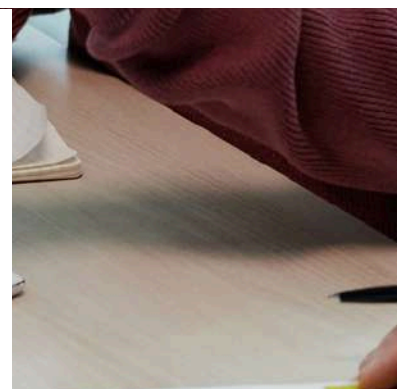
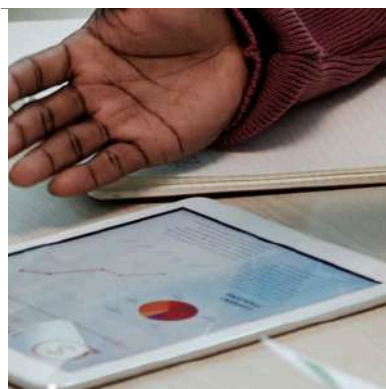
Нові методичні рекомендації для розробки Статутів

У січні 2024 року відбувся перший випуск Школи Антикору — 23 учасники з 20 міст України стали частиною спільноти антикорупційних розслідувачів. Серед них — військові, журналісти, юристи, активісти й волонтери. Вони отримали необхідні знання й інструменти для викриття корупції та контролю за витратами публічних коштів.

Камінь-Каширська громада на Волині напрацювала Статут разом з жителями

У Камінь-Каширській громаді на Волині процес розробки Статуту розпочався з соціологічного дослідження та фокус-груп з жителями і посадовцями. Далі – робоча група, серія тренінгів для активістів і посадовців, два громадські слухання в онлайн та офлайн форматах. Фінальний крок – розгляд на сесії ради. Проект реалізується Волинським інститутом права за підтримки Фонду.

П'ять громад Буковини отримали експертний супровід

У березні 2025 року розпочався пілотний проєкт на Буковині: Великокучурівська, Вижницька, Глибоцька, Недобоївська та Усть-Путильська громади отримали підтримку в оновленні своїх Статутів. Кожна робоча група працюватиме над документом шість місяців – із залученням жителів і громадськими обговореннями перед внесенням на сесію ради. Проєкт реалізується ГО «Товариство «Український Народний Дім у Чернівцях» за підтримки Фонду.

Кіптівська громада прийняла Статут

Кіптівська сільська рада на Чернігівщині затвердила Статут на 32-й сесії 2 травня 2025 року – після семи місяців роботи над документом. Статут закріплює механізми громадської участі та підзвітності місцевої влади. Робота велась у рамках проєкту за підтримки Фонду.

Миргородська громада презентувала оновлений Статут

У грудні 2025 року Миргородська громада представила оновлений проєкт Статуту. Документ суттєво розширює можливості жителів впливати на місцеві рішення, зокрема через громадські слухання та місцеві ініціативи. Окрема новація – участь молоді від 14 років. Проєкт підготовлено спільно з ГО «Агенція розвитку регіональних ініціатив» за підтримки Фонду.

Тернопіль затвердив новий Статут громади

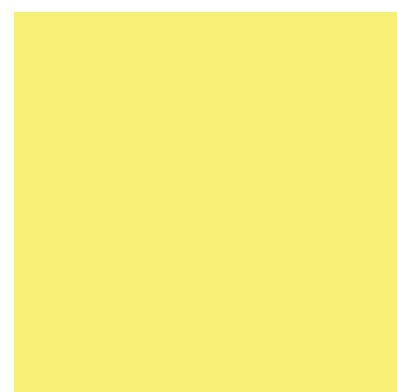
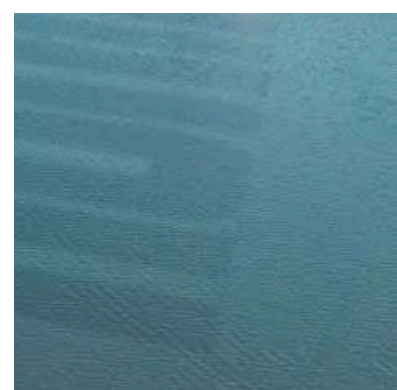
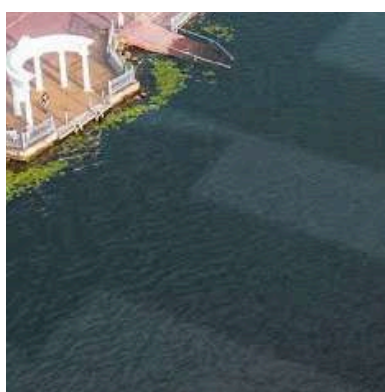
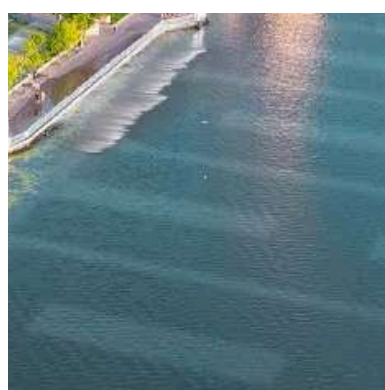
У березні 2026 року Тернопільська міська рада затвердила Статут громади в новій редакції – результат роботи, яка велась упродовж 2025 року за підтримки Фонду. До підготовки документа були залучені структурні підрозділи міської ради, депутати, представники Молодіжної ради та експерти УНЦПД.

Перед ухваленням проєкт пройшов громадські слухання. Оновлений Статут закріплює права ВПО на участь у місцевому самоврядуванні, прописує чіткі процедури громадських слухань, місцевих ініціатив і загальних зборів, а також передбачає механізми участі жителів у плануванні місцевого бюджету та обов'язкове публічне звітування влади.

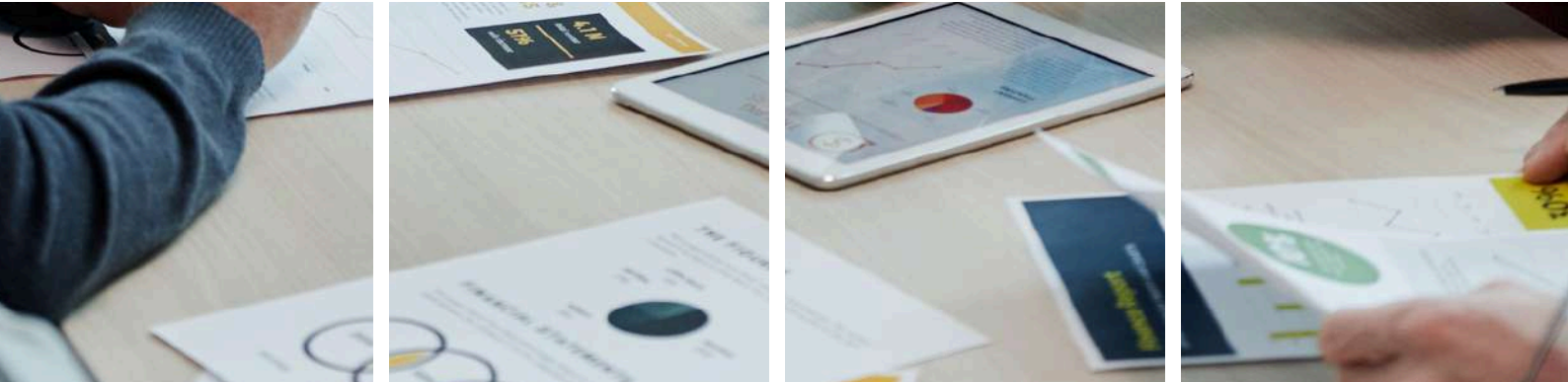
Дві прикордонні громади Чернігівщини затвердили нові Статути

У жовтні 2025 року дві прикордонні громади Чернігівщини – Понорницька та Холминська – завершили роботу, розпочату в рамках проєкту за підтримки Фонду, і затвердили нові Статути. Процес розробки тривав кілька місяців і включав опитування жителів, засідання робочих груп, громадські слухання та навчання для близько 35 учасників у кожній громаді.

За підсумками проєкту підготовлено електронний посібник із практичними уроками для інших громад, а обидві громади підключено до національної платформи електронних петицій.

Локальна демократія в дії

Громадські бюджети, місцеві ініціативи, органи самоорганізації, стратегії розвитку - усі ці інструменти локальної демократії. У 2025 році Фонд підтримав низку проєктів, які допомагали громадам по всій Україні освоювати ці інструменти на практиці – від Запоріжжя до Волині, від Миколаївщини до Києва.

На Полтавщині чотири громади впровадили інструменти місцевої демократії

У травні 2025 року завершився проєкт «Ініціатива громад Полтавщини – місцева демократія для захисту країни», який ГО «Центр громадянських ініціатив «Лтава» реалізовувала за підтримки Фонду в чотирьох громадах – Оржицькій, Чорнухинській, Опішнянській та Котелевській. За час проєкту в Котелевській громаді запровадили механізм громадського бюджету, в Опішнянській – ухвалили положення про місцеві ініціативи, а в Оржицькій і Чорнухинській розробили проєкти статутів і підготували їх до затвердження.

Ключовим результатом стало не лише впровадження окремих інструментів, а якісна зміна у взаємодії між владою і жителями: представники місцевого самоврядування і активісти разом проходили навчання, разом виявляли проблеми і разом шукали рішення.

У Києві презентували оновлені підходи до стратегічного планування громад

У червні 2025 року за підтримки Фонду відбулась презентація оновлених методичних підходів до стратегічного планування на місцевому рівні – спільна ініціатива проєкту «Відновлення для всіх» (RFA) і Міністерства розвитку громад та територій.

Учасники обговорили, чому чинні методичні рекомендації вже не відповідають потребам громад, і що потрібно змінити: посилити участь жителів у розробці стратегій, синхронізувати стратегічне та бюджетне планування, змістити фокус з інфраструктури на якість послуг для людей, зокрема найбільш вразливих. Найближчим часом після заходу проєкт RFA передав Міністерству проєкт змін до методичних рекомендацій для подальшого опрацювання.

Турійська громада на Волині навчилась говорити з владою

Упродовж майже року – з липня 2024-го по червень 2025-го – Волинський інститут права за підтримки Фонду працював з Турійською селищною радою над налагодженням комунікації між владою і жителями.

За цей час разом напрацювали проект статуту і положень до нього, провели дослідження стану владно-громадської взаємодії, серію тренінгів для посадовців і активістів та проаналізували сайт громади на зручність для жителів. Головним результатом, за словами заступниці селищного голови Жанни Яковініч, стало те, що люди – і посадовці, і жителі – навчились слухати одне одного.

Запоріжці вчилися створювати органи самоорганізації населення

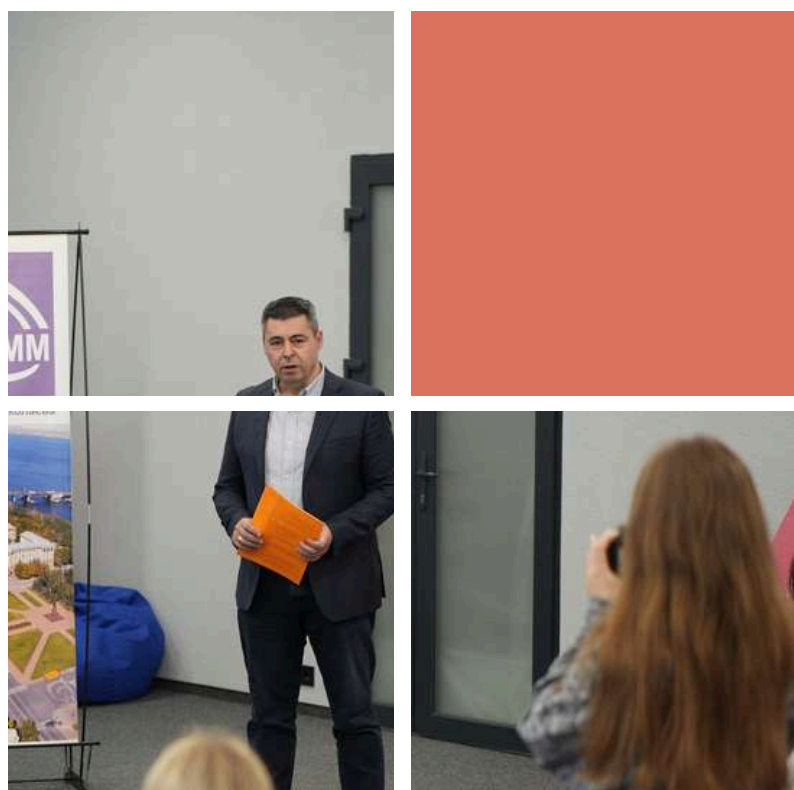
У лютому 2025 року ГО «Екосенс» за підтримки Фонду провела у Запоріжжі тренінг про органи самоорганізації населення (ОСН) – офіційно визнані об'єднання жителів, які можуть представляти інтереси громади і брати участь у місцевому самоврядуванні. Понад 30 учасників – активісти, голови ОСББ, представники ГО та ВПО – дізналися про правові основи діяльності ОСН, етапи реєстрації, механізми комунікації з владою та можливості отримання фінансування через місцеві програми і гранти. Депутат Запорізької міської ради Сергій Ільченко, який взяв участь у тренінгу, підкреслив: самоорганізовані громади мають більше можливостей залучати ресурси і впливати на рішення щодо благоустрою та розвитку своїх кварталів.

У Миколаєві відбувся форум з учасницької демократії

У травні 2025 року ГО «Фонд розвитку міста Миколаєва» за підтримки Фонду провела у Миколаєві другий форум з учасницької демократії – у змішаному форматі, з молодіжним простором «Хвиля» як майданчиком для офлайн-учасників. Активісти, представники влади, молодь і експерти обговорювали, як розвивати демократичні інструменти в громадах.

На форумі також порушили тему підготовки громади до повернення ветеранів – як зробити цей процес менш травматичним як для самих військових, так і для всього суспільства.

859 посадовців з 12 областей навчилися захищати персональні дані

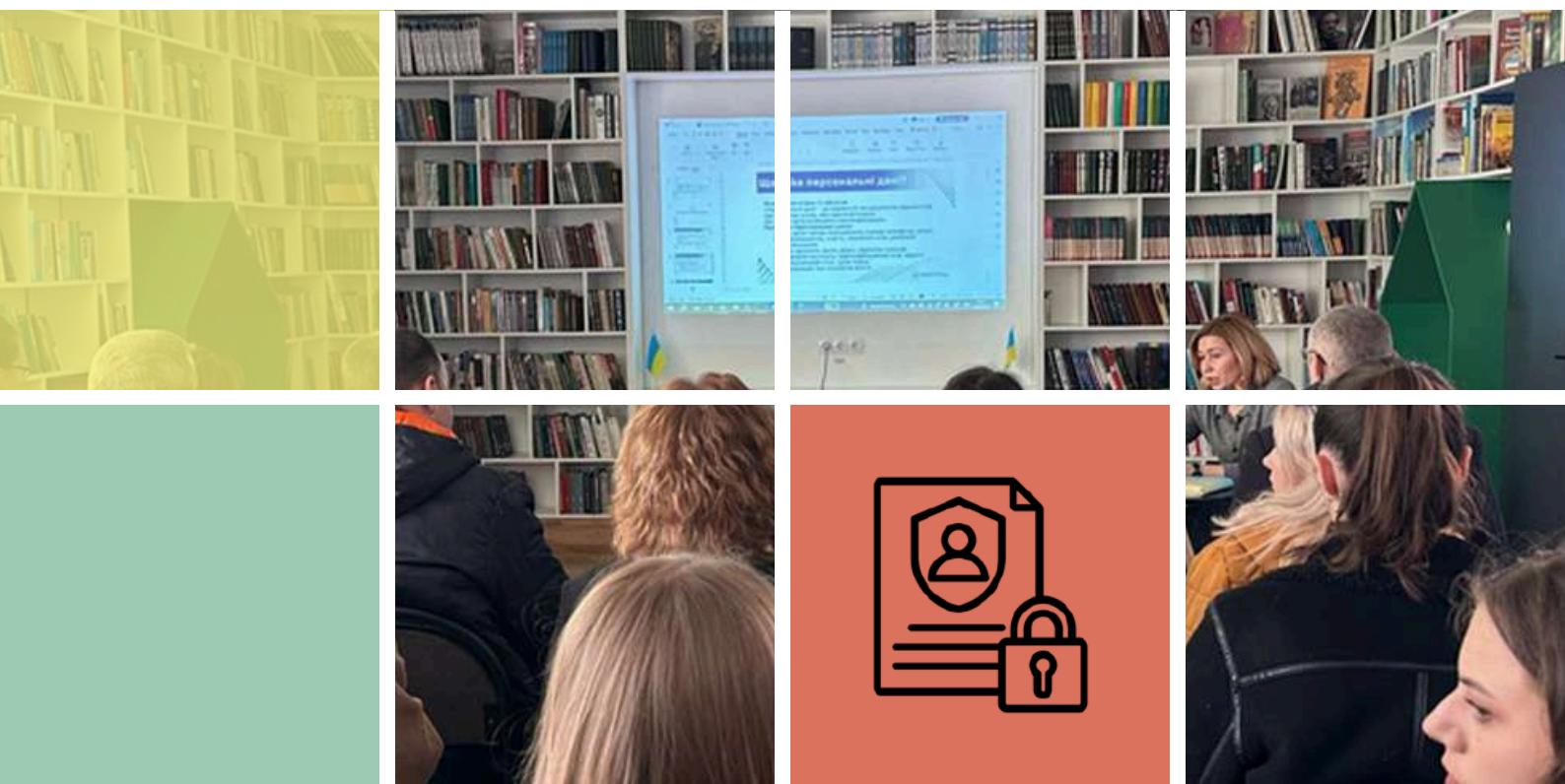
У 2025 році за підтримки Фонду організація FREERIGHTS реалізувала проєкт «Захист персональних даних в умовах війни» – спрямований на те, щоб органи місцевого самоврядування краще розуміли свої зобов'язання у сфері захисту персональних даних і дотримувались їх на практиці. Загалом у 54 заходах взяли участь 859 працівників місцевих рад з 12 областей України. Паралельно проведено моніторинг дотримання відповідного законодавства, а за його результатами органи місцевого самоврядування отримали узагальнений звіт із конкретними рекомендаціями.

Основою проєкту стала навчальна програма у форматі «тренінг для тренерів» – для регіональних координаторів Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Шестимодульний курс охоплював і теорію, і практику: від міжнародних стандартів та вимог GDPR до оцінки ризиків, внутрішніх організаційних заходів і захисту даних в інформаційних системах. Після навчання координатори

самостійно провели просвітницькі заходи для посадовців у своїх регіонах – таким чином знання поширилися значно ширше, ніж охопив би один центральний курс.

У кількох громадах вже під час навчання виявили реальні порушення – і одразу розпочали їх усувати. У десятках рад призначили відповідальних осіб за захист персональних даних, оновили посадові інструкції, розпочали розробку політик конфіденційності та внутрішніх нормативних актів. В одній із громад Івано-Франківської області виявлено факт ненавмисного розголошення даних – і місцева рада оперативно ухвалила рішення про впорядкування документації.

Оновлення закону про самоорганізацію населення

Органи самоорганізації населення (ОСН) – це офіційно визнані об'єднання жителів, через які люди можуть безпосередньо впливати на рішення місцевої влади. Проблема в тому, що базовий закон, який регулює їхню діяльність, давно застарів: процедура створення ОСН може тривати до дев'яти місяців, а місцева влада нерідко блокує ініціативи жителів без пояснень. У листопаді 2025 року за підтримки Фонду відбувся круглий стіл Комітету Верховної Ради з питань місцевого самоврядування, присвячений оновленій редакції законопроекту № 6319 – документа, який має суттєво змінити цю ситуацію.

На круглому столі підсумували багатомісячну роботу Робочої групи: 13 засідань, понад 800 опрацьованих поправок і принципова згода з більшістю спірних питань. Оновлений законопроект спрощує процедури легалізації ОСН, уточнює їхній статус, підзвітність і фінансування. Ці зміни мають зробити самоорганізацію реально доступним інструментом – а не лише теоретичною можливістю на папері.

Учасники круглого столу наголосили: під час війни ОСН вже довели свою практичну цінність – у питаннях локальної безпеки, волонтерської координації та підтримки вразливих груп. Дослідження показують, що громади з активними механізмами самоорганізації є більш згуртованими і швидше відновлюються після криз. Ухвалення законопроекту – це також одна з умов підтримки з боку ЄС. За підсумками заходу 160 організацій громадського сектору з усієї України підписали спільний лист підтримки, переданий голові пр фільного комітету.

Реформи публічного управління в умовах війни

Реформа публічного управління – одна з ключових умов євроінтеграції України і водночас одна з найскладніших: вона відбувається просто під час війни, яка докорінно змінила, як влада функціонує на всіх рівнях. Фонд підтримує роботу в цій сфері через кілька напрямків – від осмислення того, як має виглядати врядування на деокупованих територіях, до формування нового покоління лідерів, здатних працювати в умовах невизначеності та відповідати за результат.

Публічне управління в умовах війни: пошук нової моделі

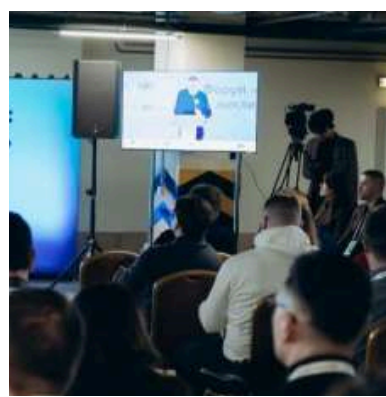
У квітні 2025 року за підтримки Фонду відбулось відкрите засідання Платформи тимчасово окупованих та деокупованих громад. У центрі уваги – виклики публічного управління на звільнених територіях Запорізької, Харківської та Херсонської областей. Аналітики Центру політико-правових реформ представили результати дослідження: на деокупованих і прифронтових територіях досі немає чіткого розмежування повноважень між органами місцевого самоврядування і військовими адміністраціями, а нормативна база для їхньої взаємодії залишається розмитою.

Окремою темою стала реконфігурація адміністративно-територіального устрою в післявоєнний період. Дослідники наголосили: майбутня модель врядування має бути гнучкою – враховувати демографічні зміни, нові функціональні потреби громад і безпекові виклики.

Форум доброго врядування: виклики лідерства у 2025 році

У березні 2025 року за підтримки Фонду в Києві вдруге відбувся Форум доброго врядування «Україна 2025: виклики лідерства» – спільна ініціатива Аспен Інституту Київ, Інституту фронтиру та CEO Club Ukraine. Упродовж шести годин 120 лідерів з різних секторів – політики, бізнесу, громадянського суспільства і місцевого самоврядування – обговорювали, як ухвалювати рішення і брати відповідальність в умовах, де правила постійно змінюються.

Форум був побудований не як конференція з виступами, а як простір для відвертого діалогу: кожен учасник міг взяти слово і запропонувати власне бачення. Головна ідея – лідери сьогодні мають проактивно формувати порядок денний і об'єднувати зусилля між секторами. Від цього, за словами організаторів, залежить не тільки ефективність окремих організацій, а й спроможність країни пройти через відновлення з міцними інституціями.

Клуб відкритого суспільства: управлінська криза на четвертому році війни

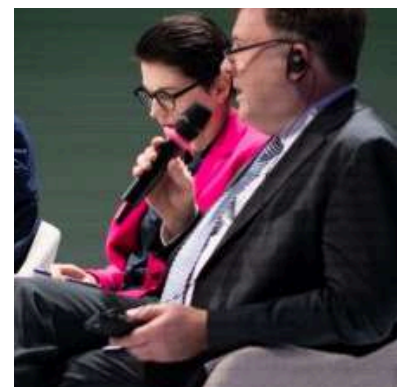
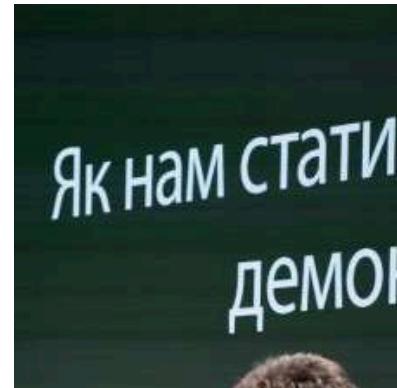
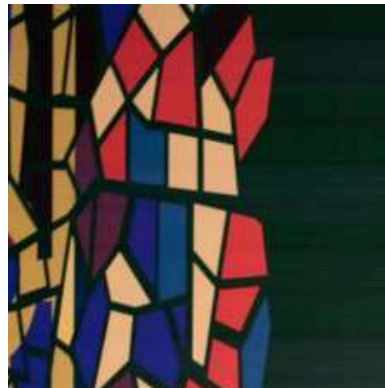
У грудні 2025 року в Фонді відбулась зустріч Клубу відкритого суспільства, присвячена управлінській кризі в Україні. На четвертому році війни дедалі виразнішими стають виснаження держaparату, розмиття відповідальності, вертикалізація ухвалення рішень і дефіцит стратегічного бачення. Учасники обговорили, як корупційні скандали – зокрема «Міндічгейт» – підточують довіру до держави саме тоді, коли суспільство, що несе величезні жертви, очікує від влади найвищих стандартів. Головне питання дискусії: яку роль у подоланні цієї кризи може відіграти громадянське суспільство.

«Україна 3.0»: від жертви агресії до творця нових альянсів

У грудні 2025 року в рамках XIII Форуму розвитку громадянського суспільства, організованого ІСАР «Єднання» у партнерстві з Фондом, відбулась панельна дискусія «Україна 3.0. Як нам стати центром нової геометрії політичних альянсів?». Учасники – представники Chatham House, польського Фонду Батория, German Council on Foreign Relations та ОПОРИ – обговорювали, як війна змінює правила світової політики і яке місце в новій архітектурі має посісти Україна. Ключовий висновок: Україна вже не просто прагне інтегруватися у демократичний світ – вона є його активним творцем, а її досвід децентралізації, громадянської мобілізації та відповідального вибору в умовах війни стає орієнтиром для партнерів у Європі й за її межами.

«Школа активістів 3.0» для центральних областей

У 2025 році за підтримки Фонду Агенція регіонального розвитку Таврійського об'єднання територіальних громад оголосила набір до «Школи активістів 3.0» для Черкаської, Вінницької та Кіровоградської областей. Програма орієнтована на внутрішньо переміщених осіб та місцевих активістів і охоплює проєктний менеджмент, соціальне підприємництво, культурні ініціативи та лідерство. Навчання проходило у двох сесіях – у Тульчині та Крижополі. Школа вже має досвід попередніх потоків і розрахована на тих, хто готовий не просто навчатися, а одразу застосовувати знання у своїй громаді.

Контроль над владою і доброчесність

Корупція підриває довіру до держави навіть у мирний час – під час війни її наслідки стають критичними. Непрозорі рішення, зловживання у сфері закупівель, розмиття відповідальності – все це послаблює обороноздатність країни, відштовхує міжнародних партнерів і руйнує суспільний договір між громадянами та владою. Для Фонду робота з антикорупційною тематикою – це не окремий напрямок, а наскрізна умова будь-яких реформ. Без прозорості та підзвітності ані відновлення, ані євроінтеграція не матимуть стійкого фундаменту. Тому Фонд підтримує незалежні розслідування, моніторинг публічних ресурсів, антикорупційні інституції та громадський тиск, який утримує владу в межах відповідальності.

Антикорупційні програми у Харкові, Фастові та Приютівці

Упродовж 2025 року ГО «Антикорупційний штаб» за підтримки Фонду реалізувала проєкт зі створення антикорупційних програм у трьох громадах – Харкові, Фастові та Приютівці на Кіровоградщині. Протягом року мешканці, активісти та посадовці разом проходили навчання, проводили анонімні опитування, щотижня збирались у робочих групах і спільно виявляли «червоні прапорці» – сфери, де ризики найвищі. Загалом команди ідентифікували десятки корупційних ризиків у кожній громаді.

За підсумками роботи Приютівська селищна рада у листопаді 2025 року проголосувала за антикорупційну програму на 2026–2028 роки, а Харків завершив розробку проєкту документа і підготував його до розгляду міською радою. Для міжнародних партнерів і донорів наявність таких документів є сигналом про готовність громади до прозорої співпраці – що особливо важливо в контексті відбудови та залучення міжнародного фінансування.

П'ята конференція викривачів: розвиток інституту та плани на 2026 рік

У листопаді 2025 року за підтримки Фонду відбулась П'ята щорічна конференція «Викривачі корупції в Україні: успіхи та виклики», організована НАЗК спільно з ACREC та НаУКМА. За два роки роботи Єдиний портал повідомлень викривачів підключив понад 11 тисяч організацій, прийняв понад 7,5 тисячі повідомлень і надав офіційний статус 157 викривачам – і користувачі оцінили його на 8,1 із 10. На конференції НАЗК представило дорожню карту розвитку інституту викривання на 2026 рік: адаптація законодавства до Директиви ЄС 2019/1937, розширення поняття «викривач», реформа системи винагород, посилення захисту для військовослужбовців і модернізація самого порталу.

Окремою темою стала необхідність комплексного законопроекту, який би розширив захист викривачів за межі суто корупційних повідомлень. НАЗК готує виступити координатором цієї роботи, залучивши широке коло інституцій. Ухвалення такого закону є також одним з індикаторів переговорного процесу про вступ України до ЄС – тож розвиток інституту викривання має не лише антикорупційний, а й євроінтеграційний вимір.

Магістерська програма антикорупційних студій у НаУКМА

На базі Києво-Могилянської академії спільно з ACREC діє магістерська програма «Антикорупційні студії» – єдина в Україні освітня програма, яка готує практиків у сфері протидії корупції: аналітиків законодавства, журналістів-розслідувачів, детективів та уповноважених з антикорупційної діяльності. Програма реалізується за підтримки Фонду. Програма дає не лише теоретичну базу, а й практичні навички – від розслідування корупційних схем до роботи з доказовою базою та публічної адвокації.

Прозорість видобувних галузей: DiXi Group презентував законопроект

У лютому 2025 року аналітичний центр DiXi Group за підтримки Фонду організував захід «Прозорість у видобувній галузі: успіхи України та необхідні зміни в регулюванні ІПВГ». На заході DiXi Group представив законопроект для імплементації оновленого Стандарту ІПВГ 2023 року: він розширює коло органів, зобов'язаних розкривати інформацію про видобуток – зокрема Державну митну службу, Мінфін, Міндовкілля та Держгеонадра – а також вимоги до звітності самих видобувних компаній, включно з даними про викиди парникових газів та соціальні й інфраструктурні проекти.

Прозорість парламенту під наглядом громадянського суспільства

Упродовж 2025 року Рух ЧЕСНО за підтримки Фонду провів кілька важливих досліджень і навчальних заходів, спрямованих на підвищення прозорості роботи Верховної Ради. У лютому ЧЕСНО представив результати п'ятого моніторингу відкритості парламентських комітетів: найпрозорішими виявились комітети з прав людини, цифровізації та енергетики. У липні було опубліковано дослідження про комунікацію нардепів із виборцями під час повномасштабної війни – з висновком, що частина депутатів досі не забезпечила доступний зворотний зв'язок, а офіційна електронна пошта подекуди просто не працює.

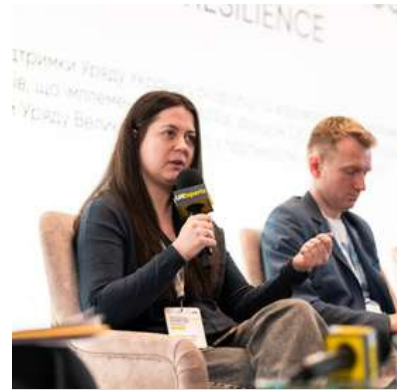
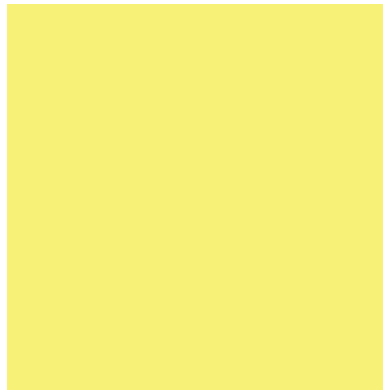
Паралельно ЧЕСНО організував навчання для представників секретаріатів комітетів ВРУ – щоб рекомендації за результатами моніторингу перетворювались на конкретні зміни, а не залишались на папері. Редизайн сайтів усіх комітетів, уніфікована структура, верифіковані сторінки в соцмережах – частина з цих змін уже відбулась завдяки тривалій співпраці ЧЕСНО з парламентом. Учасники дискусій неодноразово наголошували: суспільство має знати, чим займається парламент навіть під час війни.

Публічна позиція Фонду: демократія не чекає зручного моменту

У 2025 році Фонд кілька разів зайняв публічну позицію з принципових питань демократії. У лютому Фонд підписав спільну заяву понад 100 громадських організацій про неможливість проведення демократичних виборів до досягнення сталого миру. Позиція була чіткою: вибори мають відбутися, але лише за умов реальної безпеки, відновлення виборчої інфраструктури і можливості для мільйонів переміщених громадян і військовослужбовців взяти участь у голосуванні. Легітимність влади – виключна прерогатива українського народу, а не зовнішніх вимог.

У липні Фонд відреагував на одну з найгостріших подій року – ухвалення законопроєкту 12414, який послабив незалежність НАБУ і САП. Фонд назвав це критичною помилкою і першим кроком до демонтажу антикорупційних інституцій, здобутих після Революції Гідності. Разом з майже сотнею інших організацій Фонд підписав спільну заяву з вимогою скасувати закон і відновити інституційну незалежність антикорупційних органів. Обидві заяви – свідчення того, що Фонд не обмежується підтримкою проєктів, а бере активну участь у захисті демократичних принципів тоді, коли вони опиняються під тиском.

Рівна участь для постраждалих від війни

Війна змінює суспільство і породжує нових акторів, які мають що сказати і право бути почутими. Внутрішньо переміщені особи, сім'ї загиблих і зниклих безвісти, люди з прифронтових і деокупованих територій – усі вони стають активними учасниками громадянського суспільства, а не лише його бенефіціарами. Фонд підтримує їхній розвиток як самостійних демократичних акторів: забезпечує ресурси, навички та простір для участі у діалогах і впливу на політику.

Чому це важливо?

Соціальна згуртованість в Україні залишається високою, але тривала війна, економічний тиск і зростаючі втрати загострюють напруження між різними групами. Паралельно в громадянському суспільстві з'являються нові форми об'єднань людей, на яких найбільше вплинула війна. Фонд допомагає їм сформулювати ширше стратегічне бачення і стати співвалсниками змін.

Наші пріоритети

Участь
у прийнятті
рішень

Реінтеграція
внутрішньо-
переміщених осіб

Нові форми
самоорганізації

Соціальна
згуртованість
громад

Розширення можливостей для внутрішньо-переміщених осіб

Мільйони українців були змушені залишити свої домівки через війну – і більшість із них досі не може повернутись. Внутрішньо переміщені особи стикаються не лише з побутовими труднощами, а й з правовою невизначеністю, браком доступу до соціальних послуг, психологічним тиском і відчуттям відірваності від громади.

ВПО – повноправні члени громад, де вони живуть, і вони мають мати голос у прийнятті рішень, доступ до послуг і можливість впливати на своє майбутнє. Без цього відновлення країни залишиться неповним.

Платформа «Прихисток / робота»: пошук житла і роботи в одному місці

У жовтні 2025 року за підтримки Фонду в Києві презентували оновлену платформу «Прихисток / робота» – інструмент, що допомагає ВПО знайти одночасно і роботу, і житло. В оновленій версії платформа вже налічує понад 47 тисяч вакансій від бізнесу та державних установ, має вбудований ШІ-помічник для створення резюме і охоплює програми перекваліфікації. Проєкт є прикладом того, як державний і громадський сектори можуть разом створювати реально працюючі інструменти підтримки.

Голос ВПО у громадах Івано-Франківщини

У 2025 році ГО «Точка доступу» за підтримки Фонду реалізувала проєкт «Посилення голосу» у трьох громадах Івано-Франківщини – Болехівській, Городенківській та Отинійській. Мета – не просто адаптувати переселенців, а зробити їх повноцінними учасниками місцевого самоврядування. В рамках проєкту провели дослідження рад ВПО в громадах області: виявилось, що такі ради діють у 32 з 62 громад, але в багатьох із них частка самих переселенців серед членів ради залишається недостатньою. Учасники пройшли навчання з адвокації, комунікацій і діалогових підходів, разом розробили стратегії розвитку рад і отримали технічне обладнання для роботи. За словами учасників, головним результатом стала не документація, а довіра – між владою, громадою і переселенцями.

Житлова криза: дослідження і рекомендації Черкаського правозахисного центру

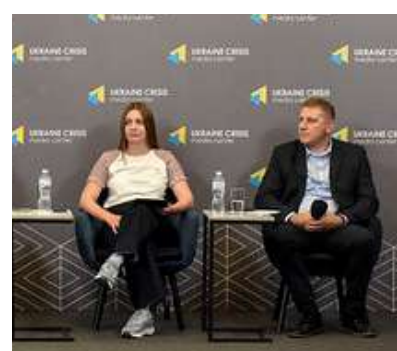
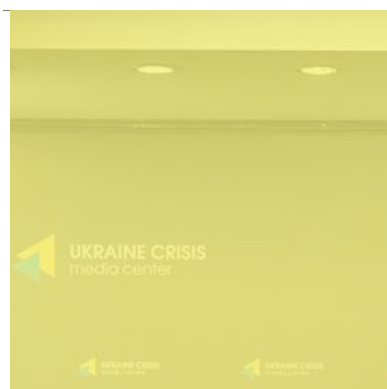
Упродовж 2024–2025 років Черкаський правозахисний центр за підтримки Фонду провів масштабне дослідження стану житлової політики для ВПО та осіб, які втратили житло через війну. Дані охопили 721 громаду і показали критичну картину: з понад 4,3 мільйона людей, які потребують житла, лише 35 отримали соціальне від місцевих громад. Половина органів місцевого самоврядування не змогли відповісти на базове запитання – скільки житла перебуває в їхній комунальній власності.

У червні 2025 року центр провів публічну презентацію результатів за участі експертів, народних депутатів і представників міжнародних організацій. Обговорення показало: проблема не лише у браку коштів – її коріння в застарілому Житловому кодексі 1983 року, відсутності державної житлової стратегії і слабкій спроможності громад.

СТАН РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОМ ОСІБ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ

МІЖНАРОДНИЙ, НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІСЦЕВИЙ РІВЕНЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА НАДАННЯ ДОПОМОГИ З ЖИТЛОМ

«Бути почутими»: ВПО як агенти змін на Полтавщині

ГО «Центр розвитку та співпраці громад» за підтримки Фонду реалізувала на Полтавщині проєкт «Бути почутими: залучення ВПО до процесів прийняття рішень», спрямований на те, щоб переміщені люди ставали не пасивними отримувачами допомоги, а активними учасниками змін у приймаючих громадах. Поштовхом стала красномовна статистика: близько 80% звернень від ВПО на регіональну гарячу лінію стосуються не гуманітарної допомоги, а якості базових послуг – соціальних, медичних, комунальних і освітніх. Люди хочуть впливати на рішення, що стосуються їхнього життя, але не знають як. Проєкт навчав громадські організації та ініціативні групи проводити адвокаційні кампанії – вибудовувати роботу з владою, громадською думкою і медіа. Один із прикладів, які вивчали учасники, – теплиця GreenLab при Полтавському аграрному університеті, де ВПО вирощують мікрозелень і овочі та проходять навчання з агротехнологій: невеликий, але показовий кейс того, як адвокація може призводити до практичних результатів.

Курси української для переселенців у Дніпрі

3 лютого 2025 року Благодійний фонд «Центр допомоги переселенцям та ветеранам» за підтримки Фонду проводить у Дніпрі безкоштовні курси української мови для ВПО. Шість груп по 15 осіб – серед яких чимало людей із тимчасово окупованих територій – навчаються правопису, граматики та лексики під керівництвом досвідчених викладачів. Окрім стандартних занять, організатори запрошують до викладання місцевих літераторів, а курс завершується диктантом. Для багатьох учасників це не просто мовний курс – а спосіб відновити зв'язок з ідентичністю і відчувати себе частиною нового середовища.

Навчання лідерів в громадах Кропивниччини

У травні 2025 року Благодійний фонд «Центр допомоги Олександрія» за підтримки Фонду завершив п'ятимісячну навчальну програму «ВПО за зміни: адвокація та розвиток» в Олександрійській і Приютівській громадах Кіровоградщини. Близько 60 учасників – представники рад ВПО та самі переміщені особи – пройшли 48 годин тренінгів з лідерства, проєктного мислення, інструментів локальної демократії та навичок впливу на прийняття рішень.

«Контакт2U Відновлення»: підтримуючі групи для переселенців на Дніпровщині

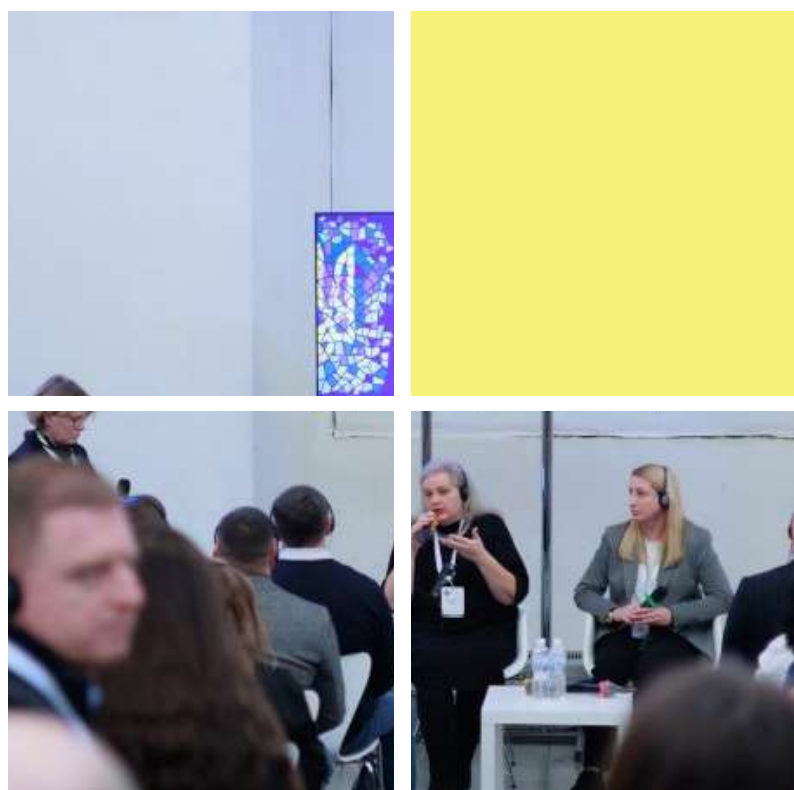

На початку 2025 року ГО «Сила майбутнього» за підтримки Фонду та агенції «Хліб для світу» в рамках програми «Лабораторія стійкості» запустила проєкт «Контакт2U_Відновлення» у Дніпрі, Кам'янському, Самарі та Олександрівці. Його мета – допомогти переселенцям подолати ізоляцію і відновити соціальні зв'язки, які люди втрачають разом із домівкою. Основа проєкту – невеликі підтримуючі групи під керівництвом навчених фасилітаторів, які через вправи, розмови та творчі техніки допомагають учасникам знайти опору і нових знайомих. До середини 2025 року в проєкті взяли участь близько 130 осіб, і серед відгуків – конкретні приклади того, як вимушене спілкування переросло в справжні людські зв'язки.

Стратегія інтеграції ВПО: досвід ГО «Джерело підтримки» у Дніпрі

Організація з 2022 року утримує два прихистки для переселенців і реалізує проєкт «Сервісна картка ВПО» – чат-бот із QR-кодом, що дає доступ до знижок у місцевому бізнесі. Як зазначає керівниця організації Людмила Дінник, близько 50% місць тимчасового проживання для ВПО у Дніпрі створено саме громадськими організаціями. Водночас вона наголошує на системній проблемі: ради ВПО в багатьох громадах існують номінально, а їхня спроможність залежить від 1–2 активістів без достатньої підтримки. Єдиний вихід – синергія між ГО, місцевою владою і бізнесом, без якої ВПО ризикують залишатися тягарем, а не ресурсом для громад.

Нади ВПО, дослідження і консолідована позиція

У травні 2025 року Фонд організував зустріч представників організацій, які системно працюють із захистом прав ВПО. На ній чотири організації представили результати власних досліджень щодо роботи рад ВПО по всій Україні – понад тисяча таких рад об'єднують близько 20 тисяч волонтерів. Спільний висновок досліджень невтішний: більшість рад тримаються на 1-2 активістах, не мають чітких індикаторів ефективності, фінансування і реального впливу на місцеву політику. Водночас у громадах, де ради отримали методичну підтримку, зміни були відчутними – від ініціювання публічних консультацій до змін у нормативній базі. Паралельно Фонд підтримав підготовку консолідованої адвокаційної позиції щодо політики ВПО, яка охоплює рекомендації від житлової стратегії до інституційного визнання рад ВПО на національному рівні.

Регіональна конференція рад ВПО на Черкащині

У квітні 2025 року за підтримки Фонду в Черкаській області відбулася регіональна конференція рад ВПО – у рамках проєкту «Сприяння інституційної спроможності рад з питань ВПО громад Черкащини», який реалізує ГО «Сталий розвиток держави». Представники громад з усієї області зібрались, щоб поділитися досвідом, обговорити проблеми інтеграції переселенців і спільно шукати рішення. У фокусі – взаємодія рад з місцевою владою, механізми впливу на прийняття рішень і плани подальшої роботи. За підсумками моніторингу організації, з 66 громад Черкащини ради ВПО на той момент діяли лише в 17, а рівень їхньої активності суттєво відрізнявся залежно від наявності підтримки.

У червні 2025 року центр провів публічну презентацію результатів за участі експертів, народних депутатів і представників міжнародних організацій. Обговорення показало: проблема не лише у браку коштів – її коріння в застарілому Житловому кодексі 1983 року, відсутності державної житлової стратегії і слабкій спроможності громад.

СТАН РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОМ ОСІБ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ

МІЖНАРОДНИЙ, НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІСЦЕВИЙ РІВЕНЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА НАДАННЯ ДОПОМОГИ З ЖИТЛОМ

Підтримка родин захисників

За три роки повномасштабної війни мільйони українських сімей живуть у постійній невизначеності: чоловіки, батьки, брати на фронті, а рідні вдома несуть подвійний тягар – турботи про дітей, побут і психологічний стрес очікування. Підтримка родин захисників – це умова стійкості суспільства. Коли сім'я має доступ до психологічної допомоги, правового захисту та реальної підтримки громади, це впливає і на самих військових, і на здатність суспільства витримувати тривалу війну.

Системна підготовка фахівців для роботи з родинами зниклих

Паралельно з посібником Фонд підтримував системну підготовку фахівців, які безпосередньо працюють із родинами зниклих безвісти. Упродовж 2025 року на базі КЗ ЛОР «Будинок воїна» у Львові регулярно проводились триденні навчальні курси для представників органів місцевого самоврядування та громадських організацій. Курс охоплював чотири блоки: процедурний алгоритм пошуку, параюридичну підтримку, інформаційну гігієну і психологічну допомогу. Навчання проводила команда «РеХаб», яка працює в цій темі ще з 2014 року. Курс проходив регулярними потоками – лише один із них, завершений у січні 2025 року, підготував ще 24 фахівці для громад Львівщини.

Посібник для родин зниклих безвісти

Родини зниклих безвісти перебувають у стані тотальної невизначеності – і водночас змушені самостійно розбиратися у складних правових і процедурних питаннях, для яких у держави досі немає єдиного підходу. У 2025 році за підтримки Фонду експерти Першого жіночого ветеранського простору «РеХаб» розробили практичний посібник-алгоритм для таких родин: куди звертатися, як взаємодіяти з військовою частиною та РТЦК, які правові наслідки набуття статусу зниклого безвісти за особливих обставин і як крок за кроком проходити процес пошуку та ідентифікації. Документ адресований безпосередньо рідним – і написаний так, щоб ним міг скористатися кожен, хто опинився в цій ситуації.

Ретрит у Карпатах для матерів полеглих захисників з Вінниччини

У вересні 2025 року за підтримки Фонду, ЄС та Вінницької міської ради «Ветеранський простір» організував шестиденний ретрит у Карпатах для двадцяти матерів полеглих захисників з Вінниччини. Поїздки передували три підготовчі зустрічі з психологами – ретрит від початку задуманий не як відпочинок, а як інтенсивна психологічна робота: групові заняття, арттерапевтичні техніки, тілесні практики для зняття блоків і зміцнення фізичного здоров'я. Цей формат команда розробила і відточує вже три роки – і щороку збирає нові групи, бо бачить результат.

Рух ЧЕСНО навчає родини ветеранів впливати на місцеві рішення

У червні 2025 року за підтримки Фонду Рух ЧЕСНО провів у Києві дводенне навчання «Прийняття рішень на місцевому рівні» для матерів, дружин, сестер і дітей загиблих захисників та ветеранів. Програма охоплювала роботу органів місцевого самоврядування, інструменти громадської адвокації, комунікаційні стратегії та моніторинг публічних фінансів через Prozorro і YouControl. Учасниці не лише здобували знання, а й відпрацьовували їх на практичних кейсах – зокрема щодо безбар'єрності в громадах. Особливою цінністю стала можливість знайти спільноту людей зі схожим досвідом і закласти основи для подальшої співпраці. Як підкреслила керівниця програми ветеранського лідерства ЧЕСНО Вікторія Олійник, члени сімей ветеранів вже зараз готові долучатися до державотворчих процесів – і завдання Фонду та партнерів допомогти їм це зробити.

Права вразливих груп та інклюзія

Люди з інвалідністю та та представники інших вразливих груп в Україні стикаються з подвійним викликом – бар'єри, які існували до війни, з її початком лише поглибились. Фонд підтримує роботу, яка допомагає зробити відновлення справді інклюзивним, від законодавчих змін і деінституціалізації до конкретних інструментів участі людей з інвалідністю в житті громад.

Harry Monday та Фонд видали каталог інклюзивного працевлаштування

У травні 2025 року Harry Monday спільно з Фондом у рамках проєкту «Невидимий ринок талантів» видали каталог «25 кейсів успішної інклюзії в українському бізнесі» – збірку реальних практик компаній, які вже будують інклюзивне середовище для ВПО, людей з інвалідністю, ветеранів і фахівців старшого віку. Серед героїв каталогу – Київстар, Сільпо, Metinvest, Sense Bank, Starlight Media та інші. Документ показує конкретні механізми: як адаптувати офіс, як змінити процес найму, як підтримати нового працівника, який пережив складний досвід.

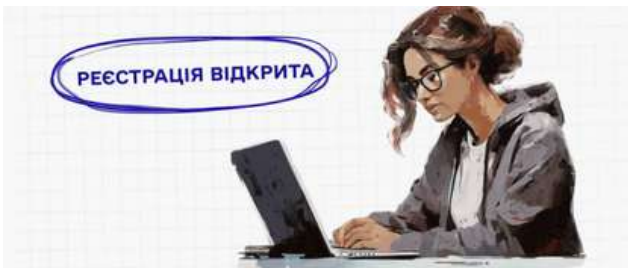
Мета – довести роботодавцям, що інклюзія це не додаткове навантаження, а реальний ресурс для розвитку команди, особливо в умовах, коли ринок праці суттєво змінився через війну.

Тренінг із безбар'єрності для посадовців ОМС

У лютому 2025 року за підтримки Фонду в Олександрії відбувся тренінг «Безбар'єрність: філософія суспільства без меж» для представників двох громад – Олександрійської та Приютівської. Серед учасників – працівники архітектури, ЦНАПів, соціального захисту, культури та молодіжних просторів. Учасники навчились ідентифікувати бар'єри, проводити аудит доступності і правильно комунікувати з людьми з інвалідністю та представниками інших вразливих груп.

Fight For Right навчав людей з інвалідністю адвокатувати свої права в процесі євроінтеграції

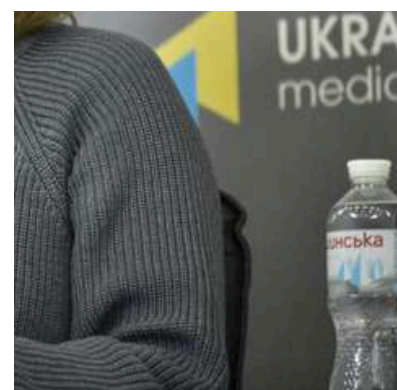
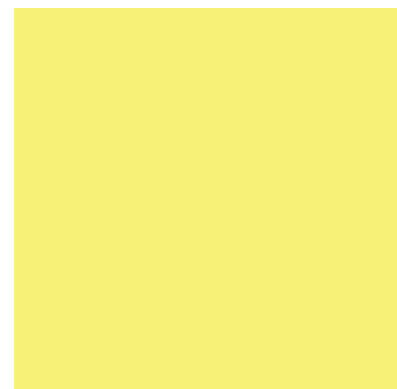
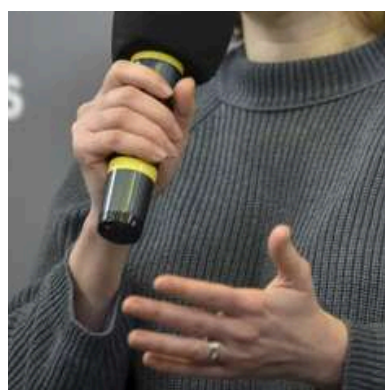
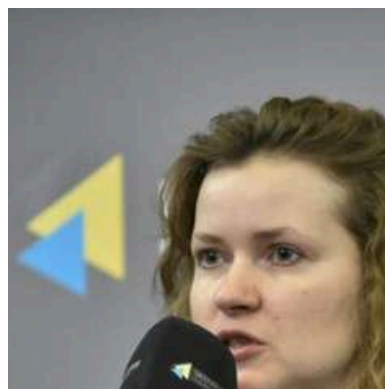

Влітку 2025 року організація Fight For Right за підтримки Фонду та ЄС в рамках ініціативи «Вступаємо до ЄС разом» провела онлайн-курс «Вступ України до ЄС: адвокація прав людей з інвалідністю». Курс тривав з червня по серпень і був адресований людям з інвалідністю, правозахисним експертам і представникам організацій, які хочуть не просто спостерігати за переговорами про вступ, а брати в них участь. Учасники вивчали, як працює система ухвалення рішень в Україні та ЄС, як аналізувати політики, будувати адвокаційні стратегії і комунікувати з владою та медіа.

«Ліга Сильних» пояснила нову процедуру встановлення інвалідності 223 медзакладам

У лютому 2025 року в межах проєкту «Реформування МСЕК» за підтримки Фонду громадська спілка «Ліга Сильних» розповсюдила інформаційні бюлетені про нову процедуру встановлення інвалідності серед 223 лікарень та центрів первинної медико-санітарної допомоги у шести областях – Івано-Франківській, Львівській, Тернопільській, Одеській, Кіровоградській та Черкаській.

Матеріали написані простою мовою і пояснюють, які документи потрібні, куди звертатись і як проходить процедура – адже нова система викликала чимало запитань і тривоги у людей. Паралельно «Ліга Сильних» наголосила на необхідності переходу до Міжнародної класифікації функціонування (МКФ), яка змінює сам підхід до інвалідності – від медичного до функціонального – і відкриває людям доступ до повного спектра соціальних та реабілітаційних послуг.

П'ята конференція про права людей з інвалідністю

У грудні 2025 року Fight For Right та Коаліція Реанімаційний Паке́т Реформ за підтримки Фонду провели п'яту щорічну конференцію «Європейське майбутнє прав людей з інвалідністю в Україні». Понад 200 учасників – представники влади, міжнародних організацій і громадянського суспільства – обговорювали, як включити права людей з інвалідністю в усі етапи євроінтеграції та відбудови.

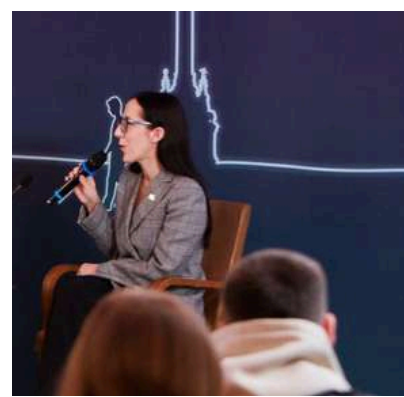
Серед ключових тем: деінституціоналізація і закриття інтернатів до 2034 року, реінтеграція ветеранів і доступність соціальних послуг, участь організацій людей з інвалідністю у розробці – а не лише презентації – державних рішень. За результатами опитування серед учасників, одна з головних перемог 2025 року – голос спільноти людей з інвалідністю звучав помітно гучніше, а їхні організації все більше долучались до урядових робочих груп і міжнародних переговорів. Захід завершився акцією «Lights for Rights» на Майдані Незалежності.

Школа деінституціоналізації для союзників і союзниць

У 2025 році за підтримки Фонду організація Fight For Right провела дві триденні школи «Від інституцій до свободи» – для правозахисників, представників медіа, громадських організацій та бізнесу, які працюють у сфері прав людини, але не спеціалізуються на питаннях інвалідності.

Ключова ідея школи – допомогти «союзникам» перейти від медичного та благодійного погляду на інвалідність до правозахисного: не допомога з жалю, а рівні права і можливості. Учасники поглиблювали розуміння деінституціоналізації, вчилися включати питання інвалідності у свою адвокаційну роботу і будували партнерства з організаціями людей з інвалідністю для спільного просування реформ – особливо в контексті євроінтеграції.

«Ліга Сильних» дослідила законодавчі бар'єри для деінституціоналізації

У липні 2025 року «Ліга Сильних» за підтримки Фонду в рамках ініціативи «Деінституціоналізація можлива (ДІМ)» презентувала аналітичне дослідження законодавчих бар'єрів у сфері надання послуг підтриманого проживання. Дослідники виявили п'ять системних проблем, що гальмують реформу: відсутність єдиного визначення послуги в законодавстві, брак окремого бюджетного фінансування, фрагментарна координація між міністерствами, законодавчий фокус на інтернатах замість громадських форм підтримки, і відсутність стандартів якості та вимог до надавачів послуг. Зміна цієї ситуації вимагає системної координації між усіма залученими суб'єктами.

Сенсорна кімната для дітей у Миколаєві

На початку 2025 року за підтримки Фонду та ГО «Будуємо Україну Разом» у Миколаєві відкрили інклюзивну сенсорну кімнату «Дотик до щастя» на в Інгульському районі. Простір розрахований на дітей від 2 до 14 років – насамперед тих, хто має особливі освітні потреби. Також тут можуть отримати підтримку діти, які пережили переміщення або інші складні ситуації через війну.

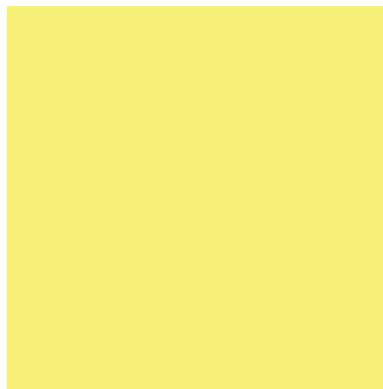
Шелтери «Святої Ольги»: системна підтримка жінок, які пережили насильство

З 2022 року Фонд підтримує мережу шелтерів «Святої Ольги», які реалізує організація «Елеос-Україна». Станом на кінець 2025 року в Україні діє п'ять таких закладів – у Київській, Чернівецькій та Івано-Франківській областях. Вони приймають жінок, які постраждали від гендерно зумовленого насильства: проживання зазвичай триває від трьох до шести місяців і включає психологічну, юридичну та соціальну підтримку, допомогу з працевлаштуванням і роботу з дітьми.

Для тих, кому не потрібне проживання, працюють денні центри та «Жіночі хаби». В умовах війни організація також допомагає постраждалим від воєнних злочинів – медичний супровід, евакуація та фіксація фактів сексуального насильства в координації з Офісом Генерального прокурора. Як наголошує керівниця напрямку Тетяна Іванова, головне – зробити перший крок і звернутись: шелтери працюють цілодобово.

Правосуддя за воєнні злочини

Війна – це масштабна несправедливість, і Україна потребує реальних механізмів відповідальності за скоєні злочини. Фонд разом з партнерами працює над тим, щоб винні понесли покарання, жертви отримали компенсацію, а злочини були задокументовані й не забуті. Це складна робота в умовах, коли міжнародна підтримка залежить від політичної кон'юнктури, а правосуддям можуть пожертвувати заради мирних домовленостей. Щоб цього не сталося, Фонд посилює адвокацію на міжнародному та національному рівнях.

Чому це важливо?

Правосуддя має практичне значення для суспільства. Без нього зростає ризик розчарування і радикалізації постраждалих. Тому Фонд підтримує створення механізмів компенсацій, документування злочинів, розслідування МКС і формування політики пам'яті, яка враховує голос усіх постраждалих груп. Окремо – обмін досвідом з громадянськими суспільствами інших країн, які пережили збройні конфлікти.

Наші пріоритети

**Відповідальність
за міжнародні
злочини**

**Компенсації
та підтримка
жертв**

**Документування
і розслідування
жертв**

**Міжнародна
адвокація за
правосуддя**

Правові інструменти відповідальності

Притягнення росії до відповідальності за збройну агресію – одне з найскладніших правових завдань сучасності. Наявні механізми не завжди пристосовані до реалій повномасштабної війни. Проте саме зараз, поки тривають бойові дії, закладається фундамент майбутнього правосуддя: документуються злочини, формуються коаліції держав, розробляються нові правові інструменти.

Конкурс «Подолання безкарності за міжнародні злочини»

У червні 2025 року Фонд оголосив результати конкурсу «Подолання безкарності за міжнародні злочини» – грантової програми, спрямованої на підтримку організацій, які документують воєнні злочини, злочини проти людяності, геноцид і злочин агресії та сприяють притягненню винних до відповідальності. З 42 поданих заявок підтримку отримали 9 проєктів.

Серед переможців – широкий спектр підходів до теми: Харківська правозахисна група формує доказову базу для правоохоронних органів, «Медійна ініціатива за права людини» шукає докази порушень права на справедливий суд, «Джастгруп» розвиває потерпілоорієнтовані підходи до розслідувань, а Експертний центр з прав людини створює інтерактивний комплекс для моделювання місць подій після ракетних обстрілів.

Центр права і політики імені Станіслава Дністрянського продовжує роботу над механізмами репарацій для постраждалих – вже у п'ятій фазі проєкту. Окремий проєкт ГО «Інститут прикладних гуманітарних досліджень» присвячений адвокаційній кампанії на підтримку Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України.

Спеціальний трибунал щодо злочину агресії: Фонд підтримує створення механізму відповідальності

Тема притягнення росії до відповідальності за злочин агресії є пріоритетом для Фонду ще з 2014 року. Коли у червні 2025 року Україна та Рада Європи підписали в Страсбурзі угоду про створення Спеціального трибуналу – це стало результатом зокрема багаторічної адвокаційної роботи, яку Фонд підтримував разом з мережею Фундацій Відкритого Суспільства.

Упродовж цього часу Фонд підтримував консультації та адвокаційні заходи в різних країнах, сприяв консолідації українського громадянського суспільства навколо ідеї спецтрибуналу і ще у 2022 році разом з партнерами підготував перший модельний обвинувальний акт щодо злочину агресії. Трибунал, який планує розпочати роботу у 2026 році, зосередиться на кримінальній відповідальності найвищого керівництва росії за рішення розпочати війну – те, що наразі поза юрисдикцією МКС. Для Фонду це не завершення роботи, а її новий етап: наступний крок – зробити цей механізм максимально легітимним і дієвим.

Залучення країн Глобального Півдня до формування спецтрибуналу

У травні 2025 року за ініціативи «Медійної ініціативи за права людини» відбулась дискусія «Поза межами Заходу: глобальні перспективи щодо Спеціального трибуналу за злочин агресії». Приводом стала конкретна проблема: попри те, що Core Group – коаліція держав за створення трибуналу – налічує понад 40 країн, більшість держав Африки, Азії та Латинської Америки досі не приєднались до ініціативи. У дискусії взяли участь журналісти з Індії, Японії, Кенії та Чилі, а також українські дипломати й правозахисники.

Роман Романов, директор Програми «Права людини і правосуддя» Фонду, наголосив: в умовах, коли ООН втрачає ефективність, регіональні механізми – Рада Європи, Африканський Союз, ОАД – набувають нової ваги, і саме у цьому контексті треба шукати ширшу підтримку трибуналу. Фонд веде активну адвокаційну роботу в країнах Глобального Півдня, намагаючись знайти спільні знаменники між різними правовими і політичними традиціями задля консолідації підтримки трибуналу за межами Заходу.

Defence Talks: серія дискусій про санкції і протидію російській зброї

За підтримки Фонду Незалежна антикорупційна комісія (НАКО) регулярно проводить серію експертних зустрічей «Defence Talks» – закритих дискусій для військових аташе, дипломатів, оборонних експертів і медіа. Одна з них, що відбулась у березні 2025 року, була присвячена протидії російським керованим авіабомбам (КАБам).

Уповноважений президента з питань санкційної політики Владислав Власюк, представниця МЗС Кіра Спиридонова, аналітики НАКО та офіцери ЗСУ обговорювали, як санкції на мікроелектроніку можуть обмежити виробництво КАБів, і чому дотримання вже введених обмежень є не менш важливим, ніж запровадження нових. Окремо розглядалися технічні аспекти – як засоби радіоелектронної боротьби і авіація можуть ефективно протистояти цим бомбам безпосередньо на полі бою.

Щоквартальний моніторинг ефективності санкцій проти росії

Упродовж 2025 року аналітичний центр DiXi Group за підтримки Фонду щоквартально публікував моніторинги ефективності санкцій проти росії в енергетичному секторі. Звіт за перший квартал зафіксував суттєве посилення обмежень: нові санкції США, ЄС та Великої Британії охопили найбільші нафтові компанії, понад 180 танкерів «тіньового флоту» і компанії, причетні до страхування та транспортування нафти. Незважаючи на це, росія продовжує шукати обхідні шляхи – через фіктивні компанії в Дубаї, криптовалютні розрахунки і зміну прапорів суден.

За оцінкою аналітиків, санкції здатні скоротити доходи рф від нафтового експорту на 10–20% на рік – близько 18% від пов'язаних з енергетикою надходжень федерального бюджету.

Адвокація санкцій для «Росатома»

У лютому 2025 року DiXi Group за підтримки Фонду опублікував дослідження і адвокаційний матеріал про міжнародну експансію «Росатому» в умовах, коли більшість інших секторів російської економіки перебуває під санкційним тиском. З початку повномасштабного вторгнення корпорація уклала понад 70 угод і меморандумів – з акцентом на країни Африки, Азії та Латинської Америки, де підтримка санкцій проти росії залишається низькою. Санкції торкнулись лише окремих менеджерів і компаній з понад 360 структур «Росатому».

Люстрація як інструмент відновлення довіри після деокупації

У червні 2025 року Центр прав людини ZMINA за підтримки Фонду презентував аналітичну записку «Як люстрація може стати одним з інструментів подолання наслідків російської збройної агресії проти України».

Кримінальне переслідування за колабораціонізм – наразі основний інструмент державної реакції на співпрацю громадян з окупаційною владою – охоплює далеко не всі випадки і не вирішує питання довіри до відновлених органів влади на деокупованих територіях.

Люстраційні перевірки, на думку авторів документа, можуть стати частиною ширшого механізму перехідного правосуддя: не покарання, а адміністративний фільтр, що захищає державні інституції від осіб із скомпрометованим минулим і дає суспільству відчуття справедливості.

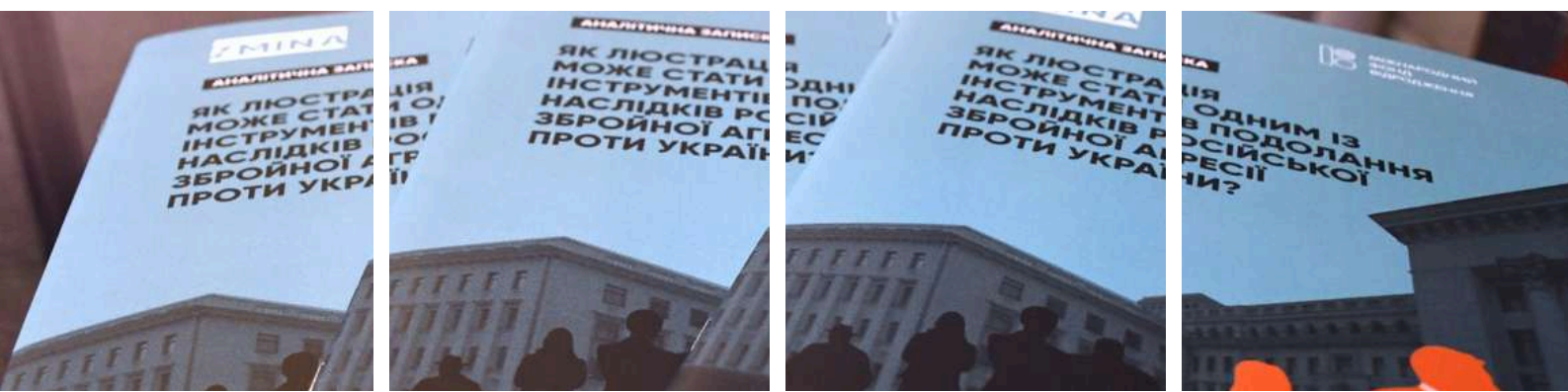
Учасники пресконференції – Постійна Представниця Президента в АР Крим, представники парламенту, юристи та експерти – наголосили: дискусія в парламенті вже відбувається, і нинішній склад Верховної Ради має унікальну можливість сформуванню збалансованої моделі люстрації, яка відповідає міжнародним стандартам і враховує реалії тривалої окупації.

«Шлях примирення»: книга про право і мир

У червні 2025 року за підтримки Фонду Асоціація правників України видала україномовний переклад книги американського міжнародного правника доктора Пола Р. Вільямса «Lawyering Peace» під назвою «Шлях примирення: як право формує стійкий мир». Книга узагальнює досвід понад 25 мирних процесів у різних країнах і пропонує конкретні правові механізми для ведення переговорів з позиції принципів – збереження суверенітету, територіальної цілісності та захисту прав.

Перша презентація відбулась у Львові, де автор приєднався відеозверненням, а наступна – в Києві. Частина накладу друкували в Харкові – під час обстрілів. Для Фонду підтримка цього видання – це інвестиція в інтелектуальний ресурс, який допоможе українським юристам і переговорникам осмислювати роль права у майбутньому мирному процесі вже зараз, поки він ще не розпочався.

Документування та збереження пам'яті про злочини війни

Для Фонду підтримка документування – це частина ширшої роботи з відповідальності: без доказів немає судових процесів, без судових процесів немає справедливості, без справедливості – немає стійкого миру. Паралельно Фонд підтримує збереження пам'яті про злочини як суспільний процес – щоб майбутні покоління знали правду і щоб ці події ніколи не були переписані або забуті.

Конкурс «Підтримка постраждалих, документування та збереження пам'яті»

У липні 2025 року Фонд оголосив результати конкурсу «Підтримка постраждалих, документування та збереження пам'яті про злочини війни». З 85 поданих заявок підтримку отримали 11 проєктів – від документування екологічних злочинів і фіксації збитків постраждалими до медіапроєктів про наслідки війни і просторового документування злочинів у Криму. Серед переможців – «Докудейз» з проєктом «Архів війни», «Громадське Телебачення» з роботою з поширення правди про військові злочини, «Кримський інститут стратегічних досліджень», організації, що працюють із жертвами катувань і незаконних

позбавлень волі, та ті, хто займається впровадженням механізмів перехідного правосуддя. Географія та тематика відібраних проєктів відображає масштаб завдання: злочини документуються на фронті й у тилу, у містах і на окупованих територіях – і кожне свідчення важливе.

Звіти з документування воєнних злочинів у Чернігові

У серпні 2025 року Освітній дім прав людини – Чернігів за підтримки Фонду представив одразу два звіти з документування воєнних злочинів. Перший охоплює 11 населених пунктів Чернігівщини, що перебували під окупацією, – на основі польових місій, OSINT-розвідки та інтерв'ю зі свідками. У понад 60% сіл і міст регіону зафіксовані схожі патерни злочинів: незаконне позбавлення волі, катування цивільних, мародерство. Другий звіт документує обстріли Чернігова касетними боєприпасами – зокрема удар 17 березня 2022 року, який забрав 22 життя і поранив 33 людей, серед яких троє дітей.

Документальна збірка свідчень про воєнні злочини

У червні 2025 року в Черкасах за підтримки Фонду Черкаський правозахисний центр презентував збірку документальних свідчень «Пам'ять як обов'язок» – результат тривалої роботи правозахисників, журналістів і дослідників. До книги ввійшли близько 100 інтерв'ю постраждалих з Херсонщини, Запоріжжя та Чернігівщини, зібраних у рамках ініціативи «Трибунал для Путіна».

Архів війни за незалежність

Державна архівна служба України за підтримки Фонду розробляє концепцію «Архіву війни за незалежність України» – єдиного державного ресурсу для систематичного зберігання документальних свідчень агресії РФ з 2014 року.

Архів створюватиметься на базі Центрального державного архіву громадських об'єднань. Його мета – зібрати, систематизувати та верифікувати матеріали, зібрані різними організаціями: правозахисними ініціативами, медіа, дослідниками – і зробити їх доступними для правових та наукових цілей.

Перші списки фондоутворювачів уже сформовані, а ДАСУ запрошує українські та міжнародні організації, що документують війну, долучатись до наповнення архіву. Для цього уряд ухвалив стратегію захисту документальної спадщини до 2027 року і надав ДАСУ відповідні координаційні повноваження.

Права кримчан на освіту і мову: дослідження і адвокація

У 2025 році ГО «Кримський центр ділового та культурного співробітництва «Український дім» за підтримки Фонду реалізував проєкт «Право на освіту в контексті окупованого Криму». Його результатом стало аналітичне дослідження, яке документує систематичне витіснення української мови з освітнього процесу на окупованому півострові – через заборони, мілітаризацію навчання і цілеспрямовану асиміляційну політику.

Покоління кримчан зростає в умовах, де українська ідентифікується як «чужа». З часу окупації 2014 року серед майже семи тисяч зареєстрованих у Криму медіа лишається лише три, що видаються українською мовою – і одне з них, газета «Кримська світлиця», опинилося під загрозою закриття через брак фінансування. Проєкт включав моніторинг порушень, документування фактів для кримінальних проваджень і адвокацію на міжнародних майданчиках – у тому числі щодо виконання рішень Міжнародного суду ООН, який зобов'язав росію гарантувати кримчанам право на освіту українською мовою. Мета роботи – підготувати ґрунт для відновлення повноцінного мовного і медійного простору в Криму після деокупації.

Реєстр російських спортсменів, які підтримують війну

У 2025 році Molfar Intelligence Institute за підтримки Фонду підготував реєстр 56 російських спортсменів зимових видів спорту, чия публічна діяльність суперечить «нейтральному» статусу, який дає доступ до міжнародних змагань. Аналітики перевіряли публічні заяви, підписки в соцмережах, участь у пропагандистських заходах, зв'язки з армійськими структурами та підсанкційними компаніями. На основі цих матеріалів Міністерство молоді та спорту, НОК і Федерація фігурного катання України звернулися до МОК з вимогою відсторонити фігуристів Петра Гуменника та Аделії Петросян від зимової Олімпіади-2026.

Знищення української ідентичності як державна політика

У березні 2025 року Медійна ініціатива за права людини (МІПЛ) за підтримки Фонду презентувала аналітичний звіт «Знищення української ідентичності як державна політика СРСР і Росії». Дослідники порівняли понад 20 архівних документів радянського НКВС і КДБ з понад 20 сучасними свідченнями військовополонених і цивільних, які пройшли через російські місця позбавлення волі. Звіт доводить, що це не хаотичне насильство, а системна державна політика, спрямована на знищення української суб'єктності.

Київ формує політику меморіалізації учасників і подій війни

У січні 2025 року за підтримки Фонду в Музеї історії міста Києва відбулась стратегічна сесія Координаційної ради з розробки Концепції меморіалізації учасників та подій російсько-української війни. Раду створено за ініціативи міського голови Віталія Кличка – і це свідомий крок вперед в умовах відсутності чіткої державної політики у сфері пам'яті. Концепція має стати основою не лише для вшанування пам'яті, а й для формування нової культури пам'яті та передачі цінностей спротиву наступним поколінням.

«Книга пам'яті полеглих за Україну» отримала нову версію

У лютому 2025 року за підтримки Фонду мережа «Елеос-Україна» презентувала оновлену меморіальну онлайн-платформу «Книга пам'яті полеглих за Україну», яку заснували ще у 2014 році. До нової версії перенесено 4490 профілів загиблих за 2014–2022 роки, а також додається інформація про полеглих з 24 лютого 2022 року. Платформа працюватиме двома мовами – українською та англійською – з сучасним дизайном і захищеною технічною базою. Через особистий кабінет рідні зможуть самі доповнювати сторінки – завантажувати фотографії, біографії і спогади.

ZMINA: Зелена і Біла книги з меморіалізації війни

У вересні 2025 року Центр прав людини ZMINA за підтримки Фонду презентував два аналітичних документи – Зелену та Білу книги з меморіалізації російсько-української війни.

Вони містять результати національних опитувань про суспільне і військове сприйняття теми пам'яті, аналіз прогалин у чинній політиці та конкретні рекомендації. Один із ключових висновків: нинішні практики вшанування – дошки, перейменування вулиць, покладання квітів раз на рік – залишаються формальними і не дають суспільству живої взаємодії, яка має терапевтичний і гуртувальний ефект.

Директор програми «Права людини і правосуддя» Фонду Роман Романов на презентації підкреслив: меморіалізація і правосуддя не конкурують між собою – вони доповнюють одне одного, бо саме те, що суспільство зберігає в пам'яті, зрештою формує його відповідь на несправедливість.

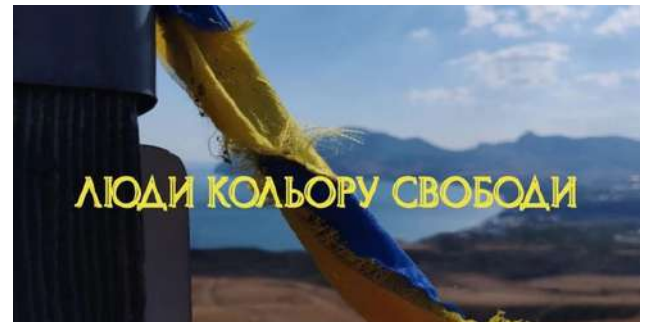
Фотокнига «Воєнні хроніки: Україна 2014–2025»

У серпні 2025 року за підтримки Фонду та Open Society Foundations вийшла фотокнига «Воєнні хроніки: Україна 2014–2025» – спільний проєкт Української асоціації професійних фотографів і міжнародної організації FotoEvidence. До книги увійшло понад 360 фотографій і десятки свідчень українських документалістів та фотожурналістів – від Революції Гідності до щоденних реалій повномасштабної війни.

Проєкт свідомо об'єднує два виміри: збереження пам'яті про війну та підтримку фотографів, які документують її зсередини. Паралельно з книгою команда UAPP розвиває відеопроєкт «На лінії кадру» – документальні розповіді військових-фотографів про те, як вони несуть подвійну відповідальність: за безпеку побратимів і за правду, яку має побачити світ.

«Люди кольору свободи»: документальний фільм про ненасильницький спротив в окупації

У 2025 році за підтримки Фонду та ССО ЗСУ вийшов документальний фільм «Люди кольору свободи» – річна робота ГО «Тутешні», сценаристки і продюсерки Анни Слюсаренко та режисерки Людмили Мельник. Стрічка розповідає про ненасильницький спротив цивільних українців на тимчасово окупованих територіях – від 2014 року до сьогодні: про рухи «Жовта стрічка» і «Зла мавка», про людей із Генічеська, Донецька, Мелітополя, Алчевська, Сімферополя, які щодня обирають спротив. Допрем'єрний показ відбувся 30 червня в Музеї Другої світової війни у Києві – у ньому взяли участь деякі з героїнь фільму.

Показ супроводжувала виставка портретів жінок, ув'язнених за проукраїнську позицію, із благодійною метою – зібрати кошти на допомогу тим, хто повернувся з полону. У грудні 2025 року фільм вийшов у мережі кінотеатрів «Планета Кіно».

Посібник «Свій дім»: покрокова інструкція для тих, хто втратив житло через війну

У березні 2025 року журналісти платформи «Свій дім» за підтримки Фонду підготували онлайн-посібник для українців, чиє майно пошкодила або знищила російська агресія. Посібник покриває весь шлях: перші кроки після руйнування, необхідні документи, варіанти компенсації – грошові виплати чи житлові сертифікати, а також юридичні поради на випадок відмови. Поряд із практичними інструкціями команда «Свій дім» готувала і публікувала особисті історії людей, які втратили дім через росіян.

Оновлений звіт про потреби правової системи України

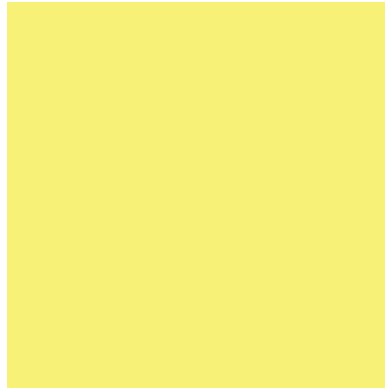
На початку 2025 року Ukrainian Legal Advisory Group за підтримки Фонду оновила звіт про оцінку потреб правової системи України, вперше підготовлений у вересні 2024 року. Оновлена версія враховує важливі зміни, що відбулись за цей час: нові законодавчі ініціативи, зрушення у реформах і пропозиції, які з'явились у правовій дискусії. Документ аналізує, наскільки українська правова система здатна забезпечити відповідальність за масові міжнародні злочини і водночас продовжувати реформування в умовах тривалої війни. Звіт фіксує, де в цій боротьбі найбільші прогалини і що потрібно змінити.

«Я чую інших»: подкаст про права людини з Максимом Буткевичем

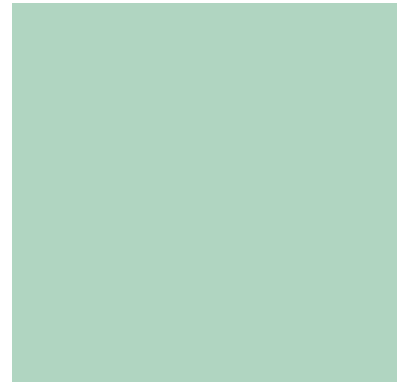

У 2025 році за підтримки Фонду на Громадському радіо вийшов подкаст «Я чую інших» – спільний проєкт правозахисника і колишнього бранця Кремля Максима Буткевича та журналістки Дар'ї Бурої. Назва – цитата самого Буткевича: «Я чую інших людей, сподіваюсь, вони чують мене». За перший рік вийшло понад 40 випусків на широкий спектр тем: від змін у Цивільному кодексі і ризиків для прав жінок та ЛГБТІК+ спільноти – до проблем шкільної освіти в умовах блекаутів і булінгу, мовних змін в Україні, захисту тварин під час війни, російської пропаганди і трансформації культурної ідентичності.

Відновлення, орієнтоване на людей

Стійка демократія неможлива без гідних умов життя. Фонд підтримує громадські організації та аналітичні центри, які допомагають громадам перейти від виживання до відновлення – прозорого, інклюзивного і орієнтованого на людей. Це означає участь громадян у моніторингу відбудови, масштабування успішних ініціатив і адвокацію необхідних реформ. Культурні проєкти і простір для самовираження теж є частиною цієї роботи

Чому це важливо?

Україна стикається з серйозними демографічними викликами: депопуляцією, міграцією, необхідністю реінтеграції деокупованих територій і збереження зв'язків із мільйонами українців за кордоном. Фонд підтримує горизонтальні спільноти, здатні до самостійного розвитку, і працює над подоланням соціальних розривів, які поглиблюються з тривалістю війни.

Наші пріоритети

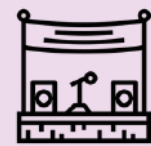
Інклюзивне і прозоре відновлення

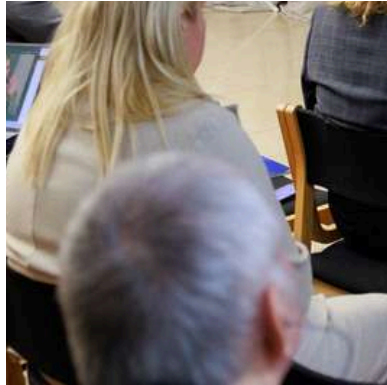
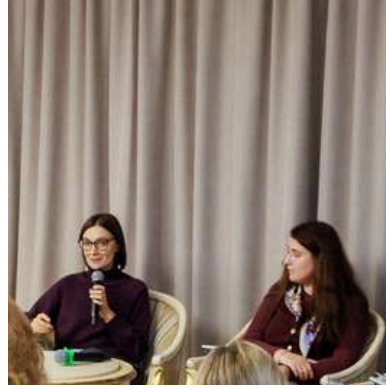
Підтримка економічної стійкості громад

Людський капітал і соціальний розвиток

Культура як інструмент відновлення

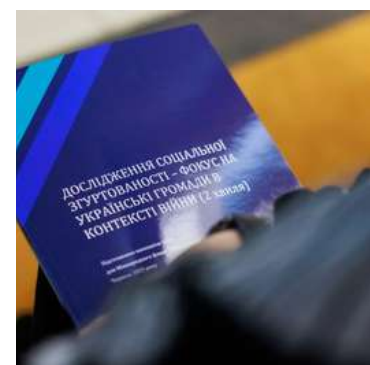
Дослідження задля відновлення

Щоб відновлення було ефективним, а не просто масштабним, потрібно розуміти, що насправді відбувається в суспільстві – де накопичується напруга, де слабшають зв'язки між людьми, де громади мають потенціал для розвитку, а де – ризик розпаду. Без регулярних досліджень і якісної аналітики ці процеси залишаються невидимими для тих, хто ухвалює рішення. Для Фонду підтримка аналітичної роботи у сфері економічної стійкості, відновлення і соціальної згуртованості – це спосіб перекладати реальний досвід громад і організацій на мову доказів, які впливають на державну політику та залучення міжнародних ресурсів.

Дослідження соціальної згуртованості українців

У 2025 році Фонд прожив досліджувати стан соціальної згуртованості в Україні. У листопаді за замовленням програми «Громадянська стійкість» компанія Ipsos представила результати другої хвилі дослідження: загальний індекс залишається стабільно позитивним (+9,5), а Україна – одним з найбільш згуртованих суспільств Європи. Горизонтальні зв'язки між людьми міцніють навіть у прифронтових регіонах. Але вертикальна згуртованість – довіра до інституцій, відчуття справедливості – знижується.

Групи, що найбільше постраждали від війни, – ветерани, ВПО, родини загиблих – мають найнижчі показники згуртованості. Дослідження зафіксувало парадокс: 75% громадян довіряють ветеранам, але лише 54% самих ветеранів відчувають цю довіру.

Як ГО Донеччини та Луганщини залишаються стійкими в умовах тривалої війни

У грудні 2025 року ГО «Точка доступу» в межах проєкту «Імпульс» за підтримки Фонду презентувала дослідження стану громадянського суспільства Донецької та Луганської областей. У ньому взяли участь 46 організацій – близько 70% із них змінили місцезнаходження через бойові дії, третина продовжує працювати на Донеччині безпосередньо. Дослідження показало: попри виснаження і скорочення ресурсів, ці організації зберігають спроможність – завдяки місії, горизонтальним мережам і особистій мотивації команд. Але є принципова зміна: фокус змістився з розвитку на виживання, масштабні програми поступилися місцем короткостроковій гуманітарній допомозі.

Головний запит сектору – операційні гранти, які дозволяли б планувати роботу на рік і більше, а не жити від проєкту до проєкту. Досвід Польщі та Литви показує, що інституційне фінансування ОГС є системним інструментом стабілізації сектору в умовах тривалих криз. Для організацій, які вже переїхали до нових громад, відкривається й нова можливість: поширювати власну експертизу і розширювати географію громадянського суспільства. Але для цього потрібна підтримка – не разові гранти, а стабільне середовище для роботи.

Дослідження стійкості українських ГО

У лютому 2025 року Інститут лідерства та управління УКУ за підтримки Фонду в рамках проєкту «На хмарі» презентував якісне дослідження стійкості українських НУО в умовах повномасштабної війни. На основі 14 глибоких інтерв'ю з керівниками п'яти організацій – Ukrainer, Halabuda, «Право на захист», Veteran Hub і БФ «Запорука» – дослідники з'ясували, які управлінські рішення допомогли зберегти команди, адаптувати фінансові моделі і продовжити роботу в умовах постійної невизначеності.

Серед ключових факторів стійкості – чіткість місії, децентралізоване прийняття рішень, турбота про команду і готовність швидко змінювати операційні підходи без зміни стратегічного напрямку. За підсумками презентації учасники обговорили, як отриманий досвід може стати частиною навчальних програм для менеджерів громадянського суспільства.

Ukrainian Resilience Week у Львові

З 29 вересня по 2 жовтня 2025 року Львів прийняв «Тиждень стійкості українських міст» – захід, що зібрав представників місцевої влади, громадянського суспільства і міжнародних партнерів. Наскрізна тема – людина як головний чинник стійкості та відновлення. Одним із символічних моментів став візит Єврокомісарки з питань розширення Марти Кос, яка назвала Україну прикладом стійкості для всієї Європи.

Заступниця виконавчого директора Фонду Інна Підлуська виступила з оглядом підсумків URC у Римі і наголосила на чотирьох стовпах відбудови: бізнес-інвестиції і приватне партнерство, людський капітал – люди як головна цінність, а не об'єкт допомоги, розвиток громад і міжмуніципальне партнерство, євроінтеграція. За підсумками форуму сформовано «дорожню карту незламності» – з акцентом на комплексний підхід, синергію влади і громадянського суспільства і принцип «відбудувувати краще, ніж було».

«Стратегію стійкості громади» в Кам'янському

Упродовж вересня–грудня 2025 року ГО «Розквіт» за підтримки Фонду в рамках програми «Імпульс» реалізувала проєкт розробки «Стратегії стійкості Кам'янської громади» – практичного документа, що визначає пріоритети розвитку міста в умовах війни і може стати основою для залучення міжнародного фінансування. Робота почалась у вересні з підписання Меморандуму між міським головою Андрієм Білоусовим і виконавчим директором «Розквіту» Фулько Трефферсом, воркшопу зі стейкхолдерами і аналізу потреб громади. Перед фіналізацією документа провели масштабне опитування жителів через відділення ЦНАПів у всіх трьох районах, онлайн-сесії та зустрічі з громадськістю.

У грудні 2025 року стратегію презентували публічно. Вона охоплює пріоритети у сферах безпеки, енергетики, соціальної інфраструктури та інклюзивного відновлення. Окремі частини документа можуть реалізовуватися як самостійні проєкти, інші – інтегруватися у вже наявні міські програми. Для Кам'янського, що є великим промисловим містом поблизу лінії зіткнення, наявність такого стратегічного документа є одночасно інструментом управлінського планування і сигналом для міжнародних партнерів про готовність міста до системного відновлення.

«Візія стійкості 2.0: людський вимір»

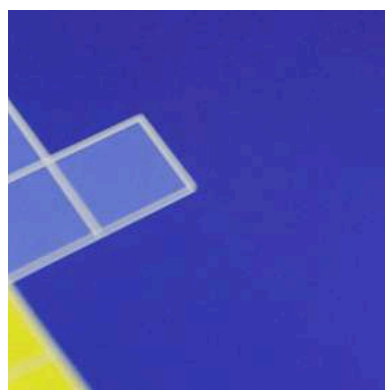
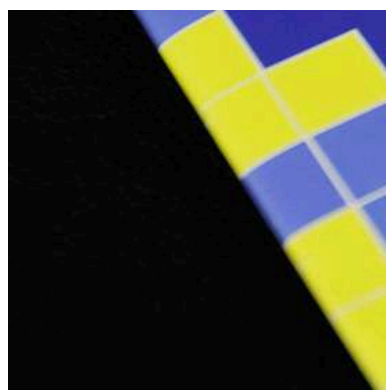
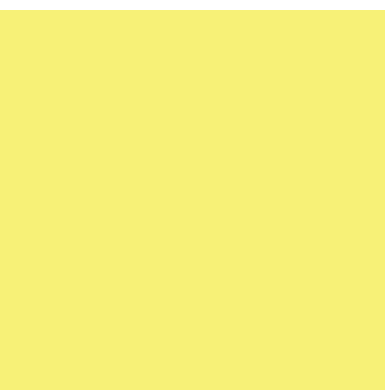
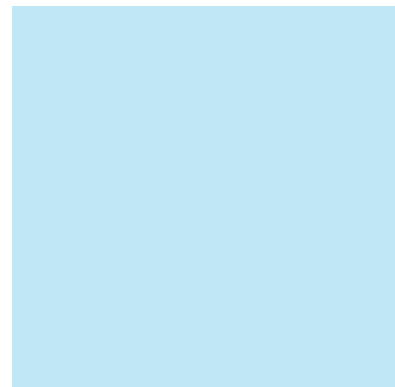
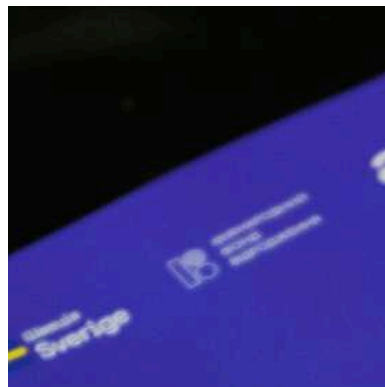

У березні 2025 року Фонд опублікував другу редакцію документа «Візія стійкості» – з фокусом на людський вимір відновлення. Документ підготовлений за результатами широких експертних обговорень у партнерстві з організаціями громадянського суспільства та презентований напередодні Ukraine Recovery Conference у Римі. Він адресований уряду, органам місцевого самоврядування та міжнародним партнерам і містить конкретні рекомендації – прив'язані до реальних проблем і прогалин у державній політиці.

Ключова теза документа: відновлення – це не відбудова зруйнованого, а створення умов для гідного життя, участі у прийнятті рішень і доступу до якісних сервісів. Якщо перша «Візія стійкості» 2024 року визначала базові принципи – людиноцентричність, участь, підзвітність – то нова версія розширює їх до конкретних сфер: соціальної згуртованості, ринку праці, демографічних викликів, реінтеграції ветеранів, гендерної рівності, інклюзивності та культурної спадщини.

Окремо аналізуються системні перешкоди: брак укриттів і погана комунікація держави про безпеку, слабка залученість громадян до прийняття рішень, залежність громад від зовнішньої підтримки замість розвитку власної спроможності.

Документ приділяє особливу увагу групам, які несуть непропорційно великий тягар: ветеранам, ВПО, молоді, людям з інвалідністю. Для кожної з них «Візія» пропонує конкретні рішення – від комплексної реабілітаційної підтримки ветеранів до житлових і освітніх програм для молоді. Документ підготовлений у рамках проєкту «Імпульс» за підтримки Норвегії та Швеції.

Безоплатні консультації для молодих ГО, що працюють з ВПО

З початку 2025 року за підтримки Фонду «Горизонт змін» надає безоплатні консультації для волонтерських ініціатив та громадських організацій, зареєстрованих не більше 5 років тому, чия основна діяльність спрямована на роботу з ВПО та вразливими категоріями людей. Консультації охоплюють три напрямки: написання грантових заявок, юридичні питання реєстрації і роботи НКО та бухгалтерська підтримка.

Дискусія про людський капітал у громадах

У лютому 2025 року на щорічному Форумі розвитку громадянського суспільства, організованому Фондом, відбулась дискусія «Збереження соціального капіталу у громадах» – про практичні рішення, що їх громадські організації знаходять у відповідь на виклики зайнятості, інтеграції ВПО і залучення молоді. Загальний висновок дискусії: вирішувати питання людського капіталу потрібно на всіх рівнях – від локального до національного, поєднуючи перекваліфікацію, адвокацію та інструменти місцевої демократії.

Індекс сталості ОГС 2024

У липні 2025 року за підтримки Фонду УНЦПД презентував Індекс сталості організацій громадянського суспільства за 2024 рік. Загальний показник – 3,0 бали, що відповідає рівню 2023 року і відображає стабілізацію попри складні умови. В цілому індекс демонструє позитивну багаторічну динаміку: громадянське суспільство посилює свій вплив, успішно адвокатує зміни і зберігає публічний імідж. Слабкою точкою залишається фінансова життєздатність, хоча і вона у 2024 році трохи покращилась.

Окрім самого звіту, УНЦПД за підтримки Фонду розробив цифровий інструмент для зручного відстеження показників індексу в динаміці – щоб дані були доступними не лише дослідникам, а й самим організаціям і органам влади. Директор програмної ініціативи «Демократична практика» Фонду Олексій Орловський на презентації наголосив: ключовий інтерес для Фонду – відстежувати, наскільки громадянське суспільство здатне впливати на владу і залишатися стійким у своїй ролі.

Премія відповідальності 2025

У 2025 році Фонд став партнером «Responsibility Award» – щорічної премії Фонду родини Богдана Гаврилишина, яка з 2021 року відзначає найкращі приклади міжсекторного партнерства між ГО, бізнесом і державою. Виконавчий директор Фонду Олександр Сушко увійшов до складу експертного журі.

Цьогоріч премія відзначала проекти з трьох номінацій: партнерство на рівні громад, національний партнерський проект і взаємодія з міжнародними партнерами. Участь Фонду в цій ініціативі – сигнал: відповідальне партнерство, що поєднує різні сектори навколо спільних цінностей, є важливим механізмом зміцнення і суспільного договору, і самого громадянського суспільства.

Конференція RUTA «Уява: нові бачення та зв'язки» в Ужгороді

26–29 червня 2025 року в Ужгороді за підтримки Фонду відбулась друга щорічна конференція Асоціації RUTA – міжнародної наукової спільноти, яка переосмислює дослідження Східної Європи, Кавказу і Центральної Азії з деколоніальної перспективи. Понад 160 учасників з 26 країн – дослідники, митці, журналісти, активісти – обговорювали уяву як політичну силу, здатну повертати народам і спільнотам їхню суб'єктність.

Серед тем – документування воєнних злочинів, ромські бачення майбутнього, лівий активізм у Вірменії, кримськотатарські студії, постколоніальна перспектива. Паралельно з дискусіями відбулась мистецька програма: перформенси, показ анімаційного документального кіно, тілесні практики. Конференція RUTA – це простір, де формується нова мова для розмови про регіон не через призму імперських центрів, а зсередини – через тяглість культури, мистецтва і живого досвіду.

Фонд як майданчик для діалогу громадянського суспільства з Офісом Президента

У березні 2025 року за посередництвом Фонду відбулась зустріч представників громадянського суспільства з керівником Офісу Президента Андрієм Єрмаком – присвячена переговорному процесу щодо досягнення справедливого і тривалого миру.

Цей формат є продовженням системної практики, яку Фонд будує вже кілька років: регулярні зустрічі між громадянським суспільством і вищим керівництвом держави, де лідери думок, правозахисники та аналітики можуть чути позицію влади з перших вуст – і водночас доносити свою.

Для Фонду такий формат – це механізм забезпечення того, щоб голос громадянського суспільства у найбільш чутливих питаннях – умов миру, гарантій безпеки, справедливості – реально чувся у владному кабінеті.

Партнерство у Щорічній зустрічі YES «Як завершити війну?»

12–13 вересня 2025 року у Києві за партнерства Фонду відбулась 21-а Щорічна зустріч Ялтинської Європейської Стратегії – одна з найбільших дискусійних платформ, яка щороку збирає провідних міжнародних і українських лідерів. Тема – «Як завершити війну?» – зібрала понад 800 учасників з 30+ країн і провокувала відверті розмови: від стану поля бою і ролі безпілотників до реформ і антикорупції, гарантій безпеки і того, що означатиме перемога для України. Підтримуючи цей захід, Фонд підтверджує свою присутність на ключових платформах, де формується бачення майбутнього України.

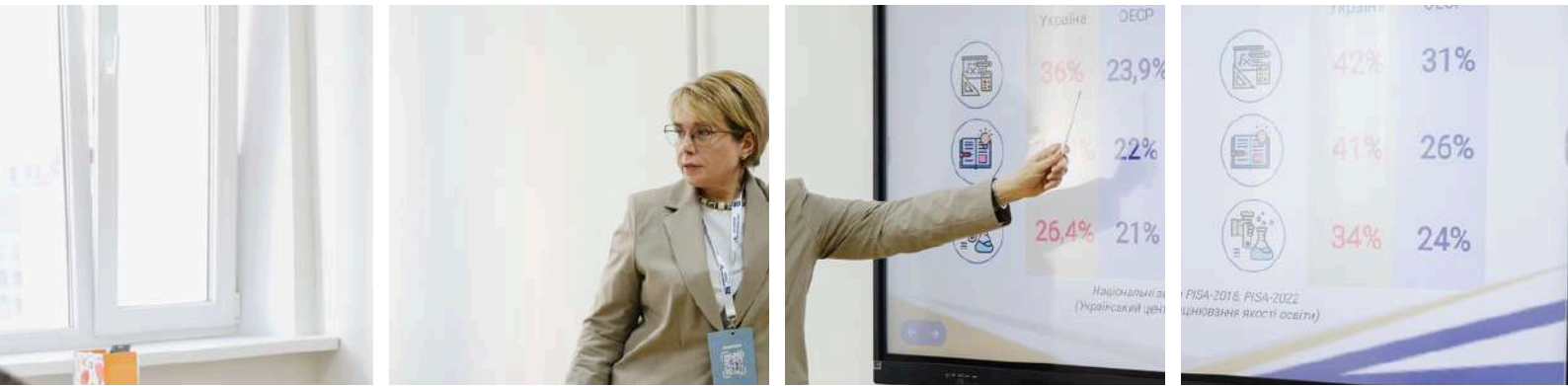
За оцінкою аналітиків, санкції здатні скоротити доходи РФ від нафтового експорту на 10–20% на рік – близько 18% від пов'язаних з енергетикою надходжень федерального бюджету.

«Демократичний тиждень Карпатського моря» у Трускавці

З 28 квітня по 2 травня 2025 року в Трускавці та Східниці за участі Фонду відбувся другий «Демократичний тиждень Карпатського моря» – п'ятиденний форум, що зібрав понад 1000 учасників, 200+ спікерів і делегації з понад десяти країн, включно з президенткою Нордичної Ради, послами і представниками оборонних структур. Фонд організував і модерував блок «Соціальна згуртованість», у рамках якого були представлені результати дослідження про психологічну стійкість українців і рівень довіри в суспільстві.

Освіта як інструмент відновлення

Освіта – один із найважливіших ресурсів відновлення України. Саме вона визначає, яким буде людський капітал країни через десять-двадцять років: чи залишиться молодь, чи повернуться ті, хто виїхав, чи зможе Україна здійснити той інноваційний стрибок, без якого відновлення залишиться лише відбудовою зруйнованого. Для Фонду робота в освітній сфері – це частина стратегічного погляду на те, яким має бути українське суспільство після війни: стійким, демократичним, інклюзивним і здатним до самооновлення.

«EdWay» передали державі: як ГО «ЕдКемп Україна» масштабувала освітню інновацію

У листопаді 2025 року завершився важливий етап в українській освіті: цифрова платформа «EdWay» для професійного розвитку педагогів, створена ГО «ЕдКемп Україна» за підтримки Фонду, Save the Children та Education Cannot Wait, була безоплатно передана Українському інституту розвитку освіти (УІРО) для роботи на державному рівні.

На момент передачі платформа об'єднувала 76 455 користувачів, 356 суб'єктів підвищення кваліфікації і понад 1400 освітніх можливостей. Тепер вона стане ключовим інструментом державної політики «Гроші ходять за вчителем» – моделі, за якої педагог самостійно обирає курс і оплачує його з власного віртуального рахунку.

Заступниця виконавчого директора Фонду Інна Підлуська назвала цей кейс моделлю, яка має стати практикою для України: громадський сектор створює інновацію, доводить її ефективність – і передає державі для масштабування.

«Національний проєкт: пишемо есе»

За підтримки Фонду ГО «Смарт Освіта» реалізує «Національний проєкт: пишемо есе» – програму, яка впроваджує процесуальний підхід до навчання письма: письмо не як кінцевий продукт, а як спосіб мислення. Учні повертаються до власних текстів, редагують їх, вчаться відрізнити свої думки від чужих і шліфувати власний голос у тексті. Тренери проєкту Оксана Шуневич і Галина Калужна підкреслюють: цей підхід змінює роль учителя – з оцінювача на наставника і колегу, який пише разом з дітьми.

Пілотування реформи старшої школи: 30 ліцеїв-амбасадорів стартували з 1 вересня

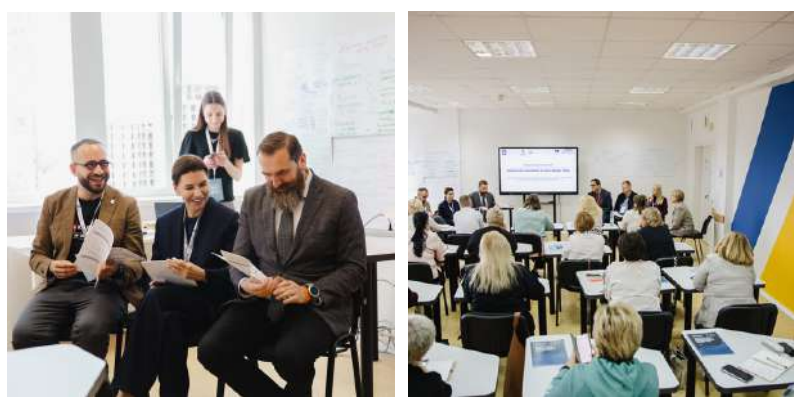
У травні 2025 року за підтримки Фонду, ОЕСР, Світового банку і фонду savED відбувся Національний форум «Старша профільна школа: від освітньої програми до практики», на якому 30 ліцеїв-амбасадорів реформи готувались до пілотування її першого етапу з 1 вересня 2025 року. Реформа передбачає суттєву зміну підходу: замість єдиної програми для всіх – індивідуальні освітні траєкторії через вибір профілів, предметів і курсів. Уряд виділив 500 мільйонів гривень для пілотних ліцеїв і ще близько 500 мільйонів – для інших закладів.

«Освітнє лідерство в турбулентні часи»: сертифікатна програма для освітян Харківщини

У вересні 2025 року за підтримки Фонду, ГО «ЕдКемп Україна» і British Council запустилась сертифікатна програма «Освітнє лідерство в турбулентні часи» для керівників шкіл і освітніх управлінців Харківської області. Програму розробила Академія вчителів Харківського університету імені Каразіна у співпраці з Університетом Воріка у Великій Британії, а керівниця програми – Лілія Гриневич.

Перші 20 учасників – директори шкіл і представники місцевого самоврядування Харківщини – розпочали навчання у три модулі: освітнє лідерство в контексті реформи НУШ, стійкість закладу в умовах невизначеності й цифрова трансформація, стратегія розвитку освіти на рівні громади. За словами міністра освіти Оксена Лісового, поки школа працює – живе і громада, а директори шкіл сьогодні є тими лідерами, які тримають не лише освітній процес, а й соціальну тканину прифронтових спільнот.

«Іхати чи залишатися»: дискусія про молодь і людський капітал громад

У листопаді 2025 року у Львові за підтримки Фонду в рамках Церемонії нагородження Молодіжної столиці Європи 2028 відбулась панельна дискусія «Ащо по людському капіталу: молодь на часі?». Представлені дані виявились красномовними: 47% підлітків хочуть працювати в Україні, але лише 7% планують здобувати тут освіту, а 40% орієнтуються на життя за кордоном. З деяких громад після повномасштабного вторгнення виїхало до 15% учнів. Учасники погодились: ключова помилка – намагатися утримати молодь заборонами чи закличками, тоді як насправді потрібно створювати середовище, де вона сама захоче залишитись. Якісна профорієнтація, підтримка молодіжних ініціатив, рольові моделі, відкритий простір для реалізації – і, насамперед, чесна й відкрита комунікація влади з молоддю. В умовах, коли від збереження молодого покоління залежить людський капітал для відбудови, ця дискусія – не абстрактна, а стратегічна.

Перше національне дослідження соціально-емоційних навичок дітей в Україні

У серпні 2025 року за підтримки Фонду і Plan International Державна служба якості освіти опублікувала рекомендації за результатами Національного дослідження соціально-емоційних навичок (ДоСЕН) – першого в Україні масштабного дослідження такого типу. Дослідження охопило 200 шкіл, понад 4800 дітей (10-річних і 15-річних), близько 1800 вчителів і 3000 батьків.

Виявилось, що молодші школярі мають вищий рівень мотивації й оптимізму, тоді як 15-річні більш емпатичні й відповідальні – і, на відміну від світових тенденцій, не втрачають стресостійкість і наполегливість із віком. Водночас досвід війни – переміщення, дистанційне навчання, тривога за рідних – негативно позначається на широті кругозору і загальному благополуччі дітей.

Дослідження savED: 46% підлітків вірять в оптимістичне майбутнє України

У жовтні 2025 року фонд savED спільно з МОН за підтримки Фонду презентував результати дослідження «Війна, освіта та соціальний капітал» – масштабного опитування учнів 8–11 класів, їхніх батьків, учителів і шкільних адміністраторів у кількох регіонах України. Ключовий висновок виявився тривожним: серед усіх груп саме підлітки найменш оптимістичні щодо майбутнього країни – лише 46% вірять у нього, 16% налаштовані песимістично, 33% не визначилися. У прифронтових регіонах, де 49% дітей навчаються виключно онлайн, ці показники суттєво гірші.

Тиждень пам'яті Гонґадзе: 25 років і досі без справедливості

16 вересня 2025 року на Контрактовій площі в Києві за підтримки Фонду відбулась щорічна акція пам'яті Георгія Гонґадзе – цього року виповнилось рівно 25 років від часу його зникнення і вбивства. Учасники відкрили вуличну виставку «Щоденник Георгія Гонґадзе» – серія знакових цитат журналіста з ілюстраціями українських художників, яку показали в Києві, Львові та Одесі.

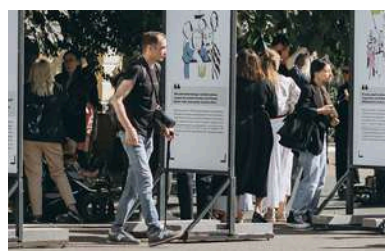
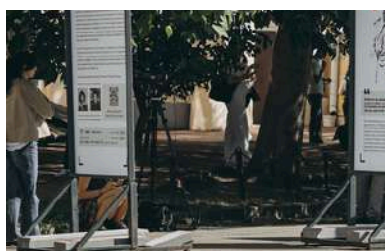
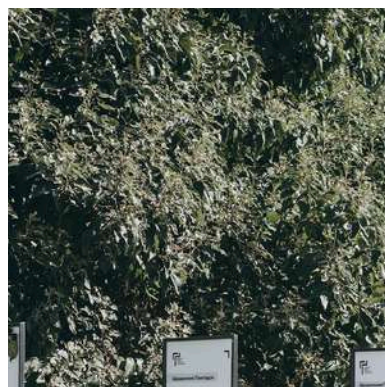
Дружина журналіста Мирослава Гонґадзе нагадала: замовники злочину досі не покарані, справа зупинилась 2021 року, і немає політичної волі довести її до кінця. Акція відкрила Тиждень пам'яті, програма якого включала «Професійні діалоги» в кількох містах і урок пам'яті для школярів.

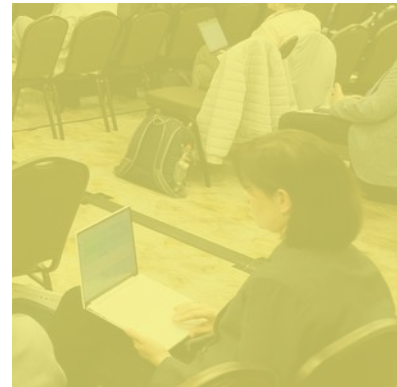
Медіадні Премії Гонґадзе виходять у регіони

У грудні 2025 року за підтримки Фонду Премія імені Георгія Гонґадзе вперше провела Медіадень у Луцьку – у бізнес-просторі зібрались понад 150 людей. До цього медіадні відбувались лише в Києві, потім вийшли в регіони: Одеса, Харків, Луцьк і Дніпро.

Чотири панелі охопили відповідальність медіа у кризові часи, роль регіональних історій у великому наративі про Україну, маніпулятивні заголовки і довіру до медіа, збереження пам'яті й етику висвітлення загибелей. Мирослава Гонґадзе підкреслила: Україна сьогодні суспільно стійкіша за будь-яку іншу державу – бо знає, що робити, коли приходить війна.

Для Фонду підтримка цих подій – це підтримка середовища, яке зберігає цінності журналістики і зміцнює солідарність медійної спільноти по всій країні, а не лише у великих містах

Розвиток громад як передумова відновлення

Реальна якість демократії, стійкості і відновлення вимірюється не на рівні Кабміну, а на рівні конкретної громади: чи є укриття поруч зі школою, чи фермер знає, як поїхати на ринок ЄС, чи є молодь у якому бізнесі в районному центрі. Для Фонду підтримка локального розвитку – це підтримка тієї тканини, з якої складається стійкість держави. Громади з власними стратегіями, навченими управлінцями, живим бізнесом і активними мешканцями значно краще переживають війну і значно ефективніше розпочинають відновлення.

Громади та екологічний вимір розвитку сільських територій

У листопаді 2025 року «Зелене досьє» за підтримки Фонду та ЄС провело дискусію про екологічний вимір розвитку сільських територій у контексті євроінтеграції. Учасники – представники Мінагрополітики, сільських громад, мереж екопоселень і міжнародних партнерів – розглядали розвиток сільських територій не лише як аграрне питання, а як комплексну задачу: зелена енергетика, здоров'я ґрунтів, відновлення біорізноманіття, громадська участь. Привільненська громада Рівненщини поділилась практиками від геліосистем у садку до власного екологічного індустріального парку на основі промислових конопель.

Мережа екопоселень розповіла, як у 2022 році прийняла 3500 біженців і згодом навчилась «робити малі конкретні речі». Харківські деокуповані громади описали специфіку свою – замінованість 37% земель і брак екологів. Директорка ECOLISE застерегла: не варто повторювати помилки ЄС, де агрогиганти лобюють інтереси за рахунок дрібних фермерів. Ключова теза дискусії: громади мають бути рівноправними учасниками зелених перетворень, а не лише їх об'єктами.

Тростянець у програмі UURBACT: залучення інвестицій у розумну регенерацію

У жовтні 2025 року за підтримки Фонду Ukrainian Institute for International Politics оголосив результати конкурсу Мереж обміну програми ЄС UURBACT: 14 українських партнерів увійшли до складу 25 переможців – вперше від початку участі України в цій програмі. Тростянецька міська рада Сумщини ввійшла до мережі SHIFT-R, зосередженої на темі боротьби з депопуляцією і відтоком кадрів, інвестицій у розумну регенерацію і залучення талантів. Для підготовки до конкурсу Фонд підтримав 17 заходів у 15 регіонах, де стейкхолдери знайомились з умовами програм ЄС і отримували практичні навички проєктного менеджменту.

«Настільна книга територіальної громади» – практичний довідник для ОМС

У лютому 2025 року ГО «Інститут громадянського суспільства» за підтримки Фонду представив інформаційний ресурс «Настільна книга територіальної громади» – практичний онлайн-довідник для посадовців ОМС, активістів і медіа. Ресурс охоплює всі основні сфери компетенцій місцевого самоврядування, надає фахову методичну підтримку і постачає органам місцевого самоврядування необхідні інструменти для розвитку та відновлення в умовах сучасних викликів.

Над матеріалами працюють провідні українські експерти з питань децентралізації, місцевих бюджетів, регіональної політики та комунікацій громад – зокрема Анатолій Ткачук, Юрій Третяк і Василь Федюк.

Ірпінь будує новий бренд: від «приміського міста» до «міста-героя»

У травні 2025 року в рамках проєкту «Офіс розвитку громад Бучанського району» (ГО «Інститут сталого розвитку громад» за підтримки Фонду) в Ірпені відбувся воркшоп з брендингу громади – перший крок до переосмислення туристичного та інвестиційного образу міста. Ірпінь, який до 2022 року позиціонувався як «комфортний супутник Києва», пережив важку окупацію і став символом спротиву – і ця зміна потребує відповідного нового голосу.

Воркшоп провів Ігор Чава, автор брендів Дрогобича, Черкас і Полтавщини. Учасники проаналізували сильні сторони Ірпеня і напрацювали концепти для майбутнього бренду, який охоплюватиме і розширену громаду після об'єднання. За словами організаторів, це лише початок: до процесу запрошують управлінців, підприємців, митців і активних мешканців.

«Моє місто» і Харківщина: 733 тисячі гривень для соціальних проєктів громади

У березні 2025 року за підтримки Фонду та ЄС ГО «Моє місто» завершила навчальну програму «Фонд підтримки проєктів» для організацій Харківщини і провела офлайн-пітчинг. Команди пройшли інтенсивне навчання з краудфандингу і проєктного менеджменту, а потім самостійно запустили збори: сумарно учасники залучили 198 тисяч гривень через крауд і ще 535 тисяч – від соціальних інвесторів під час пітчингу.

Загальна сума – 733 тисячі гривень для шести проєктів: театру «Очерет», гендерного просвітництва «Жіноча», літературного SLAMу, культурних ініціатив і адаптивного спорту.

Для Харківщини, яка живе в умовах постійних обстрілів, такий формат – не лише фінансовий інструмент, а й доказ того, що громада продовжує жити і творити.

Школа стратегічного планування: міжмуніципальне партнерство як ресурс громад

У липні 2025 року в рамках Школи стратегічного планування, реалізованої Агенцією місцевого економічного розвитку Яворівщини за підтримки Фонду, відбувся навчальний курс з міжмуніципального партнерства. Учасники – посадовці ОМС, секретарі рад, фахівці з економічного розвитку – розглядали партнерство між громадами не як формальний механізм, а як стратегічний ресурс: спільна закупівля послуг, більший голос у переговорах з обласними адміністраціями і міжнародними донорами, обмін кадрами і практиками.

Одеса: стратегія для міста через призму людського капіталу

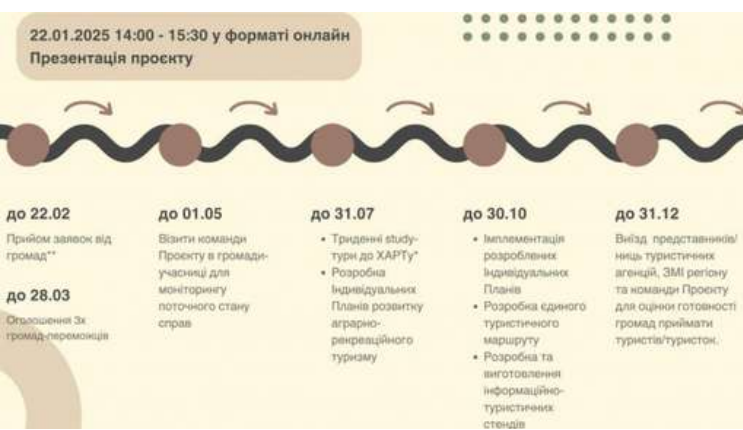
У березні 2025 року за підтримки Фонду ГО «Змістом» організувала стратегічну сесію «Стратегія майбутнього Одеси» з фокусом на людський капітал – як частину процесу розробки стратегічного плану міста на 2025–2027 роки. Кілька десятків активних городян у групах опрацьовували п'ять блоків: ринок праці, освіта, взаємодія ГО і влади, молодь і ментальне здоров'я. Ключові виклики – невідповідність навичок потребам ринку, інертність молоді, відсутність довіри між активістами і чиновниками – учасники переводили в конкретні ідеї: центри перекваліфікації, «ідеатони», платформи діалогу, реєр-підтримка.

Аграрно-рекреаційний туризм на Дніпропетровщині

На початку 2025 року ГО «Реабілітаційний центр "Зелений Гай"» за підтримки Фонду та «Хліб для світу» запустила проєкт «Розвиток малих громад Дніпропетровщини через аграрно-рекреаційний туризм». Команда центру має унікальну репутацію: у 2024 році вони вивели село Зелений Гай у ТОП-5 туристичних сіл світу за версією ООН – єдиний представник зі Сходу України.

Тепер вони пропонують свій досвід і методологію іншим громадам Дніпровського, Кам'янського, Синельниківського районів. Три відібрані громади отримують study-тури до Хабу аграрно-рекреаційного туризму (ХАРТ), індивідуальні плани розвитку, допомогу з туристичними маршрутами і навігаційними стендами – і оцінку готовності приймати туристів наприкінці 2025 року. Для малих громад у прифронтовому регіоні цей проєкт – шлях до диверсифікації і нового джерела доходів.

Дашборд аудиту безпеки в чотирьох громадах – інструмент для майбутніх виборів

У травні 2025 року Громадянська мережа ОПОРА за підтримки Фонду опублікувала результати пілотного аудиту безпеки в чотирьох громадах: Запорізькій, Криворізькій, Полтавській і Снігурівській. Аудит оцінював час прибуття ДСНС і поліції на виклики, рівень їхньої укомплектованості, функціонування екстрених номерів і наявність укриттів поруч із місцями можливого проведення виборів. За результатами ОПОРА розробила інтерактивний дашборд для порівняльного аналізу безпекової ситуації в різних громадах. Методологія апробована і може масштабуватися на всю країну.

Херсон перебирає досвід Львова у сфері зайнятості

У березні 2025 року за підтримки Фонду та ЄС делегація Місцевого партнерства зайнятості Херсонської області здійснила робочий візит до Львова. Мета – перейняти практики підтримки підприємництва, перекваліфікації і співпраці між владою, бізнесом і ГО. Гості відвідали Центр зайнятості, ПТУ «Автохоб» з VR-тренажерами для зварників і операторів дронів, Центр підтримки підприємництва і ознайомились з моделлю партнерства «ОПЛІЧ».

Майбутнє відновлення (де)окупованих територій

Мільйони українців живуть на тимчасово окупованих або звільнених територіях – і їхнє майбутнє залежить від рішень, які приймаються вже зараз. Для Фонду ця робота має кілька вимірів одночасно. Це підтримка громад в екзилі, аналітика і стратегічне планування, підтримка процесів комунікації між владою, громадами і мешканцями, щоб повернення і відновлення відбувались за участю самих людей.

Форум «Донеччина 2025»: 170 учасників і перша зустріч такого масштабу за чотири роки

28 листопада 2025 року в Києві за підтримки Фонду та Фонду «Східна Європа» (фінансування Норвегії і Швеції) відбувся Форум «Донеччина 2025. Погляд в майбутнє» – перша подія такого масштабу для громадянського суспільства регіону з 2021 року. Понад 170 учасників приїхали офлайн, ще близько 1500 долучились онлайн: волонтери, представники ГО, місцева влада, активісти. Голова Донецької ОВА Вадим Філашкін наголосив: Донеччина несе найбільші людські втрати, і саме людей – їхню стійкість, самоорганізацію і регіональну ідентичність – потрібно зберігати.

Три панелі охопили людиноцентричний підхід до відновлення, роль громадськості у формуванні стратегії щодо Донеччини і питання збереження локальної ідентичності. Особливою частиною стало нагородження волонтерів і презентація каталогу громадських організацій Донецької області – поки понад 50 організацій, і список продовжує зростати.

Конференція «(Де)окуповані громади»: пошук інституційних рішень для відновлення

21 травня 2025 року в Києві за підтримки Фонду в рамках Тижня відкритого уряду відбулась конференція «(Де)окуповані та прифронтові громади на шляху до відновлення: інституційні рішення». Понад двісті учасників – парламентарі, урядовці, представники військових адміністрацій, ГО та міжнародних партнерів – шукали відповідь на ключове питання: як відновити управлінську спроможність громад, які найбільше постраждали від війни.

На конференції представили аналітичне дослідження по чотирьох напрямках: публічне управління, кадрова політика, адміністративно-територіальний устрій і громадська участь. Серед висновків – серйозний кадровий дефіцит у прифронтових громадах, необхідність оновлення законодавства про військові адміністрації і критична відсутність актуальної статистики на рівні громад.

Ринок праці в Херсоні: перше дослідження для прифронтової громади

У березні 2025 року ГО «Громадський центр «Нова генерація» за підтримки Фонду в рамках проєкту «Міське партнерство зайнятості на території прифронтової Херсонської громади» провела дослідження та підготувала аналітичний звіт про стан ринку праці в Херсонській територіальній громаді. Дослідження аналізує ключові тенденції зайнятості, рівень безробіття, потреби роботодавців і працівників. Результати стали основою для розробки конкретних заходів підтримки зайнятості, програм перекваліфікації і розвитку підприємництва в громаді

«Бюджети в екзилі 2.0»: як 20 окупованих громад управляють грошима без доступу до своїх територій

З лютого 2025 року Громадське партнерство «За прозорі місцеві бюджети!» і ГО «Кризовий медіацентр «Сіверський Донець» за підтримки Фонду реалізують проєкт «Бюджети в екзилі 2.0» – комплексне дослідження бюджетних процесів у 20 тимчасово окупованих громадах Луганської, Донецької, Запорізької і Херсонської областей. Перший проєкт 2024 року охопив 10 пілотних громад і показав: у деяких з них після рекомендацій вперше за роки провели публічну презентацію проєкту бюджету, а ради ВПО почали збирати пропозиції мешканців до бюджету. Другий, розширений проєкт, йде далі: дослідники аналізують бюджети за 2022–2024 роки у 20 громадах, ідентифікують прогалини і готують практичні рекомендації.

«Залучення громадськості Сходу»: стратегічні сесії і мережа активістів

Упродовж 2025 року за підтримки Фонду ГО «Громадська ініціатива Луганщини» реалізувала проєкт «Залучення громадськості Сходу України до відновлення своїх громад: II фаза». У Києві відбулась серія стратегічних сесій для представників обласних і районних адміністрацій, місцевого самоврядування, активістів і ГО з Луганщини та Донеччини. Ключова ідея – зберегти зв'язок між переміщеними мешканцями і громадами-«материнками», щоб регіональна ідентичність не розчинилась у вимушеному вигнанні.

Реконфігурація АТУ трьох областей: аналітика для повоєнного планування

У квітні 2025 року в рамках проєкту за підтримки Фонду відбулась експертна дискусія з результатами аналітичного дослідження публічного управління і доцільності реконфігурації адміністративно-територіального устрою Запорізької, Харківської і Херсонської областей у повоєнний час. Дослідники проаналізували існуючі виклики для громад: депопуляцію, втрату інституційної спроможності, порушену логістику і розмити систему управління.

Форсайт-сесія для Луганщини: готуємо відновлення вже зараз

У серпні 2025 року за підтримки Фонду в Києві відбулась триденна форсайт-сесія «Майбутнє, яке ми можемо спрогнозувати» – для представників Луганської ОВА, Северодонецької РДА, МВА, активістів, вчених і молоді. Модераторами виступили директор і заступник директора Центру близькосхідних досліджень. Пілотною громадою для впровадження напрацювань обрано Северодонецьку. Учасники опановували методологію сценарного планування в умовах невизначеності, аналізували ключові тренди і «слабкі сигнали», розробляли стратегічні орієнтири для деокупованих громад.

Результати сесії мають лягти в основу конкретних проєктів державного управління та громадської активності – і бути масштабовані на інші регіони. Для Луганщини, що досі повністю окупована, ця робота – підготовка до реального майбутнього.

Зелена стратегія для прифронтової громади

Кушугумська громада Запорізької області втратила Каховське море після підриву ГЕС і зіштовхнулася з нестачею питної та технічної води, занепадом агро- і рибогосподарського секторів та постійними обстрілами. У 2024–2025 роках ГО «Екосенс» за підтримки Фонду допомогла громаді розробити Стратегію розвитку і відновлення з акцентом на зелену енергетику, екологічну безпеку і диверсифікацію економіки.

Довідник гуманітарних хабів Донеччини по всій Україні

У вересні 2025 року ГО «Точка доступу» в рамках проєкту «Імпульс» за підтримки Фонду підготувала довідник гуманітарних хабів громад Донецької області, що діють в інших регіонах України. Документ підготовлено на основі даних Донецької ОВА і зібрано ключову інформацію про осередки допомоги: де перебувають, які послуги надають, як зв'язатися. Для ВПО з Донеччини це інструмент, що дозволяє не лише знайти підтримку, а й зберегти зв'язок зі своєю громадою попри переміщення. Для організацій, що працюють із переселенцями, – зручний навігатор для координації.

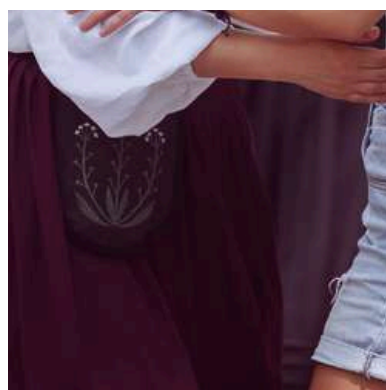
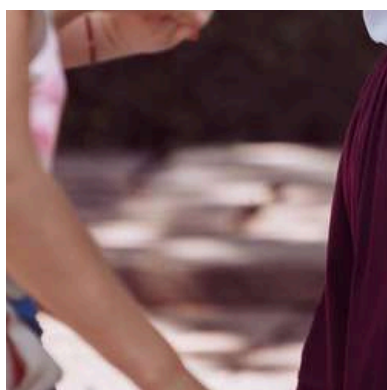
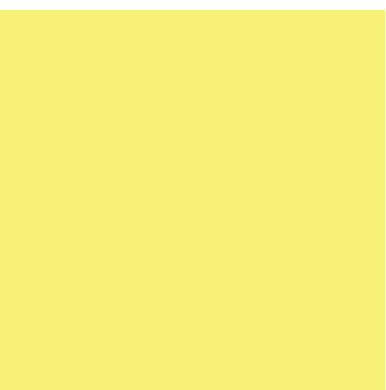
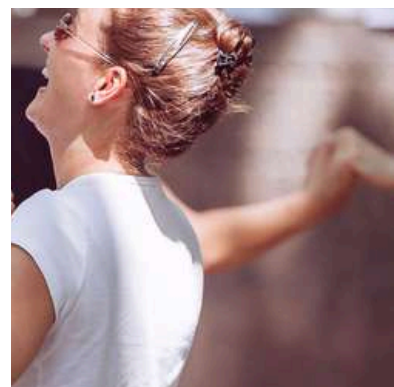
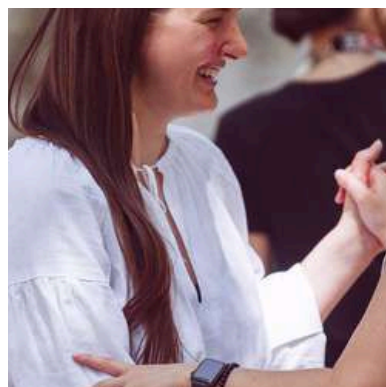
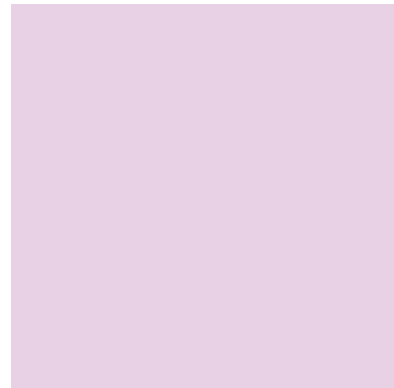
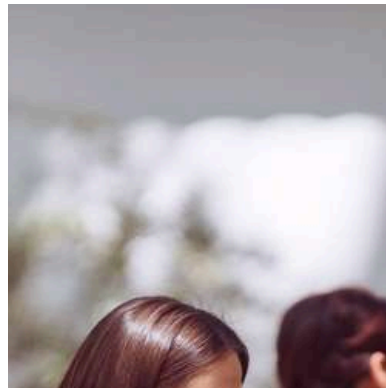
Лабораторія стійкості: 18-місячна програма розвитку ГО в умовах війни

«Лабораторія стійкості» – це спільна ініціатива Фонду та агенції «Хліб для світу», розрахована на 18 місяців і призначена для локальних громадських організацій, що продовжують працювати в умовах повномасштабної війни. Програма виходить з простого, але критично важливого спостереження: організаціям, які щодня перебувають під тиском, потрібна не лише проєктна підтримка, а системне зміцнення. Саме тому «Лабораторія» поєднує інституційний грант у розмірі 2 мільйони гривень із навчанням з управління, комунікацій, роботи з громадами і взаємодії з владою, менторською підтримкою від досвідчених практиків і можливостями для мережування між організаціями з різних регіонів.

Окремий і важливий акцент – турбота про команду. Програма визнає, що виснаженість і вигорання є реальними ризиками для ГО, які рік за роком працюють на межі можливого, і передбачає підтримку ментального здоров'я учасників.

Учасниками першої хвилі «Лабораторії стійкості» стали 15 організацій із 7 областей України – Харківської, Сумської, Кіровоградської, Полтавської, Дніпропетровської, Одеської та Миколаївської. Географія не випадкова: це регіони, найбільш уражені війною, де ГО працюють в умовах постійної небезпеки, кадрового дефіциту і нестабільного фінансування. Програма вже завершила перший цикл, і в березні 2026 року у Львові відбувся випускний її першої хвилі.

Подкаст «Формула стійкості»: розмови про те, як організації тримаються під час війни

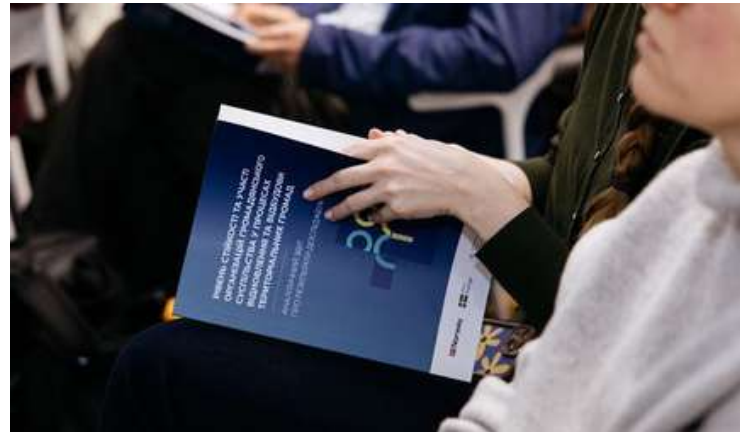

У 2025 році в рамках програми «Лабораторія стійкості» за підтримки Фонду та агенції «Хліб для світу» вийшов подкаст «Формула стійкості» – серія з 12 випусків, у кожному з яких команда програми розмовляла з одним із грантерів «Лабораторії». Кожна розмова – це і портрет організації, і окремий погляд на те, з чого складається стійкість: із пам'яті та традиції, з довіри у команді, з уміння адаптуватись, не втрачаючи місії.

Наприклад, Голова ГО «Сила майбутнього» розповіла, як навчити людей самовідновленню через гру і спільну дію. «Центр допомоги переселенцям та ветеранам» – як зберегти організацію у прифронтовому місті, коли офіс пошкоджено обстрілами. «Потрібні тут» говорили про профорієнтацію молоді в Миколаєві, а фонд «Громадянин» і «Верітас Спес» в одному з пізніших випусків обговорили системні виклики підтримки ветеранів

«ОГС відіграють провідну роль у відновленні громад»: результати дослідження

У грудні 2025 року Фонд і Фонд Східна Європа представили результати дослідження за участі понад 200 організацій з усіх регіонів.

Головний висновок: організації громадянського суспільства є ключовим драйвером відновлення громад – особливо у сферах підтримки ВПО і ветеранів, психосоціальної допомоги і громадської згуртованості. Водночас залучення ОГС до відновлення інфраструктури і економіки залишається найнижчим – тут переважають держструктури. Прифронтові організації демонструють найбільшу активність при хронічному кадровому дефіциті і безпекових ризиках. Тривожний показник: 76% організацій працюють у фінансовому дефіциті і фіксують значне вигорання команд.

Заступниця виконавчого директора Фонду Інна Підлуська наголосила: «Інвестиції у стійкість ОГС на пряму впливають на темпи відновлення». Серед рекомендацій – сталі механізми фінансування, партнерство з владою і більше залучення організацій до економічних процесів.

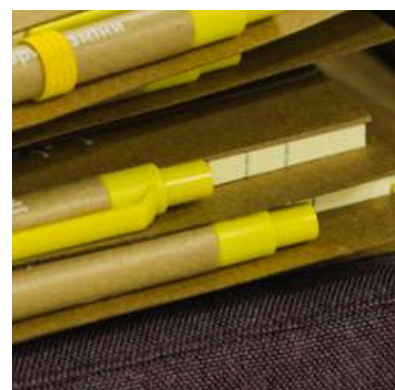
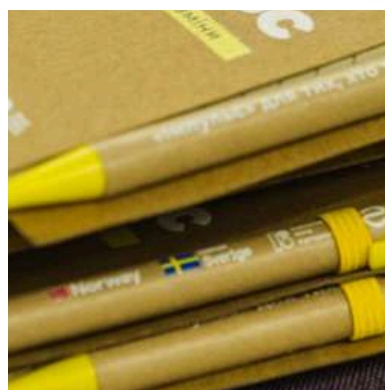
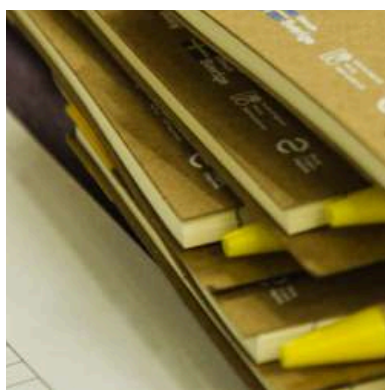
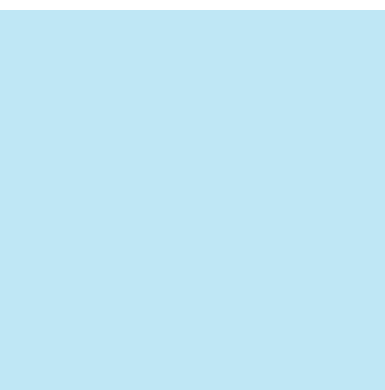
«Маленький поштовх – велика зміна»: проєкт «Імпульс»

«Імпульс» – це спільний проєкт Фонду і Фонду Східна Європа за підтримки Норвегії і Швеції, спрямований на підтримку організацій громадянського суспільства в 12 найбільш постраждалих від війни регіонах України. У 2025 році відібрано 29 інституційних і десятки малих грантів, і робота продовжується: кожна хвиля конкурсу розширює мережу. Інституційні гранти – це довгострокові зобов'язання на 26–28 місяців: фінансування, навчання з фінансового менеджменту, сторітелінгу, аудиту і використання ШІ, оцінка організаційних систем. Малі гранти – на конкретні ініціативи до 12 місяців: партисипативне планування в Одещині, ресурсна справедливість у видобувних регіонах, безпековий діалог у Херсоні, зелені рішення на Запоріжжі.

За кожним із проєктів – команда, яка живе і працює в прифронтових умовах. «Ліга змін» із Сумщини допомагає молоді ставати суб'єктами змін у прикордонних громадах і переконана: навіть маленький поштовх може дати довгу зміну, якщо його вчасно підхопити. «НОВА Енергія» розвиває спільноту видобувних громад, що відстоюють ресурсну справедливість. «Екосенс» у Запоріжжі впроваджує природоорієнтовані практики під обстрілами – і порівнює себе з кульбабкою, що проростає крізь асфальт. Херсонський БФ «Об'єднання» будує довіру між мешканцями, владою і службами безпеки, бо вірить: «безпека починається з діалогу». Усіх об'єднують спільні виклики – виснаженість, брак ресурсів, невизначеність – і спільна впевненість у тому, що зупинятися не можна.

Фонд Східна Європа в рамках «Імпульсу» проводить незалежне дослідження стійкості організацій і їхньої участі у відновленні, розробляє навчальну програму і серію онлайн-курсів на платформі «Зрозуміло!».

Конференція стійкості 2.0: ідентичність, участь і людський капітал як основи стійкості

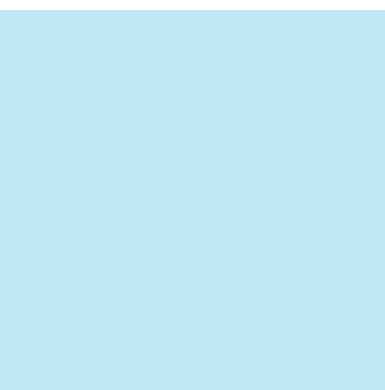
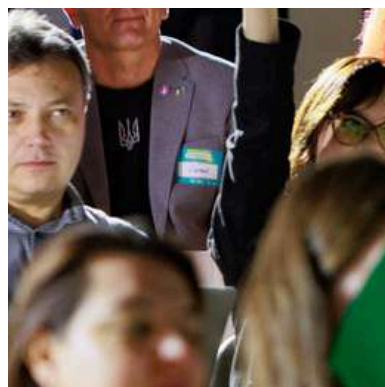

21 жовтня 2025 року Фонд провів другу Конференцію стійкості в Києві – у рамках «Лабораторії стійкості» у партнерстві з проектом «Імпульс». Захід зібрав практиків розвитку громадської участі, аналітиків, лідерів організацій і представників влади. Три наскрізні теми – ідентичність, участь і людський капітал – стали рамкою для дискусій, дебатів і презентацій. У вітальному слові виконавчий директор Фонду Олександр Сушко окреслив п'ять ключів до стійкості: ясність місії, горизонтальні мережі, здатність до адаптації, турбота про людей і довіра до власної спроможності. Дискусія про ідентичність показала: локальна і національна ідентичності не конкурують, а взаємно підсилюються – і саме вони дають людям відчуття, заради чого варто залишатися і відновлювати.

На дебатах «Людина чи громада: де шукати ядро стійкості?» учасники дійшли висновку, що ці два підходи мають бути взаємодоповнюючими – бо без стійкої особистості не буде стійкої громади, і навпаки.

Презентація дослідження Фонду Східна Європа підтвердила: ОГС вже сьогодні є реальним суб'єктом відновлення, але потребують стабільного фінансування і більших повноважень. Кейси від партнерів проекту «Лабораторія стійкості» – від роботи з пам'яттю як ресурсом стійкості до системної інтеграції ВПО – показали, що рішення вже існують: потрібно їх масштабувати і тиражувати.

Конференції стійкості: від дискусій до рішень у регіонах

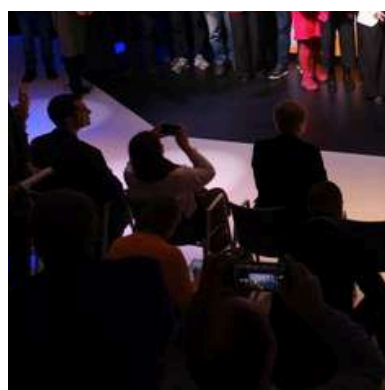
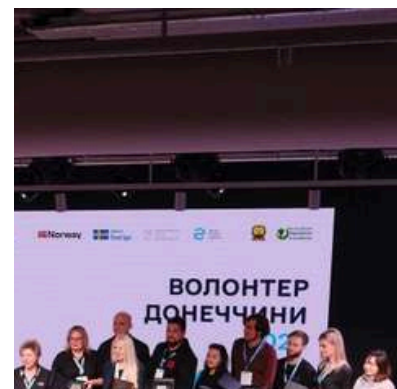
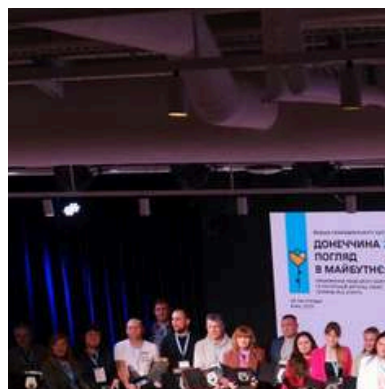
Конференції стійкості виростили з розуміння, що відновлення України – це не разовий захід і не лише питання міжнародного фінансування. Це процес, який відбувається в громадах і потребує постійного обміну досвідом між тими, хто в цьому процесі бере участь. Перша Конференція стійкості відбулась у вересні 2024 року, друга – «Конференція стійкості 2.0» – у жовтні 2025-го.

Обидві зібрали представників громадянського суспільства, влади і міжнародних партнерів навколо питань участі громад, ідентичності, людського капіталу і того, що означає стійкість не як виживання, а як розвиток. Олександр Сушко на другій конференції сформулював п'ять ключів до стійкості: ясність місії, горизонтальні мережі, здатність до адаптації, турбота про людей і довіра до власної спроможності.

Після «Конференції стійкості 2.0» робота продовжилась у регіонах. У рамках проєкту «Імпульс» відбулася серія з семи регіональних конференцій: «Донецьчина 2025» у Києві зібрала понад 170 учасників офлайн і близько 1500 онлайн; «Незламний Південний Схід» у Запоріжжі об'єднав представників трьох областей; окрема конференція відбулась для спільноти вихідців із Луганщини; у Кривому Розі говорили про водну безпеку; на Чернігівщині – про людиноцентричну відбудову і партнерство освіти та бізнесу; у Полтаві фокусом стала молодь Сумщини; в Одесі – практичні рішення для ВПО і ветеранів. Кожна конференція організовувалась місцевою ГО – і кожна мала власну тематику, відповідну до специфіки регіону.

Для Фонду ця серія є механізмом переведення ідей у дії: від аналітики і «Візій стійкості» – до живих регіональних мереж, які формують запит на зміни у своїх громадах і спільно впливають на державну політику. За підсумками регіональних подій виходять аналітичні матеріали і кейс-стаді, де зафіксовано практики, що вже довели свою ефективність.

Безоплатні консультації для молодих ГО, що працюють з ВПО

З початку 2025 року за підтримки Фонду «Горизонт змін» надає безоплатні консультації для волонтерських ініціатив та громадських організацій, зареєстрованих не більше 5 років тому, чия основна діяльність спрямована на роботу з ВПО та вразливими категоріями людей. Консультації охоплюють три напрямки: написання грантових заявок, юридичні питання реєстрації і роботи НКО та бухгалтерська підтримка.

Дискусія про людський капітал у громадах

У лютому 2025 року на щорічному Форумі розвитку громадянського суспільства, організованому Фондом, відбулась дискусія «Збереження соціального капіталу у громадах» – про практичні рішення, що їх громадські організації знаходять у відповідь на виклики зайнятості, інтеграції ВПО і залучення молоді. Загальний висновок дискусії: вирішувати питання людського капіталу потрібно на всіх рівнях – від локального до національного, поєднуючи перекваліфікацію, адвокацію та інструменти місцевої демократії.

Індекс сталості ОГС 2024

У липні 2025 року за підтримки Фонду УНЦПД презентував Індекс сталості організацій громадянського суспільства за 2024 рік. Загальний показник – 3,0 бали, що відповідає рівню 2023 року і відображає стабілізацію попри складні умови. В цілому індекс демонструє позитивну багаторічну динаміку: громадянське суспільство посилює свій вплив, успішно адвокатує зміни і зберігає публічний імідж. Слабкою точкою залишається фінансова життєздатність, хоча і вона у 2024 році трохи покращилась.

Окрім самого звіту, УНЦПД за підтримки Фонду розробив цифровий інструмент для зручного відстеження показників індексу в динаміці – щоб дані були доступними не лише дослідникам, а й самим організаціям і органам влади. Директор програмної ініціативи «Демократична практика» Фонду Олексій Орловський на презентації наголосив: ключовий інтерес для Фонду – відстежувати, наскільки громадянське суспільство здатне впливати на владу і залишатися стійким у своїй ролі.

Re:Open Zakarpattia 2025: форум про розвиток, ідентичність і євроінтеграцію

У листопаді 2025 року за підтримки Фонду, Нідерландів і Фонду Конрада Аденауера в Закарпатті відбувся вже шостий щорічний форум Re:Open Zakarpattia – дводенна подія, що зібрала близько 250 учасників з України і ЄС. Форум традиційно поєднує академічних аналітиків, дипломатів, активістів і підприємців навколо конкретних питань розвитку Закарпатської та суміжних регіонів. Цього разу в центрі уваги – нова індустріалізація, екологічні виклики, роль регіонів-фронтирів у євроінтеграції і питання поліетнічного порозуміння.

Закарпаття – прикордонний, поліетнічний регіон із виходом до ЄС – слугує тут не лише організаційним майданчиком, а й живим прикладом того, яким може бути «євроінтеграція знизу».

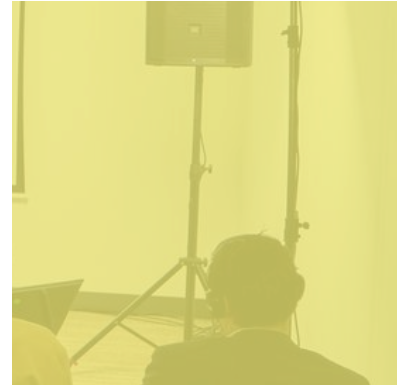
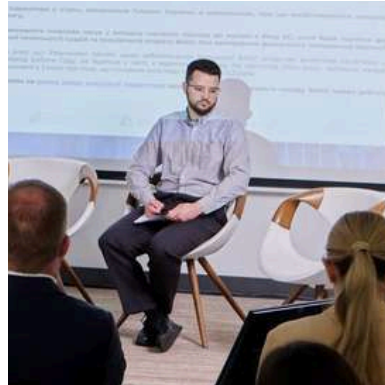
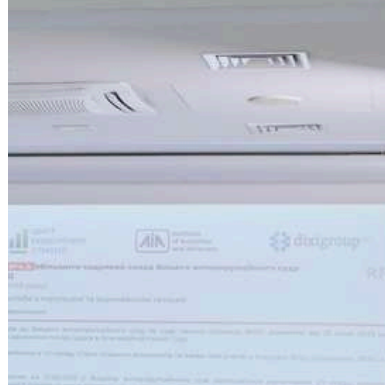
Екологічна свідомість як частина відновлення громад

У 2025 році у рамках проекту «Імпульс» кілька ГО-грантерів реалізували екологічні ініціативи. ГО «Центр інноваційного розвитку «Персона» з Павлограда запровадила сортування сміття у власному офісі й передала контейнери для роздільного збору відходів до одного з місцевих дитсадків – щоб діти з малечку бачили, як це працює на практиці. У Миколаєві ГО «Кінбурн» організувала гурток «Юні екологи» для школярів: діти досліджують зелені зони міста – парки, сквери – оцінюють стан дерев і якість ґрунту і готують рекомендації для міста щодо озеленення, стійких газонів і систем поливу.

Буклет «Що робити після обстрілів» – покрокові інструкції для мешканців

У листопаді 2025 року Фонд разом з активними мешканцями Херсона і за погодженням з Херсонською міською військовою адміністрацією підготував практичний буклет «Що робити після обстрілів» – простий і зрозумілий алгоритм дій для людей, які щодня живуть під загрозою атак. Буклет містить лише ключові кроки і контакти без зайвого тексту: де шукати допомогу, що робити з майном, як повідомити про пошкодження. Друковані примірники передали до адміністрації, поліції, ОСББ і громадських організацій, що працюють безпосередньо з мешканцями.

Економічна стійкість

Повномасштабна війна завдала Україні безпрецедентних економічних втрат – і водночас поставила питання, які не можна відкладати: як утримати людей в країні, як залучити іноземних фахівців, як підготувати ринок праці до повернення мільйонів ветеранів, як зберегти бізнес у прифронтових регіонах. Фонд підтримує аналітику і вироблення політик у сфері міграції, зайнятості, регіонального розвитку тощо щоб рішення ухвалювались на основі доказів, а не інтуїції.

Стратегія міграційної політики до 2035 року

Упродовж 2025 року за підтримки Фонду ГО «Офіс міграційної політики» реалізував проєкт «Міграційна політика України: шляхи вдосконалення». Його результатом має стати проєкт нової Стратегії державної міграційної політики до 2035 року з трудоворесурсним фокусом. Навколо проєкту діяла відкрита платформа для міжсекторного діалогу: науковці, урядовці, бізнес, освітяни і громадянське суспільство регулярно збирались для обговорення аналітичних матеріалів і напрацювань. Протягом року відбулися кілька публічних дискусій і презентацій дослідницьких результатів, зокрема щодо перспективних трудоворесурсних потреб, стану ринку праці.

Депопуляція в Україні неминуха, робочої сили хронічно бракує вже зараз. Без системної відповіді на цей виклик Україна не зможе відновитись. Стратегія має бути диференційованою за країнами: у Польщі – більше молоді та жінок, у Німеччині – чоловіків старшого віку, і умови повернення для кожної групи різні. Служба зайнятості вже напрацьовує програми для тих, хто повертатиметься після війни. Підсумковий проєкт Стратегії буде передано державі для подальшого впровадження.

«Покращення енергетичної безпеки завтрашнього дня» – дискусії, аналітика і моніторинг

За підтримки Фонду DiXi Group реалізували проєкт «Покращення енергетичної безпеки завтрашнього дня», в рамках якого проводить регулярні дискусійні заходи, аналітичні дослідження і щорічну конференцію Ukrainian Energy Security Dialogue. У квітні 2025 року відбулась дискусія «Energy Security Talks: Енергосистема під тиском», присвячена підсумкам опалювального сезону 2024/2025.

Він став найскладнішим з початку повномасштабного вторгнення: дев'ять масованих атак, 10 ГВт втрачених потужностей, дефіцит газу в підземних сховищах до 1 млрд куб. м наприкінці зими. Але масштабних блекаутів вдалось уникнути – завдяки м'якій зимі, стабільній роботі АЕС, відновленню близько 5 ГВт потужностей і міжнародній підтримці.

Паралельно DiXi Group опублікували аналітичне дослідження про імпорт електроенергії в 2022–2024 роках: загальний обсяг склав 5,25 млн МВт·год, основні постачальники – Угорщина, Словаччина, Румунія та Польща. Виявлені бар'єри – технічна застарілість інтерконекторів, цінові розриви між Україною та ЄС і регуляторна інертність – стали основою для рекомендацій щодо розширення і модернізації інфраструктури та переходу до довгострокових контрактів.

Покроковий план енергоефективної відбудови для місцевої влади

У лютому 2025 року DiXi Group спільно з Buildings Performance Institute Europe за підтримки Фонду опублікували «Покроковий план енергоефективної відбудови України» і презентували його на публічному заході.

Документ адресований органам місцевого самоврядування і структурований у три етапи: підготовка і оцінка, реалізація, підтримання стану. Конкретні кроки охоплюють залучення стейкхолдерів, розробку муніципальних енергетичних планів, вибір пріоритетних будівель і фінансових інструментів. Контекст гострий: Україна втратила понад половину довоєнних генеруючих потужностей, а питоме енергоспоживання будівель у 2–3 рази перевищує середньоєвропейські показники. 80% житлового фонду є застарілим – і навіть після деокупації і завершення війни ці будівлі залишатимуться основним вузьким місцем.

Заступниця міністра Марина Денисюк підтвердила: житловий сектор є головним пріоритетом для Міністерства – і найбільш непрогнозованим з погляду управління попитом. Представниця МЕА Ксенія Петриченко додала: ініціативи в Україні з енергоефективності існують навіть під час війни – але їх потрібно масштабувати, коли прийде час.

«Зелений курс Вінниці»: дорожня карта спільнот зеленої енергетики

У вересні 2025 року в рамках проєкту «Зелений курс Вінниці: від стратегії до практики» Агенція сталого розвитку «Синергія» і Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля» за підтримки Фонду у співпраці з Вінницькою міською радою презентували «Дорожню карту розвитку спільнот зеленої енергетики у Вінницькій міській територіальній громаді».

Енергетичні спільноти – це об'єднання громадян, організацій і бізнесів, які спільно володіють і управляють проєктами відновлюваної енергетики. Попри те, що в Україні їхній правовий статус поки не визначений, Вінниця стала першою громадою, яка закріпила відповідну концепцію в стратегічних документах.

Дорожня карта формувалась не зверху вниз, а через серію стратегічних сесій за участі громадськості, бізнесу, навчальних закладів і міської ради: для авторів принциповим було зробити документ реалістичним, а не копією іноземних моделей. Для Вінниці це зменшення залежності від імпорту енергоносіїв, нові робочі місця і посилення місцевої демократії. Для всієї України – модель, яку можна масштабувати.

Щоквартальний незалежний моніторинг виконання умов МВФ і Ukraine Facility

За підтримки Фонду консорціум RRR4U (Resilience, Reconstruction and Relief for Ukraine) – об'єднання чотирьох аналітичних організацій: Центру економічної стратегії, Інституту економічних досліджень та політичних консультацій, Інституту аналітики та адвокації і DiXi Group – упродовж 2025 року щоквартально публікував незалежний моніторинг виконання Україною умов програми МВФ і реформних індикаторів Ukraine Facility.

Мета – підтримувати суспільну підзвітність за реформами і давати доказову основу для публічного діалогу між владою, громадянським суспільством і міжнародними партнерами. Кожен звіт містив не лише оцінку виконання, а й конкретні рекомендації щодо наступних кроків. Висновки щоквартальних моніторингів були невтішними: попри нову погоджену програму МВФ, Україна суттєво відстає від реформного плану.

За підсумками 2025 року обсяг невиконаних реформних індикаторів Ukraine Facility перевищив 3,6 млрд євро недоотриманої фінансової підтримки – лише за IV квартал ризик становив понад 2,3 млрд євро. Це підкреслює одночасно і масштаб зовнішньої підтримки, і ціну затримок у реформах.

Щомісячний пульс бізнесу під час війни – NRES

Упродовж 2025 року ІЕД за підтримки Фонду продовжував щомісячне опитування «New Monthly Enterprises Survey» (NRES) – регулярний замір стану ділової активності серед 485–500 промислових підприємств з 21 регіону. Опитування ведеться з травня 2022 року і відображає реальні виклики, з якими стикається бізнес у воєнних умовах. Найстійкішою перешкодою залишається брак робочої сили – у листопаді 2025 року її назвали проблемою 61% підприємств. У листопаді різко загострилась і енергетична проблема: після серії атак на інфраструктуру частка бізнесів, що потерпали від перебоїв із електропостачанням, стрибнула з 19% у жовтні до 43% – у листопаді.

На піку 2022 року цей показник сягав 80%, і за збереження інтенсивних атак може знову наблизитися до нього. При цьому 35% підприємств продовжували працювати попри відключення, а 23% взагалі не зазнавали перебоїв. Найбільш вразливими залишаються металургія, машинобудування і виробництво будматеріалів. Дані NRES є надійним інструментом для урядових рішень і міжнародних партнерів, що планують підтримку відновлення бізнесу.

«За чесну та прозору митницю»: бізнес фіксує прогрес реформи

За підтримки Фонду та ЄС ІЕД щорічно проводить масштабне опитування українських експортерів та імпортерів у рамках ініціативи «За чесну та прозору митницю». IX хвиля дослідження, опублікована у 2025 році, зафіксувала реальні зміни: 47,7% підприємств оцінили роботу митниці на «добре» або «відмінно» – найвищий показник з 2016 року. Час митного оформлення скоротився в 1,5 рази, ситуація з чергами на кордоні покращилась на 20%, а Держмитслужба перетворилась на одне з ключових джерел інформації про регулювання ЗЕД.

Окремий індикатор позитивних змін – рівень «сірого імпорту» знизився до рекордних 11,6% у 2024 році порівняно з 25,3% у 2018-му. Для порівняння: ще у 2020 році цей показник перевищував 24%. Заступник голови Держмитслужби Владислав Суворов пов'язав цей прогрес із технічною модернізацією кордону, міжнародною співпрацею і перезавантаженням інституції – і підкреслив, що підтримати темп у 2026 році допоможуть новий Митний кодекс і нова автоматизована система митного оформлення.

Представник Єврокомісії DG TAXUD відзначив, що саме ці результати дозволили Україні отримати найвищі оцінки в рамках ЄК за 29-м переговорним розділом «Митний союз» серед усіх країн-кандидатів.

Спільне майбутнє. Польща та Україна на єдиному європейському ринку.

У жовтні 2025 року ІЕД і Варшавський інститут підприємництва за підтримки Фонду провели першу дискусію в рамках проєкту «Спільне майбутнє. Польща та Україна на єдиному європейському ринку» – про виклики і можливості для польських компаній, які вже беруть участь у відновленні України.

Головний меседж: польський бізнес не чекає завершення війни. Польща входить у трійку країн, чії компанії найактивніше відкривають представництва в Україні, а Польський державний банк BGK отримує офіційне представництво в Києві в рамках Ukraine Facility.

Регулювання ринку віртуальних активів – крок до виходу сектору з тіні

У жовтні 2025 року Верховна Рада прийняла в першому читанні законопроект № 10225-д про ринок віртуальних активів. За підтримки Фонду та ЄС Центр демократії та верховенства права організував експертну дискусію «Бути чи не бути – майбутнє ринку віртуальних активів в Україні». Документ передбачає легалізацію та оподаткування операцій з криптовалютою, зобов'язання для бізнесу впровадити AML і KYC-процедури і спрощену авторизацію для іноземних криптобірж.

Програма ветеранського лідерства у Британії: ветерани вчаться змінювати державу.

У вересні 2025 року в Києві відбувся воркшоп «Майбутнє транспорту: стратегія або хаос?» – для транспортних експертів, представників уряду і міжнародних організацій. Учасники моделювали сценарії розвитку транспортної системи до 2050 року і обговорювали, як зробити Україну ключовим логістичним хабом ЄС. Ключовий висновок: стара логіка транзиту між Європою і Росією вже неактуальна – і потрібна принципово нова стратегія.

Основний вектор – розбудова внутрішньої мережі для з'єднання підприємств-експортерів з портами Чорного моря і далі з ЄС. Аналітик Світового банку Євген Гребенюк наголосив: Україна має унікальну перевагу – вихід до моря – і повинна використати виключення Росії і Білорусі з міжнародної торгівлі як шанс відновити роль важливого логістичного коридору.

Культурні майданчики та формування ідентичності

Відновлення будівель і доріг можливе без культури. Відновлення суспільства – ні. Саме культура формує спільну ідентичність, зберігає зв'язок між поколіннями, дає мову для осмислення досвіду втрати і спротиву. Для Фонду підтримка культурних проєктів і ініціатив з пам'яті – це інвестиція в суспільну стійкість і в протидію колоніальним наративам росії, яка системно знищувала і продовжує знищувати українську культурну ідентичність.

Конкурс «Культура. Єдність. Стійкість»

У травні 2025 року програма «Соціальний капітал» Фонду оголосила результати конкурсу «Культура. Єдність. Стійкість» – грантової програми для культурних і мистецьких ініціатив, що зміцнюють соціальну згуртованість і стійкість громад. На конкурс надійшло 144 проєктні пропозиції – з усієї України. Загальна сума підтримки 17 переможців перевищила 17 мільйонів гривень. Географія і тематика відібраних проєктів відображають різноманіття культурного спротиву: від театральних і мистецьких ініціатив для прифронтових Харкова, Херсона і Миколаєва – до збереження мов надазовських греків і документування досвіду Півдня та Сходу України.

Серед переможців – Херсонський академічний театр імені Куліша, який ставить виставу про дитячий досвід вимушеного переїзду; «Кризовий медіацентр «Сіверський Донець» з проєктом спільної пам'яті Придінців'я; «Асортиментна кімната» з партисипативними мистецькими практиками для чотирьох міст; фестиваль PORT в Одесі; «20 найважливіших оповідань цієї війни» – і ще дванадцять різних форматів, кожен із яких відповідає на один і той самий виклик: як зберегти людей живими не лише фізично, а й культурно.

Фестивалі як простори діалогу

Фестивалі – це простори, де суспільство зустрічається з собою, де формується спільна ідентичність, де відбувається розмова між різними громадами, де письменники, читачі, художники і глядачі створюють те, що і є культурою. Для Фонду підтримка фестивалів – це підтримка самої тканини суспільної стійкості

«Земля Поетів»: 5000 глядачів і поезія як національна дія

У листопаді 2025 року за підтримки Фонду у Львові вдруге відбувся Міжнародний фестиваль «Земля Поетів» – 50 подій на чотирьох сценах, близько 200 учасників: поетів, музикантів, акторів, філософів. За два дні фестиваль відвідали понад 5000 людей, на благодійних аукціонах зібрали понад 400 тисяч гривень для 2-го корпусу Нацгвардії. Головна тема – «Пам'ятати усіх. Повернення імен на Землю Поетів» – об'єднала читання про маловідомих авторів міжвоєнної доби, вечірні концерти «Жадана і Собак», Vivienne Mort, «Мертвого півня», а також міжнародну програму з поетами з Польщі, Литви, США, Хорватії і Словенії.

Фонд на Lviv Book Forum: три дискусії про культуру, ідентичність і переклад

У жовтні 2025 року Фонд організував три власні події на 32-му Lviv Book Forum: дискусію «Між бульбашками» про культурні події як діалогові майданчики, розмову «Від видимості до впливу: кейси культурної дипломатії» за участі Українського інституту, УІК і ПЕН, та панель «Культура як опора» про прифронтові громади – Херсон, Суми, Харків і Маріуполь в еміграції. Програмна директорка Фонду Радослава Кабачій наголосила: кожна ініціатива, яка збирає спільноту, уже є культурою – і часто саме вона утримує людей на їхній землі.

XIII Книжковий Арсенал

На XIII Книжковому Арсеналі у травні 2025 року Фонд організував дві ключові події: розмову «До витоків» про історію українського книговидавництва і дискусію «Культура як стратегія» на головній сцені. Також за підтримки Фонду на Арсеналі показали виставку «Воєнні хроніки: Україна 2014–2025» з роботами провідних документальних фотографів. Члени правління і команда Фонду взяли участь у дискусіях про культурну спадщину і право, деколонізацію пам'яті, звільнення бранців Кремля і боротьбу з колабораціонізмом. Арсенал – щорічний майданчик, де Фонд присутній як давній і надійний партнер.

Sunny Bunny: третій фестиваль квір-кіно

У квітні 2025 року за підтримки Фонду та ЄС у Києві відбувся третій фестиваль квір-кіно Sunny Bunny. Вечір розпочався з хвилини мовчання на честь загиблих. Військовослужбовці отримали безоплатні абонементи. Слоган фестивалю: люди мають право бути різними – і саме за це право, за цей спосіб життя Україна зараз бореться на фронті.

«Протасів Яр»: третій фестиваль пам'яті Романа Ратушного

У липні 2025 року за підтримки Фонду у Протасовому Яру відбувся вже третій фестиваль пам'яті Романа Ратушного – розвідника 93-ї бригади, громадського активіста і захисника парку. Цьогоріч фестиваль вшанував також пам'ять його брата Василя, загиблого у лютому 2025 року. Програма охопила мистецькі концерти, дискусії про демократію і права людини, лекції з історії і дитячу програму. Фестиваль заснований у 2023 році – як втілення мрії Романа.

22-й Docudays UA «Рідкісний ресурс»

З 6 по 13 червня 2025 року за підтримки Фонду у Києві відбувся 22-й Міжнародний фестиваль документального кіно про права людини Docudays UA. Тема – «Рідкісний ресурс» – охопила 71 фільм із 38 країн, 15 українських стрічок, конкурсні програми DOCU/СВІТ, DOCU/УКРАЇНА і DOCU/КОРОТКО, окрему програму «Архів війни», правозахисний цикл RIGHTS NOW! і індустрію майстерню DOCU/ПРО.

«Літературний Ярмарок» у Харкові: 5000 глядачів у прифронтовому місті

У серпні 2025 року Благодійний фонд Сергія Жадана за підтримки Фонду провів у Харкові тридобовий «Літературний Ярмарок» – 20 подій, понад 50 учасників і близько 5000 відвідувачів. Зібрано 40 тисяч гривень для бібліотек Харківщини і кілька сотень книжок. Програмна директорка Олена Павлова описала фестиваль як доказ: Харків – місто освічених людей, яких не зупиняє фронт. Фестиваль планується щорічним.

«Кіно сусідів» в Ужгороді: 4-й фестиваль і дискусія «Хто ти, сусіде?»

У серпні 2025 року в Ужгороді відбувся 4-й міжнародний кінофестиваль «Кіно сусідів» – покази з Австрії, Польщі, Угорщини, Чехії, Словаччини і Румунії з вільним входом. Фонд підтримав освітню програму, центральна подія якої – публічна дискусія «Хто ти, сусіде?» у Ужгородському скансені. Обговорювали невидимі кордони у стереотипах, роль культури у формуванні добросусідства і критичну важливість знання про сусідів в умовах євроінтеграції. Окремо відбулися воркшопи для педагогів і дітей.

«Драма-спринт»: сучасна драматургія для театрів прифронтових міст

У серпні 2025 року в Харкові за підтримки Фонду «Театр на Жуках» провів третій «Драма-спринт» – фестиваль сучасної драматургії, де вісім п'єс-переможниць конкурсів 2024 року представили у форматі перформативних читань. Цьогоріч фокус – театри Харківської, Херсонської, Запорізької, Сумської, Чернігівської та інших областей. Шість із восьми п'єс антології «Драма Панорама 2024» написані військовими. Фестиваль транслювався онлайн, а після нього у прифронтових містах-партнерах відбудеться серія читань у місцевих театрах.

МАЧ – 10-й ювілейний: 18 авторів із чотирьох країн у Львові

У липні 2025 року за підтримки Фонду у Львові відбувся ювілейний, 10-й Місяць авторських читань – наймасштабніший транскордонний літфестиваль Центральної Європи, що об'єднує Брно, Оставу, Кошиці, Братиславу і Львів. Протягом чотирьох днів на сцені Театру імені Лесі Українки виступили 18 авторів із України, Польщі, Чехії та Словаччини – серед них Галина Крук, Андрій Любка, Анатолій Дністровий, польська ультрамарафонка і письменниця Малгожата Лебда, чеські сенатори-драматурги Давід Смоляк і Зденек Папоушек.

Translatorium у Хмельницькому: «Переклад як акт свободи»

У вересні 2025 року за підтримки Фонду у Хмельницькому відбувся літературно-перекладацький фестиваль Translatorium з темою «Переклад як акт свободи». Програма охопила розмови про zagrożені мови, переклад у часи еміграції та війни, лекції Віри Агеєвої і Ростислава Семківа, виступи польських перекладачів, кінопоказ у партнерстві з KyivMusicFilm і концерт «Крихітки». Також у Хмельницькому обласному художньому музеї відкрилася виставка про ландшафт у контексті війни і колоніалізму. Вхід вільний; квитком слугував добровільний донат на ЗСУ.

Турнір пам'яті Максима Шимка: лицарські бої як жива пам'ять

У жовтні 2025 року у Вінниці за підтримки Фонду в рамках «Бугурт Січ» відбувся щорічний лицарський турнір пам'яті Максима Шимка – Героя Небесної Сотні, реконструктора та історика, для якого середньовічна культура була способом життя. Понад тридцять реконструкторів зі Львова, Дніпра, Києва і Вінниці зішлись у поєдинках. Поруч – майстер-класи з домедицини, виставка краєзнавчого музею, ярмарок і дитяча програма. Мати Максима Зоя Кузьменко сказала просто: «Це була його мрія. Після загибелі ми вирішили втілити її в життя».

«Прописи» в Івано-Франківську

У серпні 2025 року за підтримки Фонду Український ПЕН і «Тепле Місто» провели третій фестиваль-воркшоп «Прописи» в Івано-Франківську. Десять відібраних молодих авторів з усієї України, які ще не мали виданих книжок, чотири дні працювали з менторами – Тарасом Прохаськом, Наталкою Ворожбит і Богданою Романцовою. Цьогорічний акцент – на драматургії. Публічна програма завершилась розмовою з Юрієм Андруховичем. «Прописи» – це про ком'юніті і про пошук власного голосу, каже один із учасників.

IV Конгрес Культури «ЗВ'ЯЗОК РОЗРИВ» у Львові

З 12 по 14 грудня 2025 року у Львові в будівлі Головної пошти за підтримки Фонду відбувся четвертий Конгрес Культури – «ЗВ'ЯЗОК_РОЗРИВ». Три дні дискусій, перформансів і фахових розмов об'єднали культурних менеджерів, митців, музейників, науковців і журналістів з усієї України. Наскрізна тема – зв'язки й розриви між людьми, інституціями, містами і досвідами – реалізувалася і в програмі, і в самій структурі Конгресу, де вимір Львів–Харків став символом солідарності прифронтового і тилового міста.

«Зав'язь»: культурні менеджери для Полтавщини і Харківщини

У листопаді 2025 року за підтримки Фонду та Goethe-Institut у Полтаві відбувся чотириденний воркшоп «Зав'язь» – перший міжрегіональний освітній проєкт культурної агенції «Терени» для дієвців культури з Полтавщини і Харківщини. Десятки учасників, відібраних за відкритим конкурсом, опановували менеджмент, комунікації і фандрейзинг і на завершення представляли власні концепції культурних проєктів. Серед найцікавіших результатів – ідея мистецької резиденції в Гадячі навколо постаті Олени Пчілки і нового осмислення пам'ятника у міському просторі.

Фонд підтримав заявку Львова на «Європейська столиця культури 2030»

У вересні 2025 року за підтримки Фонду Інститут стратегії культури подав фінальну заявку Львова на конкурс «Європейська столиця культури 2030». До фінального змагання Львів вийшов разом із Никшичем (Чорногорія) в окремій категорії для міст-кандидатів на членство в ЄС.

Концепція програми «Відповідальність бути» побудована на темах травми, реабілітації, пам'яті і суспільної згуртованості та складається з 25 проєктів навколо трьох фокусів: свідчити, дбати, уявляти. Фонд долучився до супроводу заявки як стратегічний партнер.

Стипендія Антонена Арто: перформативне мистецтво Півдня в Первомайську та за його межами

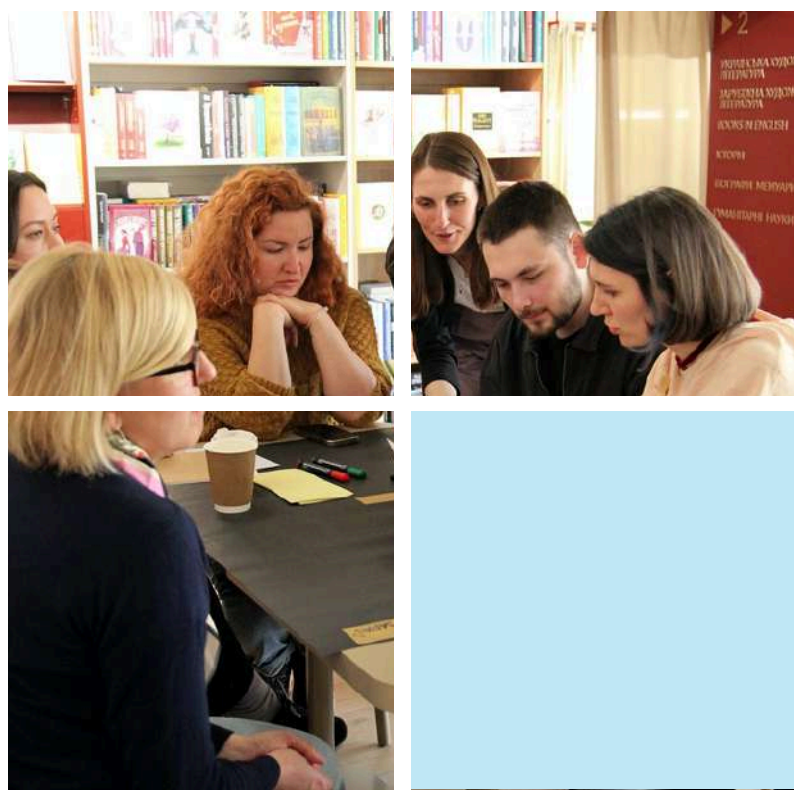
За підтримки Фонду фонд proto produkcіia у партнерстві з Одеським національним художнім музеєм та платформою MY ART реалізує Стипендію імені Антонена Арто – програму підтримки перформативного мистецтва з фокусом на художниках і художницях Півдня України. У 2025 році відкрили прийом заявок для митців із Херсонської, Одеської, Миколаївської, Запорізької областей і Криму: 5 переможців отримали по 40 тисяч гривень і реалізували власні перформанси в містах Півдня.

Серед результатів – перформанс «Захищені» художниці Галини Андрусенко, представлений у Первомайську в грудні 2025 року: авторка огортала своїх рідних і глядачів білим полотном, досліджуючи жест захисту пам'яток від руйнування – і крихкість будь-якого захисту. Перформанс, за словами учасників, перетворився на справжню прем'єру: одні відчули тепло і захищеність, інші – страх неминучості. Все це – в одному укритті, в одному кімнаті з людьми, яких поєднує цей самий досвід.

Перекладацький форум Translatorium у Києві

У травні 2025 року Translatorium провів у Києві перший форум «Стратегування українського перекладацького сектору» – збір перекладачів, видавців і культурних менеджерів для відвертої розмови про системні проблеми галузі. Чотири теми форуму: умови праці (непрозорі договори, демпінг, невидимість імені перекладача), міжсекторальна взаємодія (відсутність літературних агентів, розрив між університетами і ринком), професійна спільнота (фрагментованість, потреба в спілці чи асоціації) і освіта (застарілі університетські програми).

Ключовий висновок форуму: перекладацька спільнота дозріла до інституціалізації – не просто неформальної мережі, а організаційної структури з представницькими функціями, можливістю адвокатувати зміни і захищати своїх членів. Фонд є одним із стейкхолдерів, на яких учасники покладають надії у підтримці цього процесу.

«Спогади» Надії Суровцової

За підтримки Фонду видавництво «Комора» випустило двотомник «Спогади» Надії Суровцової – дипломатки, громадської діячки, яка пройшла 27 років ГУЛАГу і встигла записати своє свідчення. Презентація відбулася на Книжковому Арсеналі і завершилась несподіваним відкриттям: Оксана Забужко продемонструвала, що відомий радянський письменник Загребельний запозичив цілі шматки з нотаток Суровцової – жінки, в якій відібрали і свободу, і можливість публічно говорити.

«Рашизм і третя світова» Юрія Щербака

За підтримки Фонду у 2025 році вийшла книга Юрія Щербака «Рашизм і третя світова війна України» – геополітичний аналіз від дипломата, письменника і свідка ключових подій новітньої української історії. Книга написана під час перебування автора в Норвегії – країні, де демократія і безпека функціонують як система, а не як декларація – і пропонує це як орієнтир для України.

Щербак наголошує: без чесного діалогу між владою і суспільством, без культурної безпеки і збереження пам'яті – перемога залишатиметься декларацією.

«Небо над Херсоном»: більше 500 малюнків і книга для культурної дипломатії

За підтримки Фонду ГО ІРЦ «Правовий простір» і Центр культурного розвитку «Тотем» реалізували проєкт «Небо над Херсоном: досвід стійкості та надії» – учасників запрошували домальовувати небо над чорно-білими фотографіями зруйнованого міста: яким вони хочуть його бачити, що пам'ятають, на що сподіваються. Надійшло понад 500 робіт – від херсонців, переселенців з різних міст і навіть людей з інших країн. Наймолодшій авторці – три роки й дев'ять місяців: вона народилась у Херсоні 24 лютого 2022 року. Троє учасників зараз воюють у ЗСУ.

У листопаді 2025 року виставку показали у Києві, де перший показ побачили творчі колективи з Херсонщини, які спеціально приїхали долучитися. У грудні виставку відкрили в хабі «На розі» в самому Херсоні, де й народився проєкт. Паралельно вийшла книга «Небо над Херсоном» українською та англійською мовами – як інструмент культурної дипломатії і розповідь про Херсон та його людей для міжнародних партнерів і майбутніх жертводавців відновлення.

«ВиделкаFest»: один фестиваль – 10 міст Бессарабії

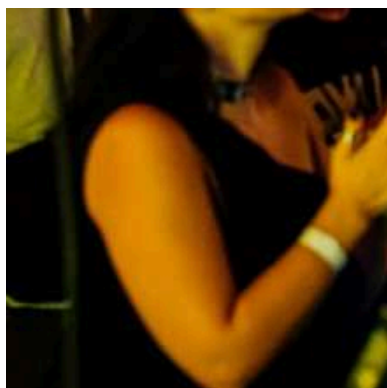
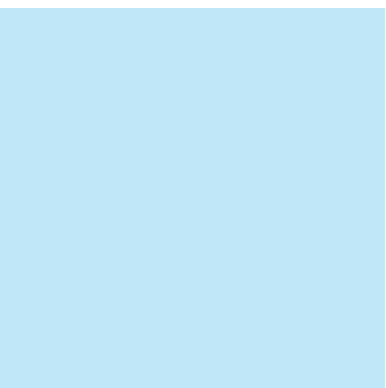
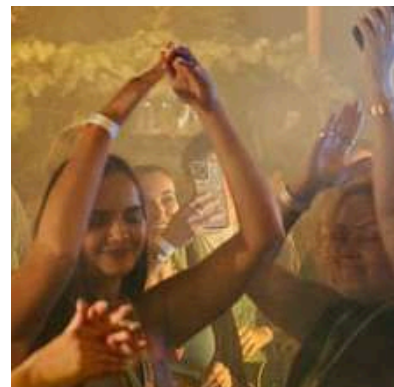
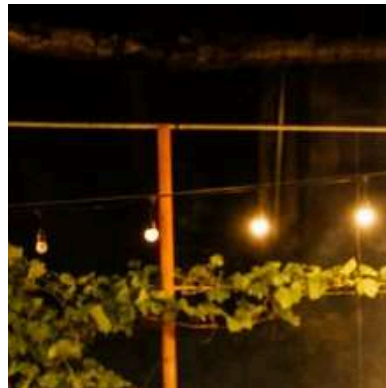

Паралельно з основною програмою в Одесі «ВиделкаFest» 2025 вперше вийшов у регіон: спеціальні події відбулися у дев'яти містах Бессарабії – Вилковому, Кілії, Ізмаїлі, Рені, Болграді, Татарбунарах, Сараті, Арцизі і Білгороді-Дністровському. Засновник Сергій Гнезділов пояснив ідею: замість того щоб переїздити з Півдня, люди мають трансформувати його зсередини.

Гасло фестивалю – «Пам'ятай. Борись. Плекай» – незмінне третій рік поспіль. На дебатах «Людина чи громада: де шукати ядро стійкості?» учасники дійшли висновку, що ці два підходи мають бути взаємодоповнюючими – бо без стійкої особистості не буде стійкої громади, і навпаки.

PORT: перший літературний фестиваль Півдня народився в Одесі

У серпні 2025 року за підтримки Фонду в Одесі відбувся перший літературний фестиваль PORT – з темою «Узбережжя свободи». Команда ГО «Вишиванковий фестиваль», яка 16 років організовує великі події в місті, вирішила, що голос Півдня в літературі давно заслуговує на власний майданчик. Програма охопила зустрічі з авторами, поетичні читання і слем, майстер-класи для молодих авторів і книжковий ярмарок. Програмний директор Андрій Хаєцький сформулював мету: «Зробити узбережжя літературним героєм сучасної української культури». Фестиваль планується щорічним.

Херсонські діти зіграли у виставі про свій досвід

За підтримки Фонду благодійний фонд «KRYLA Foundation» та Херсонський академічний театр імені Куліша реалізували спільний проєкт «Маргарита та ведмедики» за п'єсою Ірини Феофанової. Вистава розповідає про восьмирічну дівчинку, яка тікає із затопленої після підриву Каховської ГЕС Нової Каховки до польського Перемишля і знаходить там бронзових ведмедиків, які оживають вночі і допомагають їй зрозуміти: минуле не повернеться, але є теперішнє і майбутнє. В єдиній дорослій ролі – акторка Ольга Крилова; ролі Маргарити й ведмедиків виконують 13 херсонських дітей, відібраних на кастинг.

«20 найкращих оповідань нової України» голосами Залужного і Андруховича

У листопаді 2025 року Фонд і Radio NV запустили спільний проєкт «20 найкращих оповідань нової України» – аудіозбірку двадцяти художніх текстів, які найкраще передають дух і настрої доби. Твори обирало авторитетне журі на чолі з письменницею Оксаною Щур; серед критеріїв – живий голос, влучність, здатність допомогти українцям почути себе і знайти сенс. Серед авторів – Забужко, Жадан, Андрухович, Калитко, Малярчук, Пузік, Чех; начитали Залужний, Вертинський, Зібров, Вітовська, Притула та інші.

«{Не}утопія: А що, якби...» – виставка пам'яті маріупольців у Запоріжжі

У вересні–листопаді 2025 року в «Незламному Хабі» Запоріжжя за підтримки Фонду маріупольський незалежний культурний простір Платформа «ТЮ!» та ГО «ВИВЕЗЕМО!» відкрили виставку «{Не}утопія: А що, якби...». Місяць збирали спогади людей, які стали переселенцями і втратили доступ до своїх «місць сили» – подвір'їв, морів, парків і вулиць, які нині недосяжні. Четверо запрошених митців-переселенців з Маріуполя творчо переосмислили втрачене через призму утопічного майбутнього: що могло б бути, якби? Сім мультидисциплінарних робіт створювали понад 30 співавторів і співавторок.

Премія Читомо-2024

Фонд знову став партнером Премії Читомо – щорічної відзнаки за видатні досягнення у книговидавничій справі. Переможців у трьох номінаціях обрало міжнародне журі за участі представників Франкфуртського ярмарку, чеського та польського книжкових просторів. Лауреатами стали: Антон Мартинов («Лабораторія», номінація «Трендсетер»), Український ПЕН («Амбасадор української книги») і BaraBooka («Книжкова ініціатива»).

Літературно-волонтерські поїздки у прифронтові регіони

За підтримки Фонду Український ПЕН упродовж 2025 року реалізував кілька літературно-волонтерських поїздок у рамках програми «Незламні бібліотеки» – серії, що розпочалась у 2022 році і налічує вже понад тридцять сім поїздок.

У червні 34-та поїздка охопила Дніпровщину – Петриківку, Кременчук, Дніпро (де відродили Book Spasе-festival), Павлоград, Петропавлівку і Шахтарське за 70 кілометрів від фронту. У серпні 35-та поїздка вирушила до Запоріжжя у День Незалежності – 700 книг передали місцевим бібліотекам, а в обговореннях про деколонізацію і когнітивну окупацію двох годин виявилось замало.

У листопаді 37-ма поїздка привезла Катерину Калитко, Вахтанга Кебуладзе, Аліма Алієва і французьку журналістку Натальї Нугайред до Полтави і Харкова – квартирник у «КнигоУкритті» зібрав повну залу, після якого слухачі довго не розходились. Паралельно у рамках проекту «Мереживо. Літературні мандрівки» ПЕН відвідав Вараш і Сарни на Поліссі.

«Люди кольору свободи»: фільм про ненасильницький спротив під окупацією

У грудні 2025 року вийшов документальний фільм «Люди кольору свободи», знятий ГО «Тутешні» за підтримки Фонду в рамках проекту «Імпульс». Фільм документує ненасильницький спротив українців на тимчасово окупованих територіях – від 2014 року до сьогодні. Команда збирала голосові свідчення через закриті канали від людей, які живуть в окупації у Криму, Донецьку, Луганську, Мелітополі і Херсоні. Активісти рухів «Жовта стрічка» і «Зла Мавка», люди, які підпільно навчають українській мові, малюють знаки і жовто-сині прапори, зберігають традиції і тримають зв'язок з Україною попри окупаційний режим.

Гайд «12 кроків до розуміння ідентичності держави-нації»

У вересні 2025 року за підтримки Фонду та координації ГО «Інститут культури України» в Київському університеті імені Шевченка презентували Гайд «12 кроків до розуміння ідентичності держави-нації» – систематизований виклад понад 200 ключових концепцій і досліджень у галузі групових ідентичностей, націоналізму та суміжних тем. Документ адресований державотворцям, освітянам і всім, хто займається питаннями формування громадянської та національної ідентичності.

«Баба Єлька» у Кропивницькому: традиція як фундамент стійкості

Упродовж 2025 року ГО «Баба Єлька» за підтримки Фонду та «Хліб для світу» в рамках «Лабораторії стійкості» реалізувала в Кропивницькому проєкт «Скринька Баби Єльки» – 300 освітніх скриньок для дитсадків і початкових шкіл міста, наповнених матеріалами, зібраними під час фольклорно-етнографічних експедицій Кіровоградщиною. Кожна скринька містить пазли з зображенням театру Корифеїв, мішечок із вибілками візерунків місцевих рушників, листівки з писанками, пісенник і флешку з відеомайстеркласами.

Конкурс стипендій для відеоблогерів

У червні 2025 року Фонд оголосив переможців четвертого конкурсу стипендій для відеоблогерів і відеоблогерок. Цього разу фокус – на авторах контенту для підліткової і молодіжної аудиторії, які осмислюють питання ідентичності, деколонізації та подолання імперських нарративів. Із 157 поданих заявок підтримано 12 проєктів: WAS Популярна Історія, Animarody, Реальна Історія, Клятий Раціоналіст, Базована Історія, Дарка Бунтарка, УТ-2, Blue Lizard, УКУЛЬТУРА, Режисерка Історії, katerynka_katerynka, codex_crimaeanicus.

Фонд культурної спадщини: концепція представлена у Флоренції

20 червня 2025 року у Флоренції за підтримки Фонду та Фонду ERSTE відбувся Експертний семінар із підготовки до Конференції з відновлення України в Римі – присвячений концепції Українського фонду культурної спадщини. Цю інституцію пропонують створити як прозорий і ефективний інструмент для фінансування відновлення культурних об'єктів, постраждалих від війни. Семінар зібрав урядовців, керівників культурних фондів, міжнародних донорів і експертів із країн ЄС та України.

«Придінців'я: український характер» – деокупація пам'яті через книгу

У листопаді 2025 року в Національній бібліотеці імені Ярослава Мудрого за підтримки Фонду відбулась презентація книги «Придінців'я: Український характер» – масштабної енциклопедії-повісті заслуженого журналіста України Семена Перцовського, виданої за підтримки Кризового медіацентру «Сіверський Донець». Книга охоплює всю історію регіону – від давнини до жовтня 2025 року – і спростовує російські нарративи про Схід України як споконвічно «не-українську» землю.

Безоплатні консультації для молодих ГО, що працюють з ВПО

З початку 2025 року за підтримки Фонду «Горизонт змін» надає безоплатні консультації для волонтерських ініціатив та громадських організацій, зареєстрованих не більше 5 років тому, чия основна діяльність спрямована на роботу з ВПО та вразливими категоріями людей. Консультації охоплюють три напрямки: написання грантових заявок, юридичні питання реєстрації і роботи НКО та бухгалтерська підтримка.

Дискусія про людський капітал у громадах

У лютому 2025 року на щорічному Форумі розвитку громадянського суспільства, організованому Фондом, відбулась дискусія «Збереження соціального капіталу у громадах» – про практичні рішення, що їх громадські організації знаходять у відповідь на виклики зайнятості, інтеграції ВПО і залучення молоді. Загальний висновок дискусії: вирішувати питання людського капіталу потрібно на всіх рівнях – від локального до національного, поєднуючи перекваліфікацію, адвокацію та інструменти місцевої демократії.

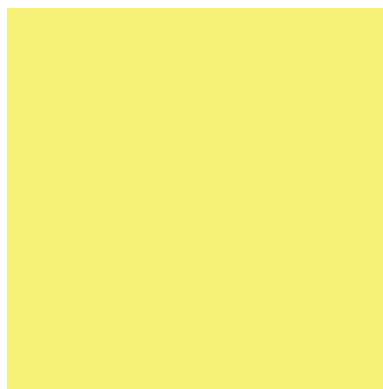
Індекс сталості ОГС 2024

У липні 2025 року за підтримки Фонду УНЦПД презентував Індекс сталості організацій громадянського суспільства за 2024 рік. Загальний показник – 3,0 бали, що відповідає рівню 2023 року і відображає стабілізацію попри складні умови. В цілому індекс демонструє позитивну багаторічну динаміку: громадянське суспільство посилює свій вплив, успішно адвокатує зміни і зберігає публічний імідж. Слабкою точкою залишається фінансова життєздатність, хоча і вона у 2024 році трохи покращилась.

Окрім самого звіту, УНЦПД за підтримки Фонду розробив цифровий інструмент для зручного відстеження показників індексу в динаміці – щоб дані були доступними не лише дослідникам, а й самим організаціям і органам влади. Директор програмної ініціативи «Демократична практика» Фонду Олексій Орловський на презентації наголосив: ключовий інтерес для Фонду – відстежувати, наскільки громадянське суспільство здатне впливати на владу і залишатися стійким у своїй ролі.

Реінтеграція ветеранів

В Україні вже понад 1,3 мільйона ветеранів та військовослужбовців. Разом із сім'ями ця спільнота налічує щонайменше 5 мільйонів людей – майже шоста частина населення. Фонд підтримує ветеранську спільноту ще з 2014 року і є одним із найпослідовніших донорів у цій сфері. Підхід Фонду – не виокремлювати ветеранів як особливу групу, а залучати їх до демократичних процесів і відновлення країни як повноправних учасників.

Чому це важливо?

Реінтеграція ветеранів – це суспільна необхідність. Без якісної підтримки, прозорої політики і нового законодавства зростає ризик маргіналізації та радикалізації. Фонд береться за складні питання, які часто ігноруються: від захисту прав ветеранів у конфлікті з законом до соціальної підтримки. Ветеранська політика має бути справедливою, людиноцентричною і пов'язаною з ширшими процесами відновлення та євроінтеграції.

Наші пріоритети

Захист прав ветеранів

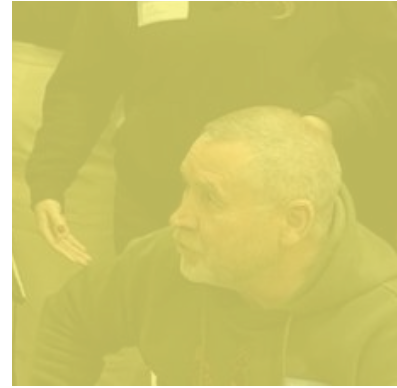
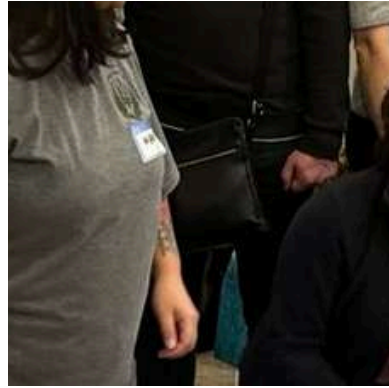
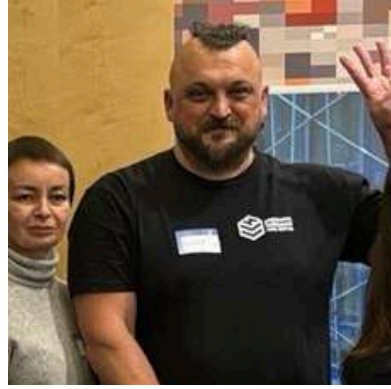
Ветерани у процесах відновлення

Доступ до якісної підтримки

Протидія маргіналізації та радикалізації

Робота з ветеранськими організаціями

Ветеранські організації – це не лише надавачі послуг, а й провідники змін у суспільстві. Вони першими бачать реальні потреби тих, хто повертається з фронту, і першими знаходять відповіді, коли держава ще не встигла сформувати системну реакцію. Без їхньої роботи тисячі ветеранів і їхніх родин залишились би без підтримки, адвокації і простого людського супроводу. Для Фонду підтримка ветеранських організацій – це стратегічна ставка: розвиваючи їхню спроможність, Фонд зміцнює не лише окремі ініціативи, а й громадянське суспільство, здатне впливати на формування ветеранської політики і утримувати державу в межах відповідальності перед тими, хто захищав країну.

«Тримаймо стрій»: четверта хвиля грантів для ветеранських організацій

У 2025 році Фонд оголосив четверту хвилю щорічного конкурсу «Тримаймо стрій» – грантової програми для ветеранських організацій, яка реалізується з 2023 року. Конкурс має п'ять пріоритетних напрямів: розробка і впровадження місцевих інструментів реінтеграції та підготовка громад до повернення ветеранів; підтримка родин – тих, хто чекає, родин загиблих і зниклих безвісти; формування і розвиток ветеранських просторів і хабів; налагодження конструктивної взаємодії між ветеранською спільнотою і державою; а також правові, соціальні та психологічні сервіси для постраждалих від війни.

Розмір гранту – від 800 тисяч до 1,2 мільйона гривень. За результатами четвертої хвилі підтримано кілька десятків організацій з різних регіонів. Окрему групу з восьми організацій підтримано в рамках ініціативи «Вступаємо в ЄС разом».

Серед проєктів – комплексна підтримка ветеранів і їхніх родин, психосоціальна допомога звільненим з полону, підтримка рівних прав для ЛГБТК+ військових та комунікаційні ініціативи, спрямовані на покращення взаємодії між ветеранами і державою.

Підтримка здоров'я і реабілітація ветеранів

Для Фонду підтримка ветеранської реабілітації – це частина ширшої ставки на те, що успішне повернення військових до активного цивільного життя є умовою соціальної стійкості країни. Фонд підтримує і практичні інструменти і системний аналіз прогалин, які заважають ветеранам отримати належну допомогу.

«Рівний – рівному»: майстер-класи адаптації після ампутацій

Упродовж 2025 року за підтримки Фонду міжнародний благодійний фонд Олександра Терещенка реалізував проєкт «Рівний – рівному: підтримка ветеранів з ампутаціями». Основна ідея – передавати досвід не через абстрактну мотивацію, а через конкретні практичні поради від тих, хто сам пройшов реабілітацію. Терещенко, який з 2014 року живе без правої руки і з частковою втратою лівої після поранення в Донецькому аеропорту, став ключовим тренером серії майстер-класів у лікарнях, реабілітаційних центрах і університетах.

За підсумками – 13 заходів у Києві, Одесі, Дніпрі, на Львівщині та Івано-Франківщині, два практичних інструменти («Порадник самозарадності» та «Квест незалежності»), а також закрыта спільнота Hook Brothers для ветеранів із подвійною ампутацією, яка налічує вже 20 учасників і продовжує зростати. Окремо – навчання для студентів та практиків ерго- і фізичної терапії, які формуватимуть систему реабілітації.

Ветерани з інвалідністю повертаються за кермо

Понад 20 тисяч ветеранів в Україні стикаються з проблемами мобільності через серйозні поранення. Для багатьох із них втрата можливості самостійно кермувати – це реальний бар'єр для роботи і повноцінного життя. У 2025 році за підтримки Фонду Nesemos Fund реалізує проєкт «Мобільність без обмежень»: у спеціалізованій майстерні в Києві автомобілі переобладнують під індивідуальні потреби водія – від ручного керування і адаптованих педалей до зручних сидінь. Паралельно проєкт готує фахівців і розробляє методичні матеріали, щоб досвід міг масштабуватись через громадські організації та місцеві громади.

«Повернись живим»: адаптивний спорт як інструмент відновлення

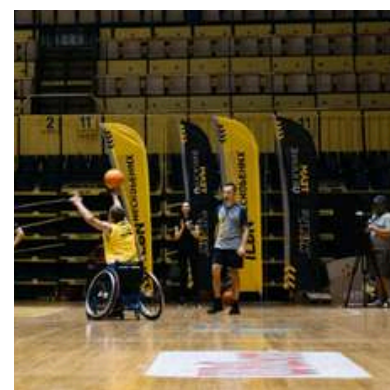
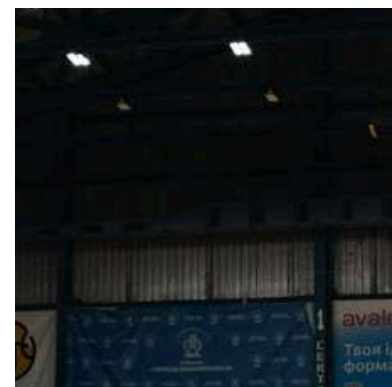
У лютому 2025 року ветеранський відділ Центру ініціатив «Повернись живим» за підтримки Фонду та ЄС опублікував дослідження «Радість руху: як адаптивний спорт допомагає ветеранам та ветеранкам відновитися». Документ – перший системний аналіз поширення адаптивного спорту в Україні і його впливу на фізичне і психологічне здоров'я ветеранів. Висновок чіткий: фізична активність реально допомагає, але доступ до неї нерівний – залежить від регіону, матеріальних можливостей і рівня поінформованості.

До програми «Ветеранський спорт» на момент публікації долучились понад 150 спортзалів. Авторка дослідження Ярослава Братусь підкреслює: адаптивний спорт – це не обов'язок для всіх, а опція, яку варто зробити максимально доступною.

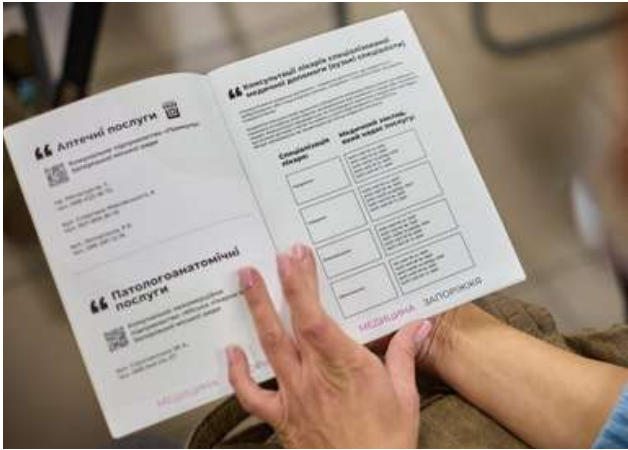
«Голос темряви»: навчання спеціалістів для роботи з незрячими ветеранами

У вересні 2025 року ГС «Сучасний погляд» за підтримки Фонду і Міністерства у справах ветеранів запустила навчальні сесії для спеціалістів, які працюють із ветеранами з порушеннями зору. Перша серія охопила громади Чернігівщини – понад десять місцевих рад, представники яких зібрались на онлайн-зустріч.

Учасники говорили про специфіку роботи з ветеранами після втрати зору: особливості травматичних порушень, психологічні стадії адаптації, руйнування стереотипів.

Путівник медичних послуг у Запоріжжі

У жовтні 2025 року за підтримки Фонду БО «Рубікон Волі» спільно з Департаментом охорони здоров'я Запорізької міськради презентували оновлений «Путівник медичних послуг» – практичний довідник про те, яку безоплатну медичну допомогу можна отримати в місті. Опитування показало: 26,7% мешканців взагалі не знають, які послуги безкоштовні, ще 43% мають лише загальне уявлення.

Путівник охоплює первинну і спеціалізовану допомогу, фізичну реабілітацію, психологічну підтримку, педіатричну допомогу, нирковозамісну терапію і паліативну допомогу – з контактами і QR-кодами медичних закладів. Адресований не лише ветеранам, а й ВПО і всім мешканцям Запоріжжя, для яких місто стало новим домом.

МІПЛ: хворих відправляють на фронт через «сліпі зони» ВЛК

У червні 2025 року Медійна ініціатива за права людини за підтримки Фонду презентувала аналітичний звіт «Сліпі зони ВЛК», який документує системні вади у роботі військово-лікарських комісій.

Попри розширення мережі ВЛК з 729 до 1041 комісії, ефективного контролю за їхньою роботою немає: МОЗ не веде централізованої статистики рішень позаштатних комісій, витрати на одну людину складають лише 197 гривень у 2025 році – замало навіть для обов'язкових аналізів. Через прискорення процедур до двох-трьох днів замість десяти у бойові підрозділи потрапляють люди з важкими діагнозами – ВІЛ, туберкульозом, психічними розладами.

Бойова медицина Катерина Цимболинець навела конкретні кейси: мобілізованих із множинним розладом особистості та розумовою відсталістю, яких довелось виявляти вже на передовій. МІПЛ рекомендує створити систему звітності, провести аудит рішень комісій і забезпечити окремий моніторинг для людей на замісній терапії та психіатричному обліку.

Соціальна реінтеграція ветеранів

Фонд підтримує ініціативи, які супроводжують ветеранів і їхні родини на різних етапах шляху реінтеграції – від психологічної реабілітації і адаптивного спорту до цифрових навичок і кар'єрного консультування. Це робота на стику особистого і суспільного: кожен успішно реінтегрований ветеран – це і відновлена людина, і внесок у спроможність країни пройти через відновлення.

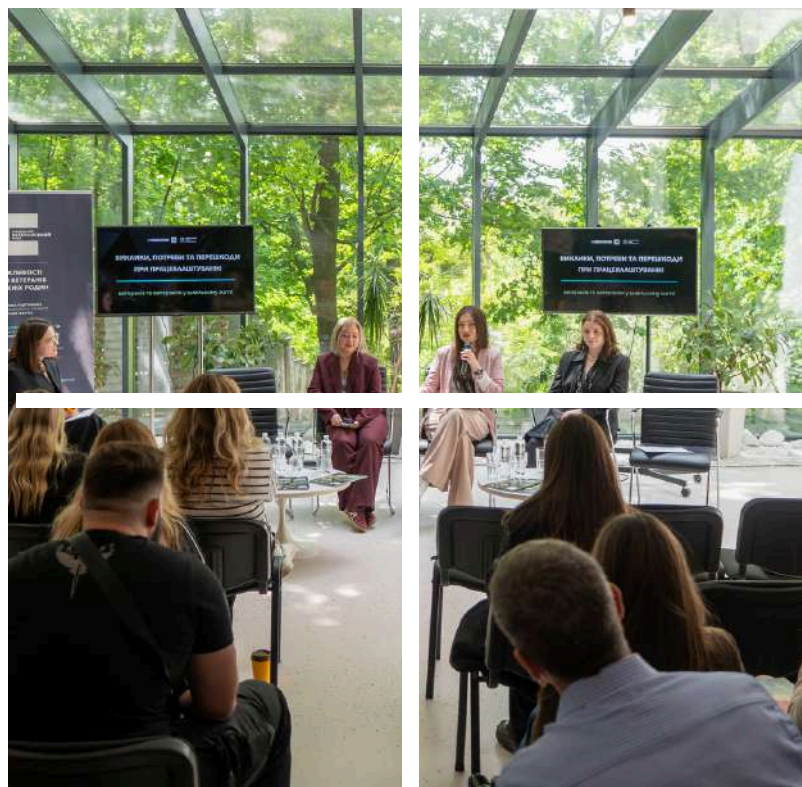

Дослідження: чому ветеранам важко знайти роботу і що з цим робити

У липні 2025 року Фонд «Демократичні ініціативи» за замовленням Українського ветеранського фонду та за підтримки Фонду опублікував дослідження «Виклики, потреби та перешкоди при працевлаштуванні ветеранів та ветеранок у цивільному житті». Документ ґрунтується на п'яти фокус-групах з ветеранами і дванадцяти глибинних інтерв'ю з роботодавцями малого, середнього і великого бізнесу.

Виявлені проблеми охоплюють обидві сторони: ветерани стикаються з труднощами «перекладу» військового досвіду на цивільну мову, психологічною напругою від зміни ролей, браком розуміння ринку праці; роботодавці – з незнанням, як адаптувати робоче місце і комунікувати з людьми, які мають специфічний досвід.

Дослідники рекомендують запровадити аналог американського GI Bill, відкривати бізнес-інкубатори для ветеранів, розвивати налагоджені між університетами і бізнесом навчальні програми, а також заохочувати найм ветеранів через систему податкових стимулів.

«Коло міцних»: групова терапія для тих, хто пережив полон

У вересні–листопаді 2025 року Спілка поранених військових України «Міцні 300» за підтримки Фонду провела в Києві тримісячну програму групової психологічної підтримки «Коло міцних» для військових, які пережили полон. За даними психологів, кожен п'ятий захисник після полону потребує комплексної реабілітації, і звичайна індивідуальна психологічна допомога часто не дає ефекту – надто велика дистанція між спеціалістом і людиною, яка пережила полон.

Тому психологом проєкту обрано діючого військового з відповідною фаховою освітою: саме середовище «серед своїх» і схожий особистий досвід створюють умови для більш глибокого відновлення. Програма включала групові зустрічі, виїзди, спілкування з ветеранами, які вже повернулися до активного цивільного життя.

Програма ветеранського лідерства у Британії: ветерани вчаться змінювати державу

У вересні 2025 року за підтримки Фонду та програми MATRA Уряду Нідерландів Рух ЧЕСНО провів перший міжнародний модуль Програми ветеранського лідерства – п'ятиденне навчання в Університеті Ворика і Лондоні для 15 українських ветеранів і ветеранок. Лекції читали британські академіки, дослідники ветеранської політики та представники бізнесу – частина з яких самі є ветеранами.

Теми охоплювали лідерство, врегулювання конфліктів, громадську взаємодію, кар'єрний перехід і ветеранські політики на основі доказів. Британські партнери, за словами учасників, були зацікавлені почути український досвід не менше, ніж поділитись власним – і це зробило навчання справді рівноправним обміном. Як зазначив один із учасників, Тарас Ковалик: «Ми наче приїхали в майбутнє, яке в нас ще не наступило».

Відеокурс і платформа «Кар'єра ветерана» для трудової реінтеграції

У травні 2025 року Український ветеранський фонд Мінветеранів за підтримки Фонду запустив одразу два взаємопов'язані інструменти для трудової реінтеграції ветеранів. Перший – онлайн-платформа «Кар'єра ветерана» (work.veteranfund.com.ua): цифровий сервіс із базою вакансій, допомогою зі складанням резюме і трансформацією військового досвіду в конкурентні переваги на ринку праці, а також можливістю для роботодавців знайти кандидатів і отримати доступ до навчальних матеріалів. Другий – безкоштовний відеокурс з 12 уроків від HR-директора Netpeak Group Анни-Марії Сабов: від огляду ринку праці і побудови резюме до адаптації в цивільному колективі, управління емоціями і лідерства. Менеджерка програми «Громадянська стійкість» Фонду Ольга Гальченко пояснила ключову логіку підтримки: успішно працевлаштований ветеран – це не лише його особистий добробут, а й внесок у демографічну стабільність, євроінтеграцію і відновлення країни.

Цифрова грамотність як інструмент незалежності

У жовтні 2025 року Veterans HUB ODESA за підтримки Фонду та ЄС провів тренінг із цифрової грамотності для ветеранів. Основна ідея – що навичка користуватися державними онлайн-сервісами, BankID, електронним підписом і телемедициними платформами є не технічним питанням, а питанням реальної незалежності – особливо для ветеранів з обмеженою мобільністю або тих, хто живе далеко від обласних центрів.

Цифрова грамотність означає доступ до пенсій, реабілітації, медичних записів і юридичних консультацій без зайвих поїздок, черг і бюрократичних перепон.

Кар'єрний день в Івано-Франківську: ветерани і роботодавці разом

У лютому 2025 року за підтримки Фонду Lobby X, Veteran Hub, простір «Ветераницивільні Петрос» і «Тепле Місто» організували Кар'єрний день в Івано-Франківську – у простір Promprylad. Захід поєднав тренінг для ветеранів «Як отримати бажану роботу після служби», тренінг для роботодавців «Інструменти ефективної та толерантної співпраці з ветеранами», швидкі співбесіди та кар'єрне консультування.

Формат відображає суть проблеми: недостатньо допомагати ветеранам шукати роботу – потрібно одночасно готувати роботодавців до того, як приймати і утримувати таких співробітників.

Ретрит-сплав на Поділлі: відновлення через рух і спільноту.

Впродовж літньо-осіннього сезону 2025 року Вінницький «Ветеранський простір» за підтримки Фонду та ЄС провів п'ять ретрит-сплавів для ветеранів по річках Поділля. Цей формат – не туризм і не стандартна групова терапія, а щось на перетині: фізична активність, природне середовище, спілкування в малій групі, сесії з психологом і заняття з реабілітологом.

Організатори наголошують: відновлення після фронту може виглядати саме так – через подолання маленьких труднощів разом, через спільне вогнище, довгі нічні розмови і відчуття, що побратим потрібен не лише в шанцях. Закритий чат учасників кожного сплаву продовжує жити і після повернення додому – що само по собі є результатом.

«Бугурт Січ»: лицарські бої як адаптивний спорт і реабілітація

З жовтня 2023 року ГО «Бугурт Січ» за підтримки Фонду розвиває бугурт – середньовічні командні лицарські бої – як адаптивний вид спорту і метод психологічної реабілітації для військових, ветеранів і цивільних. Суть підходу: контрольована фізична активність у захисному обладунку допомагає «розпакувати» агресію, знизити рівень тривоги і відновити відчуття тілесного контролю.

До регулярних тренувань долучаються і люди з ампутаціями, і ті, хто пересувається на кріслах колісних. У серпні 2025 року «Бугурт Січ» провів у міському парку Івано-Франківська відкритий воркшоп: понад сорок зареєстрованих учасників – від дітей до дорослих – спробували себе в дуелях і командних боях. Разом з тренерами проєкт видав методичку «Шлях меча» – з рекомендаціями для організацій, які хочуть впровадити бугурт як інклюзивний інструмент відновлення у своїх громадах.

«Множинні досвіди війни»: Центр ЯРМІЗ будує простір для діалогу.

У грудні 2025 року Центр реадптації та реабілітації «ЯРМІЗ» за підтримки Фонду та ЄС провів тематичне обговорення «Множинні досвіди війни: територія контакту».

Захід зібрав представників різних груп, чиє повсякденне життя так чи інакше пов'язане з війною: офіцерів психологічної підтримки ЗСУ, керівників ветеранських просторів, психологів, журналістку-воєнну кореспондентку і менеджерку Фонду. Центральна ідея: кожна з цих груп проживає війну по-своєму, і непорозуміння між ними – часте і болюче. Єдиний шлях до взаємодії – визнати різницю досвідів і навчитися говорити про власні межі і потреби без знецінення.

Обговорення виросло з більш раннього проєкту ЯРМІЗ «Разом крізь випробування», спрямованого на налагодження комунікації між військовими, їхніми родинами і психологами. Центр планує продовжувати такі зустрічі – як простір для чесного діалогу і формування культури взаємоповаги, яка потрібна Україні вже зараз.

«Харків – місто кіборгів»: реабілітація для рідних поранених і загиблих

У лютому 2025 року в Харкові за підтримки Фонду стартувала програма «Харків – місто кіборгів», реалізована благодійним фондом «Громадянин». Її особливість – у фокусі: не самі поранені чи загиблі, а їхні рідні, які в процесі підтримки близької людини часто виснажуються самі і залишаються без уваги. Кожен учасник програми перед початком реабілітації проходить огляд у фахових лікарів – зокрема психолога – і вже на основі висновків отримує індивідуальний план: хтось потребує фізичної реабілітації, хтось – роботи з ментальним здоров'ям. Підхід не зводиться до спорту чи стандартних групових занять – він комплексний і побудований на принципі самореабілітації: повернути людині відчуття власної спроможності.

«Недописані»: проєкт, що зберігає пам'ять про загиблих митців

«Недописані» – проєкт, що документує імена представників українського культурного процесу, загиблих через російську агресію: авторів, редакторів, ілюстраторів, критиків, верстальників – усіх, хто забезпечує існування літератури. Зараз у списку понад 260 імен, і він продовжує зростати. Ініціаторка проєкту Олена Герасим'юк почала збирати ці імена разом із Євгеном Ліром після початку повномасштабного вторгнення. На основі проєкту створено перформенс «Відлуння» – десять віршів із цитатами загиблих авторів, – і «Стіна пам'яті», що вперше з'явилась на Франкфуртській книжковій ярмарці і незабаром буде представлена в Японії.

Системні дії для зміни ветеранської політики

Точкова допомога окремим ветеранам важлива, але недостатня. Потрібні системні зміни – нове законодавство, нові інституційні механізми, підготовлені кадри і координація між державою, громадами та громадянським суспільством. Фонд підтримує роботу саме на цьому рівні: аналіз прогалин у ветеранській політиці, адвокацію законодавчих змін, налагодження міжвідомчої взаємодії і формування спільного бачення того, якою ця система має бути.

Ветерани у системі правосуддя – невидима проблема

Упродовж вересня 2025 року ГО «Фундація Л.І.І.Д.» за підтримки Фонду та Мінветеранів провела два круглі столи – про ідентифікацію ветеранів у системі правосуддя загалом і у системі пробації зокрема. Суть проблеми: коли ветеран потрапляє в систему правосуддя як обвинувачений, підозрюваний чи навіть потерпілий – ніхто автоматично не фіксує його ветеранський статус. Немає єдиної термінології, немає статистики, немає спеціалізованих підходів. Це означає, що людина з бойовим досвідом, яка може потребувати реабілітаційного, а не карального підходу, отримує стандартну процедуру – без урахування того, що з нею сталося.

Учасники наголосили: ідентифікація ветеранів у пробації є ключем до їх ресоціалізації і зниження рецидивної злочинності. Менеджерка програми Фонду Ольга Гальченко підкреслила: не всі ветерани мають однаковий шлях, і готуватися до гідної взаємодії із тими, хто опинився у складних обставинах, – відповідальність держави.

«#НаНашихУмовах»: Інститут Коріолі ставить ветеранів у центр формування політики

У червні 2025 року в Американському університеті в Києві за підтримки Фонду відбувся підсумковий захід серії воркшопів Інституту Коріолі – аналітичного центру зі США, який вже два роки досліджує реінтеграцію ветеранів в Україні. Перед цим пройшли воркшопи у Харкові, Львові та Києві – з безпосередньою участю самих ветеранів. Підсумкова конференція зібрала ветеранів, представників міжнародних організацій, американських компаній, що працюють в Україні, та ветеранів ЗСУ США.

Ключові меседжі від учасників: реінтеграція – це глибока особистісна трансформація, а не набір послуг; держава занадто часто зустрічає ветерана розчаруванням замість підтримки; і ветеранська спільнота є надзвичайно різноманітною, тому підходити до неї з одними лекалами – помилка. За підсумками Інститут Коріолі підготує узагальнений аналітичний документ із рекомендаціями для формування ветеранської політики на основі реального досвіду.

Поліція і ветерани: навчання для правоохоронців

У червні 2025 року за підтримки Фонду та Всеукраїнської благодійної організації «Українська Фундація Правової Допомоги» у Вінниці відбулась зустріч правоохоронців, присвячена взаємодії поліції з ветеранами. Учасники обговорили нормативні зміни у сфері ветеранської політики, методики роботи з людьми після травматичного досвіду і практикували арттерапевтичні техніки та методи зміцнення психоемоційної стійкості.

Іноземні захисники отримали статус УБД і правовий навігатор

У листопаді 2025 року в Києві за підтримки Фонду відбулась презентація Правового навігатора для іноземних військовослужбовців – онлайн-ресурсу, який пояснює умови отримання статусів, доступ до соціальних гарантій і сервісів для тих, хто захищає Україну, не маючи українського громадянства. Символічним підсумком заходу стало перше в історії вручення посвідчень учасника бойових дій іноземним військовослужбовцям ЗСУ. Навігатор вийшов трьома мовами – англійською, іспанською та португальською, – що відображає реальну географію людей, які воюють разом з українцями.

Помилковий статус СЗЧ позбавляє сімей прав і гідності

У вересні 2025 року МІПЛ за підтримки Фонду опублікувала аналітичний звіт «Між зникненням і СЗЧ» – перше системне дослідження проблеми помилкового присвоєння статусу «самовільно залишив частину» військовослужбовцям, які насправді зникли безвісти, потрапили в полон або загинули.

Такі випадки – не поодинокі: людина може бути підтверджена в полоні Міжнародним комітетом Червоного Хреста, але водночас офіційно рахуватися СЗЧ у власній частині. Наслідки для родин – жорсткі: ніяких виплат, жодного правового захисту, і тавро, яке неможливо оскаржити. МІПЛ закликає дати родинам право оскаржувати статус СЗЧ, запровадити обов'язкову перевірку через Національне інформаційне бюро перед його присвоєнням і посилити відповідальність командирів за помилкову фіксацію.

Громади вчаться допомагати ветеранам із залежностями

У 2025 році за підтримки Фонду та ССО ЗСУ вийшов документальний фільм «Люди кольору свободи» – річна робота ГО «Тутешні», сценаристки і продюсерки Анни Слюсаренко та режисерки Людмили Мельник. Стрічка розповідає про ненасильницький спротив цивільних українців на тимчасово окупованих територіях – від 2014 року до сьогодні: про рухи «Жовта стрічка» і «Зла мавка», про людей із Генічеська, Донецька, Мелітополя, Алчевська, Сімферополя, які щодня обирають спротив. Допрем'єрний показ відбувся 30 червня в Музеї Другої світової війни у Києві – у ньому взяли участь деякі з героїнь фільму.

Показ супроводжувала виставка портретів жінок, ув'язнених за проукраїнську позицію, із благодійною метою – зібрати кошти на допомогу тим, хто повернувся з полону. У грудні 2025 року фільм вийшов у мережі кінотеатрів «Планета Кіно».

«Громади – ветеранам» – рік системної роботи по всій Україні

У 2025 році Всеукраїнська асоціація громад за підтримки Фонду реалізувала другий рік поспіль проєкт «Громади – ветеранам: підвищення спроможності системи ОМС у ветеранській сфері» у партнерстві з ГО «Простір можливостей» та Коаліцією ветеранських просторів. За рік відбулось два великих виїзних діалогових заходи – на Прикарпатті та Черкащині – з участю понад 70 керівників громад і загалом понад 200 учасників, два загальнонаціональні інформаційні заходи, кожен з яких зібрав до 1000 осіб.

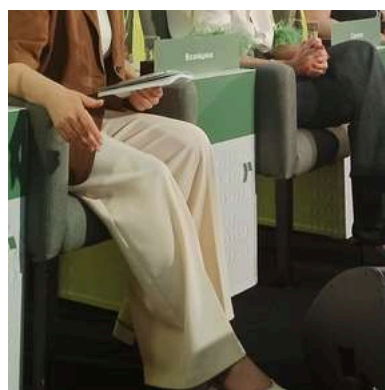
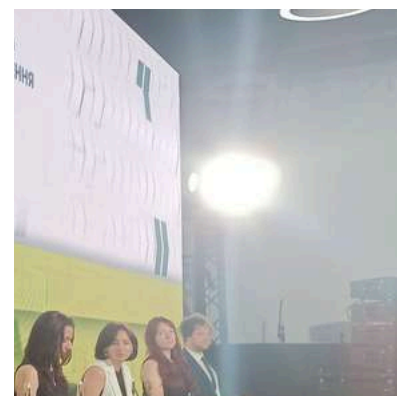
Комітет ВАГ з питань ветеранів провів чотири засідання, до нього входять 50 фахівців, а його підкомітети опрацьовували законопроєкти – про фахівців із супроводу ветеранів, про перехід до цивільного життя, а зараз залучені до роботи над Кодексом про захисників України. Підсумковий захід у грудні 2025 року зібрав майже 800 учасників з усіх областей.

IV Всеукраїнський діалог «Громади – ветеранам 2025»

У червні 2025 року за підтримки Фонду та ЄС відбувся вже четвертий щорічний Всеукраїнський діалог «Громади – ветеранам» – спільна ініціатива «Простору можливостей», «Теплого міста» і Коаліції ветеранських просторів. Тема цього річного діалогу – наскрізна система супроводу військових, ветеранів і їхніх родин: як вона будується і що потрібно для її повноцінного впровадження.

Важливий контекст: рішення, озвучені на попередніх трьох діалогах, вже втілились у реальні зміни – зокрема, з серпня 2024 року в Україні запрацювала нова професія «Фахівець із супроводу ветеранів та демобілізованих осіб», а служби супроводу запроваджуються у військових частинах і шпиталях.

Це підтверджує: такий формат публічного діалогу між державою, громадами і громадянським суспільством реально впливає на ветеранську політику.

Конкурс воєнної літератури «4.5.0.»: 190 текстів від тих, хто воює і пише

У грудні 2025 року Фонд оголосив переможців другої ітерації власного конкурсу воєнної літератури «4.5.0.» – простору, де голоси військових і ветеранів фіксуються в художньому слові. Назва конкурсу посилається на статтю Кримінального кодексу про самовільне залишення частини – символічний жест на адресу тих, хто пише замість мовчати.

Цього року надійшло 190 заявок від 176 авторів у чотирьох жанрах: поезія, оповідання, есе і щоденники. Усі тексти оцінювались анонімно – журі у складі письменників, військових і дослідників літератури (Євген Лір, Олена Герасим'юк, Павло Вишебаба, Аліна Сарнацька, Володимир Єрмоленко, Ростислав Семків) не знали імен авторів і зосереджувались виключно на якості текстів. Переможці першого місця в кожній номінації отримали грошовий приз у 45 тисяч гривень, а за підсумками конкурсу буде видана окрема антологія воєнної літератури – антологія за результатами першої ітерації 2024 року виходить у Видавництві Старого Лева в першій половині 2026 року.

Для Фонду «4.5.0.» – це не лише культурний проєкт, а й спосіб документувати досвід тих, хто воює: через літературу, яка живе довше, ніж будь-яка звітність.

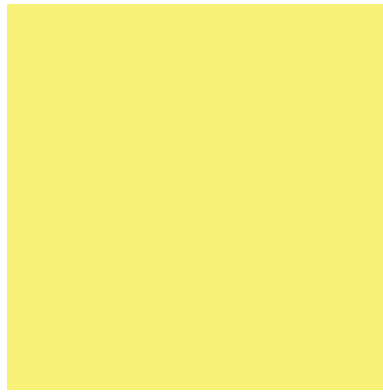
«Форпост майбутнього»: Український ПЕН знайомить майбутніх військовослужбовців з українською культурою

З листопада 2024 року Український ПЕН спільно з Центром комунікаційно-контентної безпеки та за підтримки Фонду реалізує проєкт «Форпост майбутнього: мислити, впливати, перемагати» – серію зустрічей курсантів і ліцеїстів військових навчальних закладів із сучасними українськими письменниками, інтелектуалами, журналістами і правозахисниками. Проєкт охоплює Ліцей імені Героїв Крут у Львові, Військово-морський ліцей в Одесі та ліцей у Кам'янці-Подільському. Паралельно бібліотеки цих закладів поповнюються кращими творами сучасної і класичної української літератури.

Упродовж 2024–2025 років із курсантами і ліцеїстами зустрілися письменники Поліна Кулакова, Павло Дерев'янка, Світлана Тараторіна, Оля Русіна, Петро Яценко, Сергій Пантюк, Валерій Король та інші. Ідея проєкту проста і важлива водночас: молодь, яка присягатиме на вірність Україні, має знати і відчувати культуру країни, яку захищає, – і вміти протистояти пропаганді та дезінформації, що системно намагається цю культуру знищити.

Євроінтеграція як рушій реформ

Україна визначила вступ до ЄС головним політичним пріоритетом, але реальний прогрес потребує більше ніж декларацій – потрібні політична воля, узгоджені дії влади і громадянського суспільства та відчутні реформи. Уряд планує виконати всі критерії членства до 2027 року. Фонд підтримує незалежні аналітичні центри, які надають експертний аналіз і моніторять виконання реформ, сприяє діалогу між українськими та європейськими експертами і допомагає громадам розуміти, що означає євроінтеграція на практиці.

Чому це важливо?

Євроінтеграція має залишатися загальносуспільним пріоритетом – а не лише темою для переговорників у Брюсселі. Фонд пояснює, як європейські стандарти впливають на повсякденне життя людей, підтримує місцеві громади у співпраці з громадами-побратимами в ЄС і допомагає місцевій владі працювати з міжнародними програмами. Окремий напрям – регіональна співпраця з громадянським суспільством Молдови, Грузії та Західних Балкан для спільного просування розширення ЄС.

Наші пріоритети

Експертний
моніторинг
переговорів

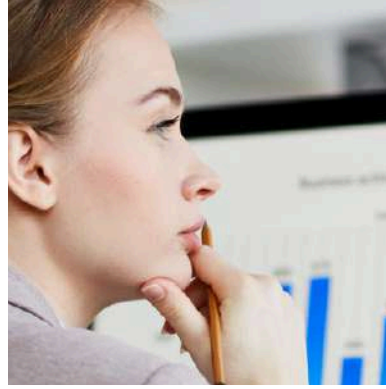
Євроінтеграція
на місцевому
рівні

Підтримка
суспільного
запиту на ЄС

Комунікація
європейських
цінностей

Секторальна аналітика і готовність до членства

Євроінтеграція охоплює десятки секторів – від аграрної політики і транспорту до фармацевтики, фінансів і довкілля. Держава фізично не здатна одночасно ефективно відстежувати прогрес у кожному з них, вести діалог із профільними спільнотами і при цьому готувати якісні переговорні позиції. Саме тут громадянське суспільство стає незамінним. Воно знає сектор зсередини, бачить прогалини між формальними звітами і реальним станом справ і здатне перекладати абстрактні норми *acquis* на мову конкретних кроків для бізнесу і місцевої влади.

Залучення громадянського суспільства до переговорів про вступ України у ЄС

У березні 2025 року Фонд оголосив результати конкурсу «Залучення громадянського суспільства до переговорів про вступ України у ЄС» – реалізованого в рамках проєкту «Вступаємо в ЄС разом» за підтримки Європейського Союзу. З 100 поданих заявок підтримку отримали 24 проєкти від 21 організації. Конкурс був спрямований на те, щоб забезпечити реальну участь громадянського суспільства в переговорному процесі – не декларативну, а через незалежну аналітику, моніторинг і прямий діалог зі стейкхолдерами.

Відібрані проєкти охоплюють широкий спектр галузей, що стосуються адаптації України до права ЄС: медіа та свободу слова, права людей з інвалідністю, податкову й митну сферу, транспорт, довкілля і кліматичну політику, управління відходами, рибальство, цифровий розвиток і відкриті дані.

Регулювання ШІ за стандартами ЄС – шанс і виклик для України

У грудні 2025 року Інститут економічних досліджень та політичних консультацій за підтримки Фонду та ЄС опублікував аналітичну записку про впровадження в Україні Регламенту ЄС про штучний інтелект (AI Act). Контекст важливий: Україна посідає друге місце в регіоні за кількістю AI-компаній – 243 організації, ринок оцінюється у 419 мільйонів доларів, а галузь налічує понад 5200 кваліфікованих фахівців. З отриманням статусу кандидата на вступ до ЄС у 2022 році Україна взяла на себе зобов'язання привести законодавство у відповідність до acquis, частиною якого є AI Act. Це не лише вимога для вступу – це умова доступу українських розробників до європейського ринку.

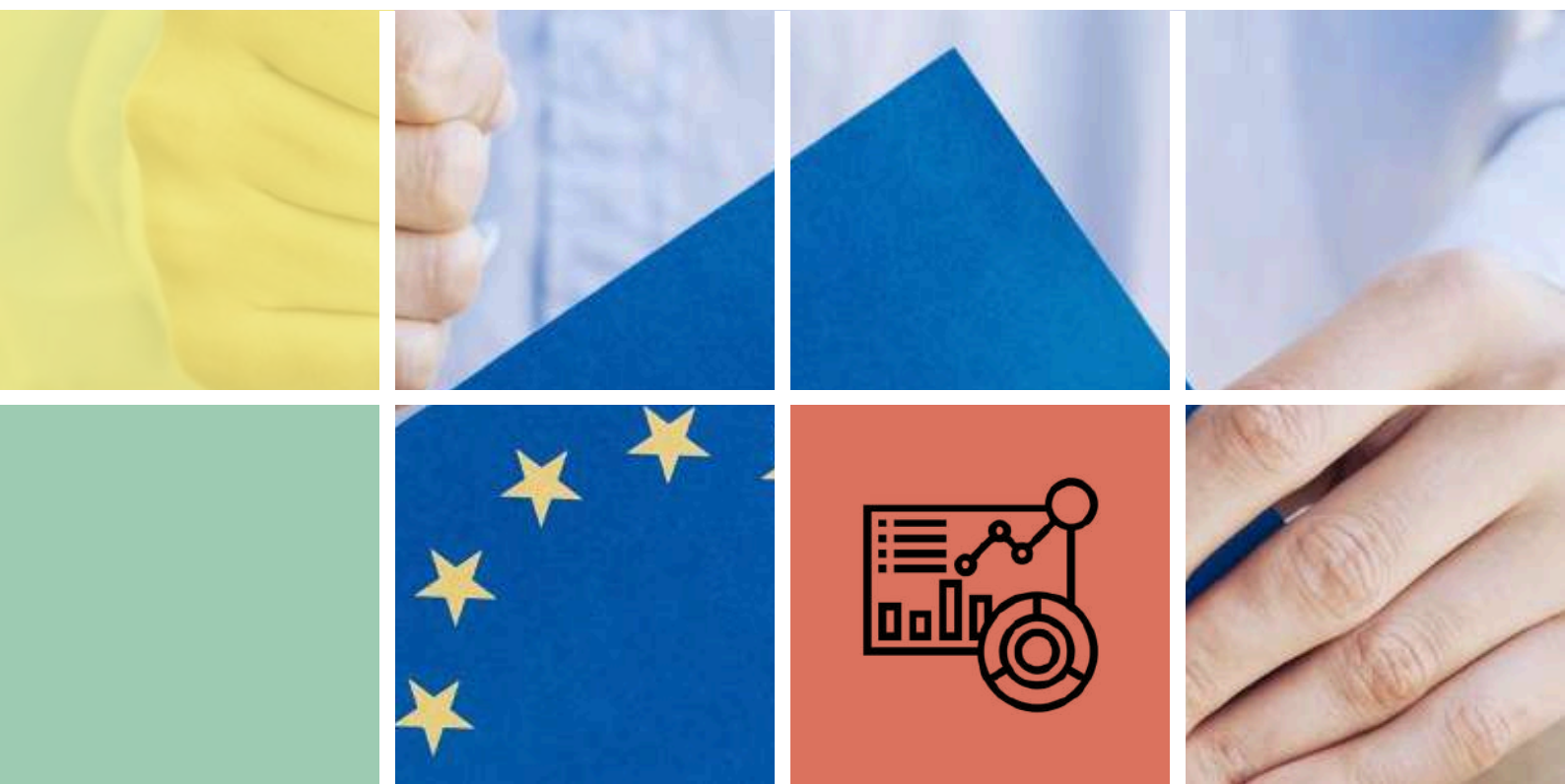
Дослідження показує, що впровадження вимагатиме значних ресурсів, особливо від компаній, що розробляють системи «високого ризику» – у медицині, освіті, фінтеху чи критичній інфраструктурі. Тому дослідники рекомендують уникати передчасного регулювання.

Держфонд регіонального розвитку як пілот у підготовці до членства в ЄС

У вересні 2025 року за підтримки Фонду Український інститут міжнародної політики провів форум «ДФРР-2025: нові можливості України для членства в ЄС». У центрі уваги – Державний фонд регіонального розвитку, який три роки перебував на паузі через війну і в 2025 році запрацював як пілотний інструмент наближення до стандартів ЄС за розділом 22.

Реальне фінансування скромне – лише 1 мільярд гривень на рік і до 50 мільйонів на проєкт. Але голова Комітету ВР Олена Шуляк, яка виступала на форумі, пояснила ключову ідею: мета не в сумах, а в тому, щоб опанувати модель – прозорий відбір, публічний моніторинг, підзвітність, програмне управління замість фінансування окремих об'єктів.

За результатами пілоту 2025 року уряд планує відкоригувати підходи і розгорнути ДФРР у повному обсязі з 2026 року – з орієнтиром на 90 мільярдів гривень до 2028-го.

Аграрна євроінтеграція в умовах війни

У березні 2025 року Український клуб аграрного бізнесу підготував аналітику про прогрес аграрної євроінтеграції України. Результати показують реальні зрушення: з 2022 року виконання плану цілей у сфері сільського господарства зросло з 63% до 74%, у сфері харчової безпеки, ветеринарної та фітосанітарної політики – з 72% до 83%. За цей час відкрито ринок землі, створено Фонд часткового гарантування кредитів для фермерів, прийнято закони про географічні зазначення, охорону прав на сорти рослин і насінництво.

Транспортний безвіз зберіг Україні від 13 до 26 мільярдів доларів

У вересні 2025 року Україна та ЄС продовжили режим «транспортного безвізу» до березня 2027 року – він скасовує необхідність отримувати дозволи для двосторонніх і транзитних вантажних перевезень. ІЕД за підтримки Фонду та ЄС підрахував: без цього режиму українська економіка втратила б від 13 до 26 мільярдів доларів у 2022–2024 роках. Через війну автомобільний транспорт перетворився на головний канал торгівлі – через нього здійснюється 63% товарообміну з ЄС.

«Зелене досьє»: від аграрної аналітики до впливу на політику ЄС

Упродовж 2025 року МБО «Зелене досьє» за підтримки Фонду та ЄС системно працювало над тим, щоб Україна не просто адаптувалась до аграрної політики ЄС, а брала участь у її формуванні.

У березні відбулась дискусія за участі 120 учасників і представників DG AGRI Єврокомісії. У червні пройшла дискусія про ESG-стандарти: виявилось, що лише 5% українських підприємств готові звітувати про сталість, і 29% узагалі вперше чують це поняття. У вересні у Брюсселі «Зелене досьє» провело два раунди консультаційних зустрічей із Єврокомісією, ЄЕСК і партнерськими ГО – щоб зрозуміти, як безпосередньо впливати на формування наступної Спільної аграрної політики через участь у дорадчих групах і механізми публічних консультацій.

Паралельно організація вийшла за межі суто аграрного порядку денного. У липні «Зелене досьє» представляло Україну на 29-й зустрічі Робочої групи Сторін Орхуської конвенції в Женеві, де виступило з позицією про необхідність ширшого залучення неаграрних стейкхолдерів до глобального діалогу про продовольство. Заяву підтримав Орхуський Екофорум і відображено в проєкті підсумкових рішень.

Польський досвід як дорожня карта для деревообробної галузі України

У березні 2025 року ІЕД та Варшавський інститут підприємництва за підтримки Фонду та OSF опублікували галузевий звіт «Шлях України до ЄС. Польський досвід. Сектор деревообробної промисловості». Польща – третій виробник у ЄС і найбільший експортер меблів (19% від загальноєвропейського експорту) – стала природною точкою відліку для аналізу того, що чекає Україну на шляху до Єдиного ринку. Вихідна ситуація складна: лісове покриття України становить лише 16% – одне з найнижчих в Європі при середньому показнику ЄС 39%, і близько 3 мільйонів гектарів лісів постраждали через війну. Водночас галузь демонструє стійкість і має реальний потенціал для зростання.

Для успішної інтеграції у ринок ЄС Україні потрібно вирішити кілька паралельних завдань: гармонізувати лісове законодавство з нормами ЄС – зокрема щодо сертифікації FSC і PEFC, боротьби з незаконною вирубкою і регламентів FLEGT та EUDR. Це передбачено планом Ukraine Facility з дедлайном на II квартал 2026 року.

«Зелена» таксономія: як Україна трансформує публічні інвестиції

У квітні 2025 року DiXi Group за підтримки Фонду провела дискусійний захід про інтеграцію кліматичних і екологічних критеріїв у систему управління публічними інвестиціями України. Зелена таксономія ЄС – це класифікаційна система, яка визначає, які види економічної діяльності є сталими. Для України її впровадження – це одночасно вимога євроінтеграції і практичний інструмент для залучення зеленого фінансування: у 2023 році в ЄС обсяг інвестицій, узгоджених із таксономією, перевищив 250 мільярдів євро.

У лютому 2025 року уряд ухвалив три постанови, що переводять систему публічних інвестицій від реактивного підходу – «будуємо те, що пропонують донори» – до стратегічного планування на основі пріоритетів держави, регіонів і громад. Ключова платформа – DREAM, яка з'єднує заявників, управлінців і моніторинг в єдиний ланцюжок. Водночас учасники дискусії звернули увагу на ключову проблему: нестача фахівців з ESG і сталого фінансування.

Залізнична євроінтеграція і роль громадянства

У вересні 2025 року Фонд розвитку громадських організацій «Західноукраїнський ресурсний центр» за підтримки Фонду та ЄС провів у Львівській політехніці круглий стіл «Залізнична євроінтеграція: громадянська участь у формуванні переговорної позиції України щодо вступу до ЄС».

Захід зібрав представників державних органів, Укрзалізниці, наукової спільноти, бізнесу, польських експертів і студентів магістерської програми із залізничного транспорту. Учасники обговорювали гармонізацію законодавства із *acquis* ЄС у сфері залізниць, стандарти безпеки й інтероперабельності, досвід Польщі та роль громадянського суспільства у формуванні переговорної позиції.

Інтеграція залізничної системи до ЄС – це не лише технічна модернізація колій і рухомого складу, а трансформація всієї системи: правил, ринкової моделі, кадрів і культури управління. Участь академічної спільноти і студентів у таких дискусіях – сигнал, що підготовку до цих змін розпочато вже зараз.

Стандарти доріг TEN-T обійдуться Україні у 110 млрд євро і 25 років роботи

У липні 2025 року ІЕД за підтримки Фонду та ЄС опублікував аналітичну записку про вартість приведення транспортної інфраструктури України до стандартів ЄС. Щоб реконструювати основну мережу TEN-T знадобиться близько 71 мільярда євро. Ще 39 мільярдів коштуватиме оновлення розширеної мережі – 2619 км регіональних і прикордонних маршрутів. Загальна сума – понад 110 мільярдів євро, а терміни реалізації – до 2047–2050 року. Ці цифри не включають мости, тунелі, розв'язки й екологічні заходи. Проте навіть базова оцінка показує масштаб завдання і дозволяє планувати залучення коштів CEF, ЄІБ, ЄБРР та інших міжнародних партнерів.

Україна потребує нового фармрегулятора за стандартами ЄС

У березні 2025 року ІЕД і Варшавський інститут підприємництва за підтримки Фонду та OSF опублікували галузевий звіт «Шлях України до ЄС. Польський досвід. Фармацевтична галузь». Контекст важкий: продажі фармпродукції в Україні впали на 20% з 2021 по 2023 рік – до 4 мільярдів доларів, а власне виробництво задовольняє лише 37% потреб у грошовому вираженні. Ключовий висновок: Україна має створити новий фармацевтичний регуляторний орган із взаємним визнанням з органами ЄС і окремими країнами-членами – за польською моделлю. Без цього неможливе ні отримання сертифікатів для виходу на ринок ЄС, ні реальна захист якості та безпеки ліків.

Антимонопольна реформа за стандартами ЄС

У вересні 2025 року ІЕД за підтримки Фонду та ЄС опублікував дослідження «Розвиток конкурентної політики України за стандартами та правилами ЄС». Головний висновок: повна імплементація Регламенту ЄС № 1/2003 про антимонопольну політику дозволить щороку заощаджувати для споживачів від 1,1 до 1,8 мільярда євро – або 0,6–1% ВВП. Ефект торкнеться кількох ключових секторів: в енергетиці – більша конкуренція між постачальниками і менші надбавки у тарифах, у фармацевтиці – прозоріші тендери і доступ до дешевших препаратів, в агросекторі – менша залежність від великих холдингів і легший вихід на ринок, у публічних закупівлях – протидія картельним змовам, які системно завищують вартість інфраструктурних проєктів.

Для реалізації цього потенціалу Україні потрібні конкретні зміни: розширення повноважень АМКУ – зокрема право на неоголошені перевірки і вилучення документів, перехід від обов'язкового попереднього дозволу на погоджені дії компаній до перевірки постфактум, і чіткі правила накладення штрафів. Дослідники також зазначають: одного законодавства замало – реформа спрацює лише за умови незалежних судів, належного фінансування АМКУ і політичної волі боротися з антиконкурентними практиками.

Новий європейський кордон: чому Україна зараз важлива

У квітні 2025 року Центр економічної стратегії за підтримки Фонду підготував доповідь «Новий європейський кордон: чому Україна зараз важлива?» – на основі «Компасу конкурентоспроможності ЄС» Маріо Драгі. Документ спростовує поширений у Брюсселі нарратив про Україну виключно як отримувача допомоги і показує, що інтеграція України в ЄС – це стратегічна можливість для самого ЄС. По-перше, 41 мільйон споживачів і кваліфікована робоча сила розширять єдиний ринок на 10%, зміцнять виробничі кластери і допоможуть подолати дефіцит кадрів у STEM, інженерії та ІТ. По-друге, потужний ІТ- та військово-технічний сектор України може прискорити цифрову трансформацію Європи у сфері ШІ і кібербезпеки.

Автори доповіді аргументують: підтримуючи Україну сьогодні, Європа інвестує у свого довгострокового, надійного і геополітично вмотивованого партнера.

«Промисловий безвіз» може збільшити український експорт до ЄС на 2,7%

У листопаді 2025 року ІЕД за підтримки Фонду та ЄС представив аналіз потенційного ефекту від підписання Угоди про оцінку відповідності та прийнятності промислової продукції (АСАА) – так званого «промислового безвізу». Суть угоди проста: сертифікат відповідності, виданий в Україні, автоматично визнається в ЄС, що скасовує необхідність повторної сертифікації і відкриває ринок.

Фінансові та цифрові послуги – лідери євроінтеграції

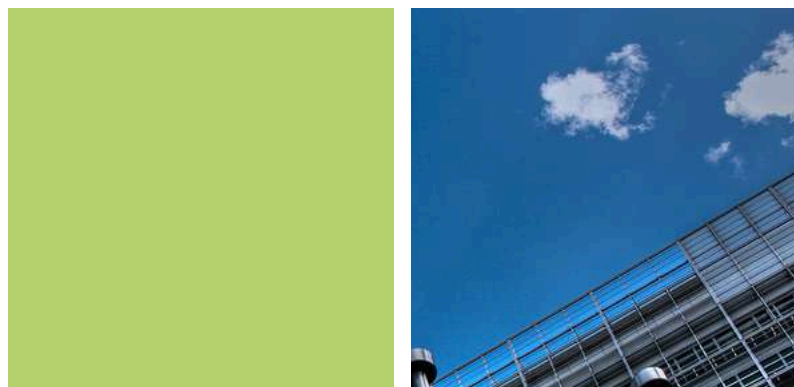
У лютому 2025 року ІЕД за підтримки Фонду та ЄС представив шосте щорічне дослідження «Інтеграція України у внутрішній ринок ЄС». Серед усіх секторів найбільш гармонізованими виявились фінансові послуги, телекомунікації, поштові й кур'єрські послуги, енергетика і держзакупівлі. Фінансовий сектор практично повністю відповідає нормам ЄС. Цифровий сектор – перший не-член ЄС у довірчому списку ЄС щодо електронних підписів.

Разом з тим залишаються відкриті питання: оновлення Митного кодексу, гармонізація законодавства з AI Act, підготовка до 5G і завершення інтеграції до роумінгової зони ЄС.

ЕПЛ та підкомітет ВРУ: діалоговий майданчик з довкіллевих реформ

У червні 2025 року за підтримки Фонду та ЄС відбулося перше засідання нового діалогового майданчика – спільної ініціативи організацій громадянського суспільства і підкомітету ВРУ з питань лісових ресурсів, біорізноманіття і адаптації законодавства до права ЄС. Ідея – створити постійний канал між парламентом, Міндовкілля і екологічними ГО для спільного вирішення проблем, які гальмують довкіллеві реформи.

Деякі законопроєкти застрягли на 5 і більше років – зокрема, пташина й оселещна директиви ЄС, екологічна відповідальність і криміналізація злочинів проти природи. На першому засіданні також порушили тему законопроєкту 13277-1 про ринок деревини, зміни до якого суперечать вимогам ЄС щодо оцінки впливу на довкілля. Позицію учасників майданчика вирішено передати до Єврокомісії.

«Фінансовий безвіз»: Україна на шляху до SEPA

У травні 2025 року Центр демократії та верховенства права, EasyBusiness та Центр економічної стратегії за підтримки Фонду та ЄС провели дискусію щодо законопроекту №13233 – ключового кроку на шляху до приєднання України до Єдиної зони платежів у євро (SEPA).

Приєднання до SEPA означатиме, що транзакції між Україною і ЄС здійснюватимуться так само, як всередині самого ЄС – з комісіями 1–3 євро замість 15–25 євро. Загальна річна економія для українських учасників – від 70 до 100 мільйонів євро.

Разом з тим учасники дискусії висловили конкретні застереження щодо законопроекту: поняття «кінцевий бенефіціар» у ньому суперечить практиці реєстраторів, а занадто широкі повноваження банків блокувати клієнтів можуть вдарити по громадських організаціях.

Законопроект потребує доопрацювання – але ціль SEPA залишається стратегічним пріоритетом, прямо пов'язаним із євроінтеграцією.

Українські міста можуть приєднатись до Угоди зелених міст

З липня 2025 року українські міста отримали можливість долучитись до Угоди зелених міст (Green City Accord) Єврокомісії у статусі «асоційованих міст» – раніше ця ініціатива була відкрита лише для міст усередині ЄС. Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля» за підтримки Фонду та ЄС підготував посібник про те, як Платформа з озеленення допомагає досягти цілей Зеленого курсу. Приєднання до Угоди означає зобов'язання розвивати п'ять напрямків: якість повітря, вода, природа і біорізноманіття, циркулярна економіка та відходи, шум.

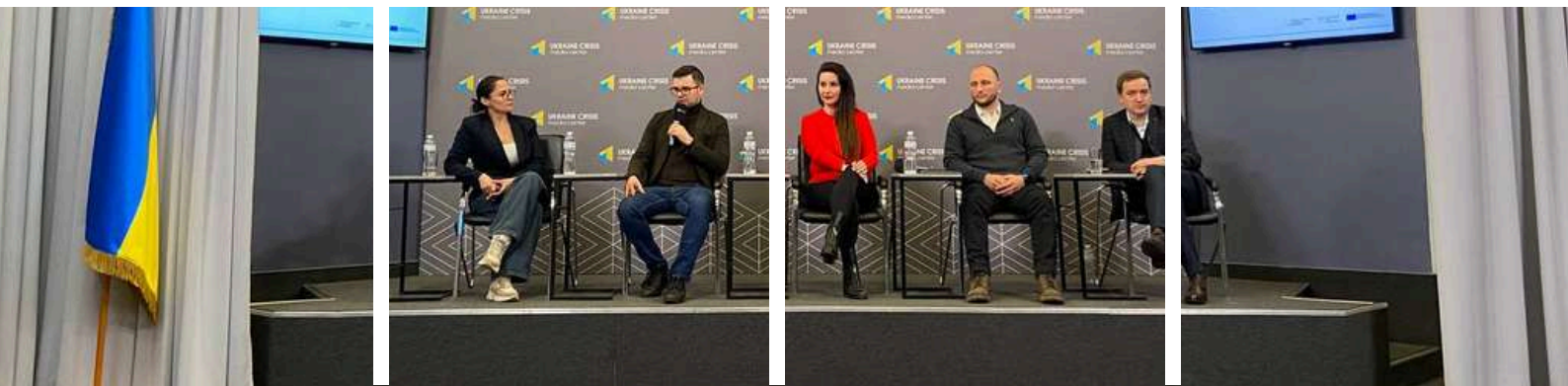
Фінансові та цифрові послуги – лідери євроінтеграції

У лютому 2025 року ІЕД за підтримки Фонду та ЄС представив шосте щорічне дослідження «Інтеграція України у внутрішній ринок ЄС». Серед усіх секторів найбільш гармонізованими виявились фінансові послуги, телекомунікації, поштові й кур'єрські послуги, енергетика і держзакупівлі. Фінансовий сектор практично повністю відповідає нормам ЄС. Цифровий сектор – перший не-член ЄС у довірчому списку ЄС щодо електронних підписів.

Аналітика та моніторинг євроінтеграції

Євроінтеграція – це щоденна технічна робота, що включає тисячі норм, які треба імплементувати, сотні зобов'язань, виконання яких треба відстежувати, і десятки переговорних розділів, де кожне слово має вагу. Без незалежного аналітичного супроводу цей процес ризикує перетворитися на формальне звітування перед Брюсселем замість реальних змін. Ми переконані, що незалежні аналітичні центри і громадське суспільство мають бути повноправними учасниками переговорного процесу, а не спостерігачами

Скринінг місцевої політики за стандартами ЄС

У грудні 2025 року за підтримки Фонду та ЄС Інститут розвитку суспільних інновацій презентував першу в Україні методологію скринінгу місцевої політики на відповідність цілям політики згуртованості ЄС. Інструмент дозволяє громадам оцінювати свою готовність до євроінтеграційних змін – через матрицю відповідності стратегічних документів і чек-лист інституційної спроможності. Пілотну апробацію провели у трьох громадах Волинської області – Луцькій, Берестечківській та Велимченській. Представник Мінрозвитку відзначив практичну цінність документа і підтвердив, що інституційна спроможність громад у сфері адаптації до стандартів ЄС є одним із найслабших місць у реформі місцевого самоврядування.

«Євроінтеграція в дії»: щомісячний моніторинг переговорного процесу

Упродовж 2025 року за підтримки Фонду та ЄС ЦЕДЕМ готував щомісячні огляди «Євроінтеграція в дії» – дайджести ключових подій переговорного процесу і реформ, пов'язаних зі вступом до ЄС. Матеріали відстежували все: від зміни складу уряду і призначення Тараса Качки новим віцепрем'єром з євроінтеграції – до скринінгу за кластерами, голосувань у Раді і реакції ЄС на закон 12414. Огляди стали практичним інструментом для тих, хто відстежує переговорний процес, і важливим елементом прозорої комунікації про євроінтеграцію для широкої аудиторії.

«Євроатлантичний курс» проаналізував понад 200 законопроектів за 3 роки

Понад три роки ГО «Євроатлантичний курс» за підтримки Фонду надає технічну підтримку Комітету Верховної Ради з питань інтеграції до ЄС – аналізує законопроекти на відповідність праву ЄС. У 2025 році розпочався вже четвертий проєкт такої підтримки. Лише за січень 2025 року експерти опрацювали 13 законопроектів – зокрема щодо регулювання Вищої ради правосуддя, оцінки ефективності митних і податкових органів, а також оподаткування складових безпілотних систем. Загалом за роки співпраці фахівці організації опрацювали понад 200 законопроектів.

Дискусія щодо звіту ЄК-2025 про прогрес України

У листопаді 2025 року за підтримки Фонду відбулась публічна дискусія за результатами щорічного звіту Єврокомісії про прогрес України. Загальна оцінка позитивна – Україна увійшла до четвірки країн, що найбільше просунулись у реформах. Однак учасники дискусії наголосили: при збереженні нинішніх темпів виконати всі умови членства до 2030 року буде надзвичайно складно. Окремою темою стали атаки на антикорупційні органи і ухвалення закону 12414, що підпорядкував САП і НАБУ генпрокурору – і було розцінено як відкат. Менеджерка програми «Європа і світ» Фонду Ольга Квашук зауважила: ЄС дає Україні шанс в умовах війни, і цим не варто зловживати.

«Рік дій» – що потрібно зробити за рекомендаціями ЄК

У лютому 2025 року EasyBusiness за підтримки Фонду та ЄС провів онлайн-захід «Рік дій: як Україні використати рекомендації Єврокомісії з Enlargement Report 2024 для успіху в 2025?». До заходу організація підготувала аналіз Звітів про прогрес України за 2023 і 2024 роки та урядової самооцінки – щоб визначити, де Україна реально просунулась і де найбільші прогалини. Учасники панельної дискусії – представники ЄС в Україні, Центру політико-правових реформ, Інституту економічних досліджень і Ради зовнішньої політики «Українська призма» – обговорили, які реформи мають стати пріоритетними, щоб отримати кращі оцінки від Єврокомісії у наступному звіті. Захід відбувся в момент, коли Україна щойно погодила переговорну рамку і розпочала офіційний скринінг – і питання конкретних наступних кроків стояло особливо гостро.

Кремль проти євроінтеграції: дослідження антиєвропейських наративів

У травні 2025 року за підтримки Фонду Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки презентував аналітичне дослідження «Антиєвропейські наративи Кремля».

Лише за перший квартал 2025 року аналітики зафіксували близько 5000 згадувань у медіапросторі, пов'язаних із наративами про «маріонеткову державу» і «зовнішнє управління» – загальне охоплення цих меседжів перевищило 43 мільйони.

Директор програми «Європа і світ» Фонду Дмитро Шульга на круглому столі зазначив: парадоксально, але ці наративи майже не спрацьовують в Україні – значною мірою завдяки самій Росії, яка сформувала надзвичайно позитивний образ Європи в очах українців.

Як Росія використовує «український фактор» на виборах у Польщі, Румунії та Чехії

У квітні 2025 року за підтримки Фонду та ЄС УКМЦ провів експертну дискусію і опублікував дослідження про те, як євроінтеграція України використовується як інструмент дезінформації напередодні виборів у трьох ключових країнах-партнерах – Польщі, Румунії та Чехії. Опитування охопило 115 експертів з цих країн.

Висновок однозначний: росія не намагається зробити ці країни проросійськими, але активно намагається їх послабити зсередини і розлучити з Україною через популістські наративи. Румунський кейс із виборами показав, наскільки нова інформаційна екосистема – TikTok, Telegram, соціальні мережі – випала з-під радарів традиційних медіа та державних інституцій.

Підготовка до вступу в ЄС на локальному рівні

Більшість норм *acquis* зрештою реалізується на місцевому рівні: у комунальних послугах, містобудуванні, управлінні відходами, освіті, соціальному захисті. Якщо громади не розуміють, що від них вимагають нові стандарти, і не мають спроможності їх впровадити – євроінтеграція залишається формальністю на папері. Саме тому Фонд приділяє особливу увагу підготовці громад: підтримує розробку і оновлення стратегій відповідно до норм ЄС, навчає посадовців і активістів залучати фінансування з програм ЄС, сприяє формуванню партнерств із містами-побратимами і допомагає громадам не чекати вступу, а готуватися до нього вже зараз.

Конкурс «Підготовка до вступу в ЄС на рівні громад»

У липні 2025 року Фонд оголосив результати конкурсу «Підготовка до вступу в ЄС на рівні громад» – в рамках спільної ініціативи з ЄС «Вступаємо в ЄС разом». Переможцями стали 19 проєктів від організацій з різних регіонів України – від Сумщини і Харківщини до Волині, Одещини і Карпат. Конкурс спрямований на те, щоб громади і місцеві організації краще розуміли, що означає євроінтеграція на практиці, вміли залучати фінансування з програм ЄС і будували стратегічне планування відповідно до європейських стандартів.

Серед відібраних проєктів – навчання для муніципалітетів щодо залучення фондів ЄС, стратегічне планування для вугільних громад Львівщини, адаптація місцевої політики до *acquis* для громад Волині, розвиток партнерств із містами-побратимами в ЄС.

«Настільна книга» для громад: як працюють структурні фонди ЄС

У червні 2025 року ГО «Інститут громадянського суспільства» за підтримки Фонду опублікував аналітичний звіт «Європейські структурні та інвестиційні фонди (ЄСІФ)» – практичний довідник про те, як влаштовані і працюють основні фонди ЄС: ЄФРР, ЄСФ+, Фонд згуртованості, Фонд справедливого переходу та інші. Документ пояснює, хто може бути бенефіціаром, як відбирають проекти, які принципи фінансування і звітування.

Центр розвитку інновацій досліджує, наскільки громади готові до програм ЄС

У листопаді 2025 року Центр розвитку інновацій за підтримки Фонду та ЄС розпочав всеукраїнське дослідження готовності територіальних громад до участі в міжнародних програмах і партнерствах. Дослідження оцінює спроможність громад у п'яти сферах: міжнародне співробітництво, проектний менеджмент, участь у програмах ЄС, кадровий потенціал і міжмуніципальні партнерства. За результатами опитування відберуть 50 громад, які пройдуть навчання з підготовки заявок, формування партнерств і реалізації міжнародних проектів.

Дискусія у Львові: громади – активні учасники євроінтеграції, а не її об'єкти

У серпні 2025 року Фонд спільно з Львівським бюро євроінтеграції зібрав представників місцевого самоврядування, громадських організацій і експертів, щоб поговорити про роль громад у євроінтеграційному процесі. Перший заступник міського голови Львова Андрій Москаленко розповів, що до 70% бюджету розвитку міста формують не державні кошти, а гранти і інвестиції – і саме робота з донорами та міжнародними партнерами стала повсякденною реальністю для Львова.

Менеджерка програми «Європа і світ» Фонду Ольга Квашук пояснила, що найбільш конкурентні проектні заявки – ті, де ГО працює разом із громадою, а не для неї, де команда вчиться і адаптується, і де є розуміння місцевого контексту. Заступниця виконавчого директора Фонду Інна Підлуська підкреслила: громадянське суспільство має бути провідником між складними реформами і реальним життям – перекладати *acquis* мовою конкретних змін для людей.

Тренінг в Ужгороді: понад 100 учасників вчилися залучати фінансування ЄС

У грудні 2025 року Карпатська агенція з прав людини «Вестед» за підтримки Фонду та ЄС провела в Ужгородській міській раді масштабний тренінг «Особливості участі територіальних громад у програмах ЄС». До заходу долучились понад 100 учасників з різних регіонів країни – посадовці, фахівці з економічного розвитку, міжнародної співпраці та проєктного менеджменту.

Учасники практично опрацьовували кейси громад: від визначення пріоритетів до вибору відповідної програми ЄС – Interreg, Erasmus+, CERV, LIFE, Horizon Europe – і формування базового «скелету» проєктної заявки з чіткими цілями, результатами і KPI.

П'ять громад Волині отримали аналіз документів на відповідність acquis ЄС

У грудні 2025 року в рамках проєкту «Громади Волині на шляху до ЄС» за підтримки Фонду та ЄС Агенція регіонального розвитку Прибужжя завершила аналітичний етап роботи з п'ятьма громадами – Володимирською, Луківською, Турійською, Городищенською та Любешівською. Для кожної з них підготували індивідуальний звіт із таблицями відповідності стратегій і Статутів нормам acquis та конкретними рекомендаціями щодо змін.

Онлайн-зустрічі з кожною громадою обговорювали не лише технічні правки до документів, а й питання призначення уповноваженого з євроінтеграції та формування дорожньої карти впровадження норм ЄС на місцевому рівні.

Ці звіти – практичний старт для системного наближення громад до стандартів ЄС.

П'ятий форум правових реформ: «Єдність дій – сила змін»

У серпні 2025 року за підтримки Фонду та ЄС відбувся П'ятий форум правових реформ для громадянського суспільства – щорічна подія, організована Центром демократії та верховенства права.

У центрі дискусії – євроінтеграція як рамка для правових реформ, питання верховенства права, залучення ОГС до переговорного процесу і стратегії міжсекторального співробітництва. Форум традиційно поєднує моніторинг прогресу реформ із практичним нетворкінгом між організаціями, які працюють у правозахисній, ветеранській та євроінтеграційній сферах.

EU Accession Exchange Forum: сильна Європа неможлива без сильної України

У жовтні 2025 року Центр «Нова Європа» провів у Києві вже четвертий EU Accession Exchange Forum, де виконавчий директор Фонду Олександр Сушко разом з міжнародними експертами обговорював прогрес і виклики на шляху України до ЄС. Серед ключових тем – угорське блокування переговорного процесу, яке загрожує «втомою від реформ», і питання комунікації розширення для аудиторій у країнах-членах.

Сушко зазначив: за Євробарометром вже понад 50% громадян ЄС підтримують розширення, а Україна – найбільш очікуваний майбутній член. Але у Німеччині 67% людей визнають, що не мають достатньо інформації про те, що воно означає практично. Паралельно обговорювалась ідея «фронтлоудінгу» – продовження реформ попри заблокований офіційний процес – і зв'язок між ходом війни та перспективами розширення.

Уроки євроінтеграції Балкан для українських правозахисників

У лютому 2025 року Центр прав людини ZMINA за підтримки Фонду та ЄС організував конференцію «Євроінтеграційний досвід Західних Балкан: уроки для правозахисників України» і презентував однойменний аналітичний звіт.

Досвід Хорватії, Сербії і Чорногорії промовистий: Хорватія відклала реформи верховенства права майже на кінець переговорного процесу і досі відчуває наслідки; Сербія застрягла через політичні суперечки і відсутність реальної, а не формальної виконуваності реформ; Чорногорія роками ухвалювала правильні закони без реальних змін – і сповзла у стагнацію.

Головний урок для України: критичні реформи треба починати якомога раніше, формувати сильні коаліції громадського контролю і не задовольнятися папером замість змін.

«Кухня євроінтеграції»: серія закритих дискусій про переговорний процес

За підтримки Фонду та ЄС «Єврохаб» у Києві організував серію закритих дискусій «Кухня євроінтеграції» для представників уряду, парламенту, бізнес-асоціацій та експертів. Один із випусків серії, присвячений кластеру «Внутрішній ринок», показав: Україна пройшла скринінг без жодного провального розділу і вже узгодила переговорну позицію з ЄС – хоч спершу Брюссель відхилив значну частину запитів на перехідні періоди.

З важливих відкриттів: Єврокомісія позитивно оцінює корпоративне право, інтелектуальну власність і конкурентну політику, тоді як вільний рух товарів – попри попередні хороші оцінки – отримав зауваження щодо прогалін у ринковому нагляді. Найчутливіша тема – відкриття ринку сільгоспземлі для іноземців, без якого членство неможливе, але строки поки не зафіксовані.

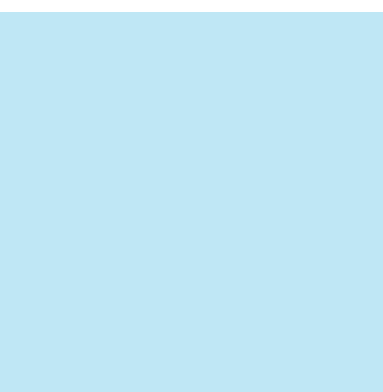
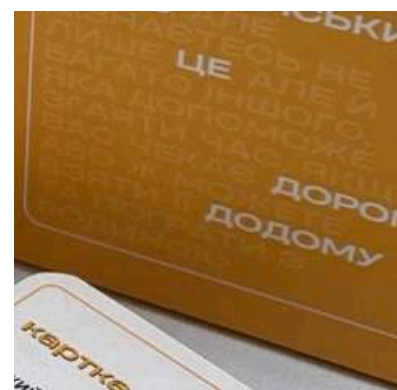
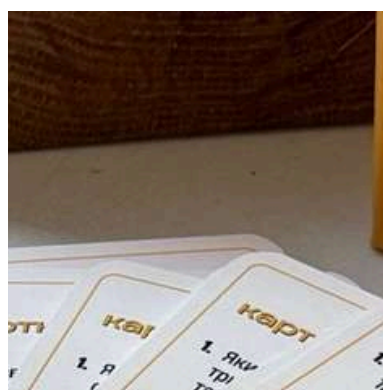
Бізнес ставиться до змін спокійно: ринок ЄС відкритий для українських виробників ще з часів Угоди про асоціацію, тож революційного стрибку в експорті одразу не очікують – але стабільності і передбачуваності правил хочуть вже зараз.

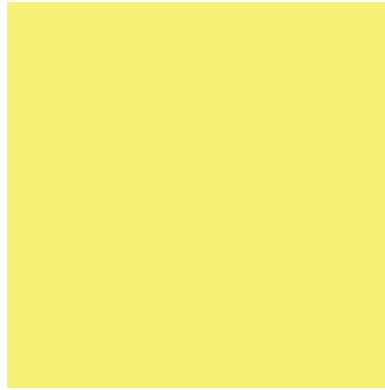

150 бібліотек, хабів і молодіжних просторів отримали примірник настільної гри «Дорога додому»

У березні 2025 року команда Фонду за підтримки ЄС створила і презентувала настільну карткову гру «Дорога додому» – про Україну і країни ЄС: музику і футбол, їжу і кіно, цінності та спільну історію. 200 карток, 800 питань і привід провести час разом у бібліотеці, хабі або школі. Після анонсу надійшло 234 заявки від закладів по всій Україні – і Фонд вирішив збільшити наклад зі 100 до 150 примірників. Серед отримувачів – бібліотеки від Харкова до Запоріжжя і від Сум до Чернівців, молодіжні центри, євроклуби, ветеранські простори і школи. Гра – це і просвіта про ЄС, і нагадування: євроінтеграція для України є поверненням у європейську родину.

Міжнародна підтримка справедливого миру

Міжнародні дискусії все частіше зміщуються від теми перемоги України до можливих переговорів про припинення війни. В таких умовах критично важливо зберегти підтримку України в ключових країнах-партнерах – і громадянське суспільство відіграє тут ключову роль. Фонд разом з партнерами працює над консолідацією міжнародної підтримки: військової, фінансової та економічної допомоги, політичного тиску на агресора і надійних гарантій безпеки для України з боку ЄС, США та країн G7.

Чому це важливо?

Справедливий мир неможливий без широкого міжнародного консенсусу про те, що агресія є злочином без виправдань. Фонд розширює співпрацю з громадянськими суспільствами країн Глобального Півдня, протидіє дезінформації та авторитарним впливам у країнах-партнерах і підтримує деколонізацію підходів до російських студій на Заході.

Наші пріоритети

Збереження міжнародної підтримки

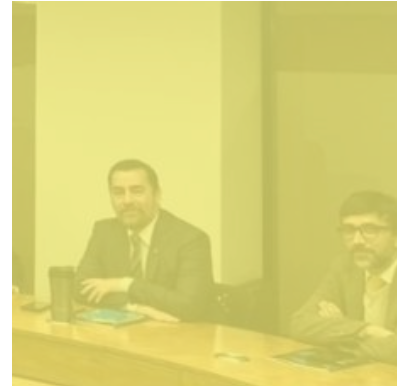
Деколонізація російських наративів

Протидія дезінформації та авторитаризму

Україна як голос глобальної демократії

Міжнародна адвокація та громадянська дипломатія

Україна веде не лише збройну, а й дипломатичну боротьбу. У ній громадянське суспільство відіграє роль, яку не може взяти на себе держава: говорить з іноземними аудиторіями напряду, формує коаліції з міжнародними партнерами, просуває незручні теми на глобальних майданчиках і утримує Україну в порядку денному. Ми працюємо, щоб голос українського громадянського суспільства був почутий у Брюсселі, Вашингтоні, на Глобальному Півдні і скрізь, де ухвалюються рішення, що впливають на майбутнє України.

«Crimea Global 2025»: Україна в діалозі з Глобальним Півднем

У листопаді 2025 року в Києві за підтримки Фонду відбулась Третя міжнародна конференція «Crimea Global. Understanding Ukraine through the South». Понад 200 учасників з більш ніж 12 країн Африки, Азії та Латинської Америки обговорювали наслідки агресії, механізми тиску на росію і шляхи до справедливого миру. Перед конференцією гості відвідали Львів і Харків, де побачили реальні масштаби руйнувань, підземну школу і реабілітаційний центр для ветеранів. Головна наскрізна тема – Крим як символ ширшої боротьби проти колоніальної політики росії.

Спільний висновок: не підтримувати Україну для цих країн обійдеться значно дорожче, ніж підтримувати, адже руйнування міжнародного правового порядку зачіпає всіх. Конференція завершилась комеморативним вечором «Memoria Orbis», присвяченим українським митцям, загиблим через російську агресію.

«Прибираємо в спільній хаті»: українці долучаються до волонтерства в Європі

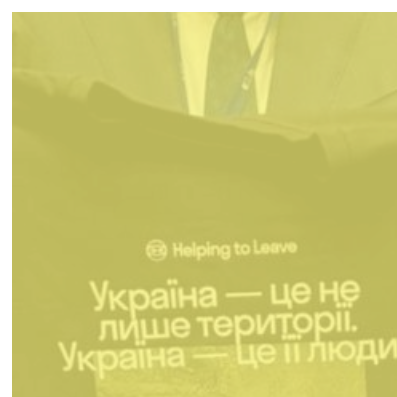
З листопада 2025 року по березень 2026 року за підтримки Фонду координаційна платформа українців за кордоном Strichka реалізує волонтерську кампанію «Прибираємо в спільній хаті» у 13 містах дев'яти країн ЄС. Ідея проста: українці разом з місцевими мешканцями доглядають за міськими просторами – парками, скверами, громадськими садами. Стартова акція пройшла у Любляні, де українські волонтери разом зі словенськими партнерами працювали в історичному ботанічному саду. Кампанія розрахована на близько 500 учасників і має на меті зміну сприйняття українців як співтворців змін у своїх нових країнах.

Червоні лінії та безпека: Фонд на дискусіях у Брюсселі

У березні 2025 року виконавчий директор Фонду Олександр Сушко взяв участь у серії дискусій у Брюсселі – в Європарламенті та Центрі європейської політики (EPC) – присвячених ролі ЄС у забезпеченні справедливого миру і новій безпековій архітектурі Європи. Дискусії торкалися питань, які мають пряме значення для України: чи готова Європа діяти незалежно від США, де проходять «червоні лінії» у можливих переговорах і як просувати конфіскацію заморожених активів росії.

«Люди кольору свободи» в Європарламенті

21 листопада 2025 року, у День гідності та свободи, у Брюсселі за сприяння Фонду відбулась акція #peopleofthecoloroffreedom – спільна ініціатива групи «Renew Europe» та ГО «Тутешні». Євродепутати, еврокомісар Андрюс Кубілюс та інші представники ЄС написали листи підтримки українцям, які живуть на тимчасово окупованих територіях, і переглянули документальний фільм «Люди кольору свободи» – про ненасильницький спротив українців в окупації з 2014 року до сьогодні. Захід відбувся в рамках ширшої події «ReconstructionTalks. Роль громадянського суспільства в українській безпеці та післявоєнному відновленні». Для авторів фільму – продюсерки Анни Слюсаренко та режисерки Людмили Мельник – показ у Європарламенті став важливим сигналом: у будь-яких переговорах про майбутнє України не можна забувати про людей, які залишаються в окупації і щодня платять ціну за свою українську ідентичність.

«Біла книга»: як змусити ЄС очолити санкційну коаліцію

У травні 2025 року в Брюсселі за підтримки Фонду представили «Білу книгу: Майбутнє європейського лідерства в економічному стримуванні агресії» – документ, підготовлений Національною санкційною коаліцією за участі аналітиків DiXi Group. Книга закликає ЄС очолити глобальну санкційну коаліцію і пропонує конкретні кроки: створення єдиного санкційного органу, запровадження аналога американського списку суб'єктів санкцій, посилення контролю над експортом товарів подвійного призначення і вторинні санкції проти тих, хто допомагає обходити обмеження.

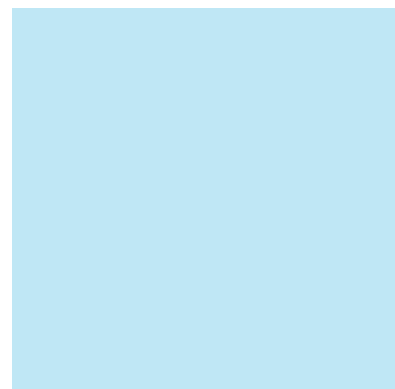
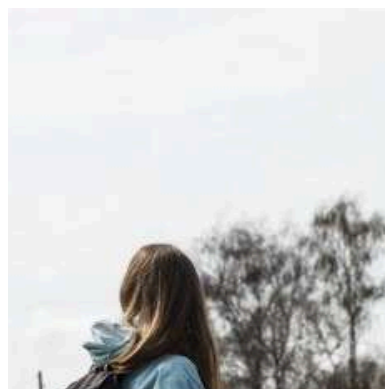
Міжнародний воркшоп War&Sanctions

У березні 2025 року за підтримки Фонду Рада економічної безпеки України провела міжнародний онлайн-воркшоп «Війна та санкції: як протидіяти державам-агресорам» для понад 60 учасників – журналістів-розслідувачів, урядовців і активістів з різних країн. Вони навчались користуватися порталом ГУР МО War&Sanctions – єдиною у світі відкритою базою даних про спонсорів і співучасників російської агресії. Представники британського Open Source Centre, американського C4ADS і організації United Against Nuclear Iran пояснювали, як відстежувати обхід санкцій через Китай, Гонконг, Іран і Північну Корею, і як перетворювати дослідження на реальний вплив на урядові рішення. Головний меседж заходу: Іран, росія і Північна Корея діють в повній координації – і протидіяти їм можна лише спільно.

Брюссельський Policy Dialogue: дискусія про санкційне лідерство

Того ж дня, 26 травня 2025 року, у Брюсселі відбувся Policy Dialogue «Ensuring EU leadership in the sanctions policy and economic security» спільно з European Policy Centre. Захід зібрав представників інституцій ЄС, урядів і аналітичних центрів, які обговорили практичні інструменти посилення санкційного тиску – від протидії тіньовому флоту до застосування санкцій до посередників і страховиків у третіх країнах. Україна представила власний досвід взаємодії держави з громадянським суспільством у санкційній сфері – зокрема, платформу War & Sanctions.

«Відкривай Україну»: шість меморандумів з британськими університетами

У листопаді 2025 року за підтримки Фонду у Великій Британії відбувся Український тиждень «Відкривай Україну: тиждень знань і культури» – найбільша програма академічної співпраці між двома країнами. Упродовж чотирьох днів українська делегація відвідала Queen's University Belfast, University of St Andrews, Cardiff University, University of Cambridge і Birkbeck, де відбулись дискусії про українську культуру, науку, історичну пам'ять і боротьбу з дезінформацією.

За підсумками підписано шість меморандумів з британськими університетами – про обміни, спільні дослідження і розвиток українських студій. Особливою подією став перший за час повномасштабної війни офіційний візит урядової делегації України до Cambridge.

«Глобальна Україна»: звернення до світових лідерів від 160 громадських діячів

У січні 2025 року за підтримки Фонду Бізнес-школа УКУ оприлюднила відкрите звернення «Не умиротворяти зло» – до світових лідерів та міжнародної спільноти. Документ підписали понад 160 осіб: правозахисники, дипломати, науковці, митці, керівники бізнес-асоціацій і представники різних релігійних громад. Звернення стало результатом роботи серії геополітичних семінарів «Глобальна Україна» – восьмимісячного проекту, де українські та міжнародні експерти аналізували глобальний контекст, сценарії завершення війни і місце України у новому світовому порядку.

Показ супроводжувала виставка портретів жінок, ув'язнених за проукраїнську позицію, із благодійною метою – зібрати кошти на допомогу тим, хто повернувся з полону. У грудні 2025 року фільм вийшов у мережі кінотеатрів «Планета Кіно».

Діалогові платформи

Громадянське суспільство здатне робити те, що недоступно дипломатам і урядам: вести відверті розмови поза офіційним порядком денним, будувати довіру між людьми, а не лише між інституціями. Саме тому Фонд підтримує діалогові платформи – як в Україні, так і в країнах-партнерах – як ключовий інструмент формування міжнародної підтримки справедливого миру.

URC 2025: ВПО і діаспора як партнери відновлення, а не отримувачі допомоги

На полях Ukraine Recovery Conference у Римі за підтримки Фонду відбувся окремий захід, присвячений залученню ВПО, діаспори та біженців до відновлення України. Організатори – БФ «Стабілізейшен Суппорт Сервісез» і Університет МакГілл – зібрали представників рад ВПО, міжнародних організацій і урядовців із кількох країн. Центральна теза: понад 800 рад ВПО, що діють у 66% українських громад, вже давно не просто сервісна мережа – вони є реальними суб'єктами змін, яких не вистачає у прийнятті рішень на національному рівні.

Дослідження Chatham House додало тривожну статистику: частка українців за кордоном, які планують повертатися, за три роки впала з 70% до 44%. За підсумками заходу учасники домовились підготувати спільний політичний документ з рекомендаціями для урядів і запустити транскордонні платформи для діалогу.

Think Local, Act Together: роль громадянського суспільства у відновленні

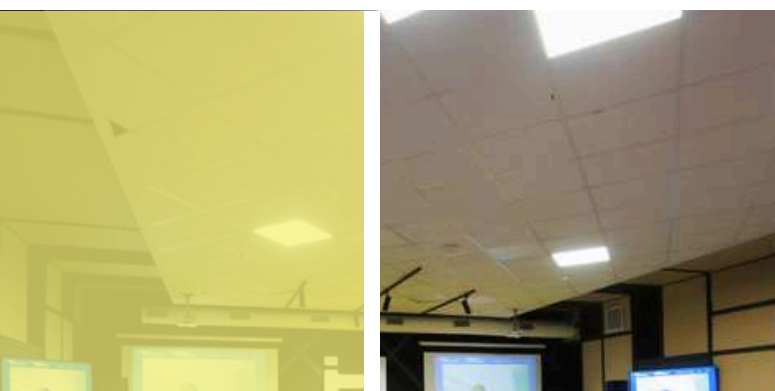
Також на полях URC 2025 Фонд і Агенція відновлення та розвитку організували подію «Think Local, Act Together: Civil Society and Partnerships for Ukraine's Recovery». Мери українських та італійських міст, лідери громадських організацій, міжнародні донори і представники діаспори обговорювали інструменти фінансування для малих і середніх громад, приклади міжмуніципальних і міжнародних партнерств, і роль ветеранів, ВПО та жінок у плануванні відбудови. Завершальну панель за участі представників урядів України, Італії, Німеччини та Польщі модерувала заступниця виконавчого директора Фонду Інна Підлуська. Захід завершила культурна програма – виставка українських митців, що живуть і творять в Італії.

Україна як енергетичний партнер для всього ЄС

У липні 2025 року в Римі, у переддень Ukraine Recovery Conference, DiXi Group і Флорентійська школа регуляторної політики за підтримки Фонду провели тематичний side event «Енергетичне партнерство майбутнього». Три панельні дискусії показали: Україна має унікальний потенціал стати стратегічним партнером ЄС у газовій, відновлювальній і ядерній сфері. Потужності підземного зберігання газу в Україні вдвічі перевищують аналогічні в Італії, транзитна інфраструктура здатна збалансувати регіональні ринки Центральної та Східної Європи, а досвід диверсифікації ядерного палива від росії до Westinghouse є цінним для всіх країн ЄС, які й досі залежать від радянських реакторів.

«Візія стійкості 2.0: людський вимір»

У березні 2025 року Фонд опублікував другу редакцію документа «Візія стійкості» – з фокусом на людський вимір відновлення. Документ підготовлений за результатами широких експертних обговорень у партнерстві з організаціями громадянського суспільства та презентований на початку квітня напередодні Ukraine Recovery Conference у Римі. Він адресований уряду, органам місцевого самоврядування та міжнародним партнерам і містить конкретні рекомендації – не декларативні, а прив'язані до реальних проблем і прогалин у державній політиці.

Ключова теза документа: відновлення – це не відбудова зруйнованого, а створення умов для гідного життя, участі у прийнятті рішень і доступу до якісних сервісів. Якщо перша «Візія стійкості» 2024 року визначала базові принципи – людиноцентричність, участь, підзвітність – то нова версія розширює їх до конкретних сфер: соціальної згуртованості, ринку праці, демографічних викликів, реінтеграції ветеранів, гендерної рівності, інклюзивності та культурної спадщини.

Окремо аналізуються системні перешкоди: брак укриттів і погана комунікація держави про безпеку, слабка залученість громадян до прийняття рішень тощо.

«Dialogues on Europe» в Ужгороді: Центральна Європа заново осмислює себе

У травні 2025 року, у День Європи, в Ужгороді за підтримки Фонду відбувся третій щорічний форум «Dialogues on Europe». Публічні інтелектуали та політичні експерти з України, Польщі, Угорщини, Словаччини, Румунії, Німеччини, Вірменії та Хорватії зібралися, щоб переосмислити концепцію об'єднаної Європи в умовах триваючої війни.

Ключова промова Оксани Забужко «Сьогодні вся Європа – це Центральна Європа» задала рамку для решти дискусій: Україна захищає не лише себе, а й ту модель глобалізації, де ведучу роль відіграє Європа з її чотирма підвалинами – верховенством права, правами людини, розподілом влади і місцевим самоврядуванням. Форум охопив теми геополітичного позиціонування ЄС між США, Китаєм і Росією, складних двосторонніх відносин України з Угорщиною і Словаччиною та ризиків демократичного відкату в процесі вступу до ЄС.

PR Army запросила індонезійських журналістів побачити Україну на власні очі

У червні 2025 року за підтримки Фонду ГО PR Army організувала п'ятиденний престур для журналістів індонезійських медіа в рамках проекту «Розмова вільних: Україна та Індонезія». Журналісти телеканалу Narasi TV і кількох видань побували в Києві, Ірпені та Бучі, на Чернігівщині – і своїми очима побачили наслідки окупації, зустрілися зі свідками, правозахисниками, військовими і представниками кримськотатарської громади. Індонезія є однією з ключових країн Глобального Півдня, де підтримка України залишається низькою і де домінують проросійські наративи.

Літературний діалог України і Польщі у Перемишлі

У серпні 2025 року за підтримки Фонду в Перемишлі відбувся перший літературний фестиваль «Місто з рікою» – новий майданчик для польсько-українського діалогу в місті над Сяном, яке в різні часи було розділене кордоном, а після 2022 року прийняло тисячі українців. Чотири дні програми з шести локацій об'єднали польських і українських письменників, публіцистів і перекладачів – Андрія Любку, Тамару Горіха-Зерня, Анджея Стасюка, Вітольда Шабловського та інших.

Польські експерти у Києві: стратегічний діалог про безпеку і майбутнє партнерства

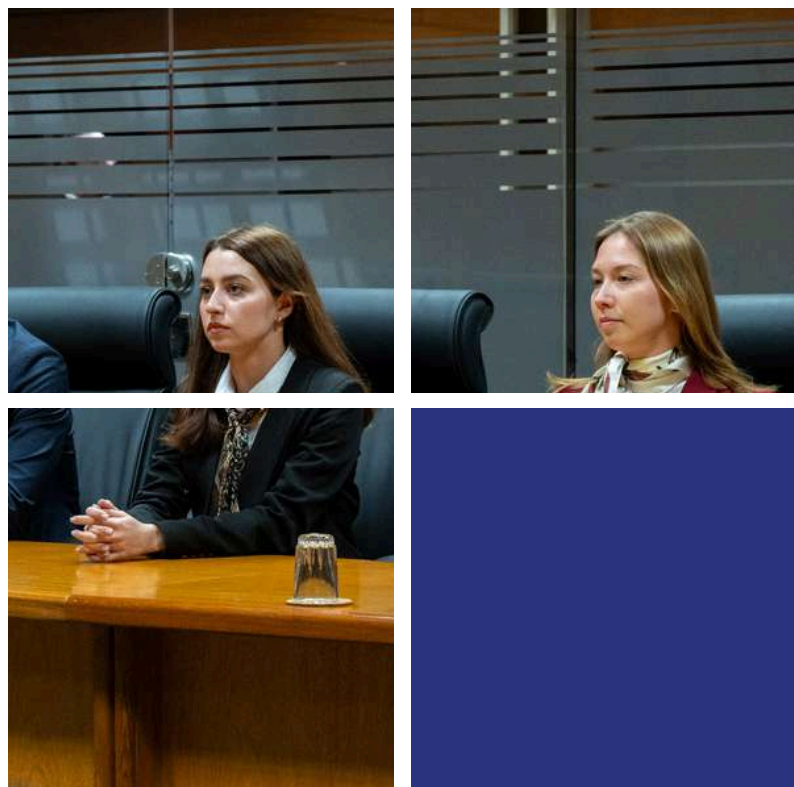

У жовтні 2025 року Фонд спільно з польським Фондом Стефана Баторія організував тридобовий візит делегації польських експертів до Києва. До складу делегації увійшли Данута Хюбнер – перша польська комісарка ЄС, Яцек Сев'єра – колишній керівник Бюро національної безпеки Польщі, Едвін Бендик – президент Фонду Баторія, Ян Трушчинський – колишній головний переговорник Польщі з питань вступу до ЄС, а також представники міністерств, медіа та аналітичних центрів. Упродовж трьох днів вони зустрічались з українськими урядовцями, аналітиками, військовими експертами і громадськими діячами – обговорювали оборонну стратегію, відносини з партнерами в США і Європі, потенціал відновлення та можливі сценарії для регіону.

Голос України в Уругваї і Чилі

У квітні 2025 року за підтримки Фонду Центр прав людини ZMINA і Центр трансатлантичного діалогу (TDC) здійснили адвокаційну поїздку до Уругваю та Чилі – двох країн з власним болючим досвідом диктатур і порушень прав людини, які тому особливо чутливі до питань правосуддя і пам'яті. Учасники провели зустрічі з віцепрезиденткою Уругваю, сенаторами, членами комісій із закордонних справ обох країн, дипломатичними академіями, університетами і правозахисними організаціями. Вони розповідали про понад 161 тисячу зафіксованих воєнних злочинів, системні переслідування на окупованих територіях, тисячі незаконно ув'язнених цивільних і десятки тисяч депортованих дітей.

Четвертий форум «Франція – Україна» в Парижі

У вересні 2025 року в Французькому інституті міжнародних відносин (IFRI) за підтримки Фонду та центру «Нова Європа» відбувся вже четвертий форум «Франція – Україна». Політики, експерти та представники громадянського суспільства обговорювали військові стратегії, стійкість і відбудову, а також трансатлантичні і євроінтеграційні перспективи. Форум показав: стратегічний діалог між двома країнами набуває дедалі більшої глибини і регулярності – попри всі складнощі, притаманні широкомасштабній підтримці.

«Міст»: академічний зв'язок України з Латинською Америкою

У 2025 році Український католицький університет за підтримки Фонду запустив проект «Міст» – освітню ініціативу, що будує академічні зв'язки між Україною і п'ятьма провідними католицькими університетами Бразилії, Колумбії, Чилі, Перу та Аргентини. В основі проекту – методологія, яка дозволяє студентам і викладачам з різних країн спільно розробляти курси і навчатись у спільному середовищі. Проект передбачає 15 міжнародних викладацьких тандемів, 15 спільних навчальних курсів і серію глобальних освітніх форумів.

Журналісти з Індії, ПАР і Філіппін зустрілися з Українським інститутом

У травні 2025 року за підтримки Фонду Київ відвідали журналісти з Індії, Південної Африки та Філіппін – ключових країн Глобального Півдня, де підтримка України залишається низькою і де активно працює російська пропаганда. Під час візиту до Українського інституту заступник генерального директора УІ Алім Алієв розповів гостям про культурну дипломатію України в умовах війни, а також про Крим і кримських татар.

Паралельно представниця УІ взяла участь у дискусії «Україна та глобальний світ: ключові меседжі для взаєморозуміння» в Медіацентрі Україна – за участі журналістів, українських міжнародників, представників культури, бізнесу та громадянського суспільства, що працюють з іноземними аудиторіями.

Учасники обговорювали, як ефективно комунікувати позицію України в регіонах, де вона сприймається крізь призму «конфлікту між наддержавами», а не як агресія однієї країни проти суверенної держави.

Культурна дипломатія

Культура – це мова, яку розуміють там, де дипломатичні аргументи не чують. Книги, фільми, музика, архітектура і живе мистецтво здатні формувати уявлення про Україну в Індії чи Бразилії точніше, ніж будь-яке офіційне комюніке.

Гранти для іноземних досліджень про Україну

У 2025 році Фонд спільно з Українським інститутом і Фондом «Демократичні ініціативи» продовжив підтримку грантової програми імені Івана Лисяка-Рудницького, спрямованої на розвиток українських студій в іноземних університетах та культурних інституціях. Другий конкурс програми охоплює шість тематичних напрямів: деколонізація знань про Україну, роль України у світовій культурі та політиці, кримськотатарські студії, мультикультурна Україна, сучасна українська державність та досвід стійкості під час війни.

Проєкт реалізували п'ять громадських організацій — IZI, StateWatch, ЧЕСНО, FiscalCenter і Антикорупційний штаб. Уже в лютому випускники розпочали перші розслідування у своїх регіонах.

Падуанський університет запустив курс україністики

З березня 2025 року за підтримки Фонду та Українського інституту в Падуанському університеті стартував відкритий курс з вивчення української мови, літератури, культури та мистецтва для студентів магістерської програми «Європейські та американські мови й літератури». Курс читала докторка філософії Ксенія Костянтиненко і розрахований насамперед на початківців, а відвідувати його могли всі охочі – не лише студенти університету.

Україна на Франкфуртській книжковій ярмарці: 300 книг і 30 дискусій

У жовтні 2025 року за підтримки Фонду Україна взяла участь у Франкфуртській книжковій ярмарці з національним стендом під фокусною темою «Filling in» – заповнення прогалін на європейській культурній мапі. На стенді було представлено понад 300 книжок від 38 видавництв. Упродовж п'яти днів відбулось близько 30 дискусій, зустрічей з авторами та презентацій перекладів українських книжок англійською й німецькою. Серед учасників – Юрій Андрухович, Таня Малярчук, Андрій Любка, Максим Еріставі та інші. Особливою подією стала презентація перших двох томів масштабної збірки українських класиків у перекладі на німецьку, а також книг Вікторії Амеліної відразу у двох видавництвах.

Варшавський університет відкрив Кримськотатарські студії

У листопаді 2025 року в Варшавському університеті за підтримки Фонду відкрились Кримськотатарські студії – спільна ініціатива Інституту міжкультурних студій Центрально-Східної Європи та Фондації «Кримський дім». Відкриття відбулося в рамках Фестивалю кримськотатарської культури і супроводжувалось панельною дискусією за участі Голови Меджлісу кримськотатарського народу Рефата Чубарова, Посла України в Польщі Василя Боднара та представниці Фонду. Рефат Чубаров назвав відкриття студій поверненням кримських татар у європейську академічну і культурну свідомість: кримськотатарська цивілізація ніколи не покидала Європу, просто Європа цього не помічала.

Фотовиставка в Євпарламенті про журналістів у полоні

У квітні 2025 року в інфохабі Європейського парламенту в Брюсселі за підтримки Фонду відкрилась фотовиставка *Imprisoned Freedom* – про українських журналістів у російському полоні. Центральною постаттю виставки стала Вікторія Рощина, загибель якої в ув'язненні підтвердили вже під час підготовки проєкту.

Від початку 2014 року в полоні побувало понад 100 українських медійників, щонайменше 30 залишаються там досі. На відкритті виступила віцепрезидентка Єврпарламенту, голова парламентського комітету з питань свободи слова Ярослав Юрчишин та представники *Reporters Without Borders*. Виставка – це і мистецький проєкт, і заклик до дії: домогтися звільнення тих, хто ціною своєї свободи документував правду.

Виставка «Міст кольорів» у Римі

У липні 2025 року під час *Ukraine Recovery Conference* у Римі за підтримки Фонду відбулась виставка «*Un ponte di colori / Міст кольорів*» – роботи українських художниць, вимушених переселенок, що нині живуть в Італії. Діджитал-експозиція об'єднала понад 150 творів, живе представлення включало роботи семи мисткинь.

Третій том *Living the War*

У січні 2025 року за підтримки Фонду вийшов третій том документального проєкту *Living the War* – цього разу про досвід окупації. До книги увійшли вісім особистих історій – від свідчень людей із Криму до розповідей про фільтраційні табори і утримання цілого села в шкільному підвалі. Серед героїв – кримськотатарський журналіст і заступник голови Меджлісу Наріман Джелял, який у 2024 році повернувся з російського полону. Книга також містить фотоісторії Еміне Зіятдінової і Михайла Палінчака та проєкт *Wall Evidence* – документацію графіті, залишених окупантами на будівлях і в будинках.

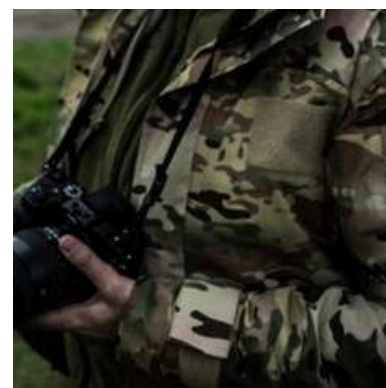
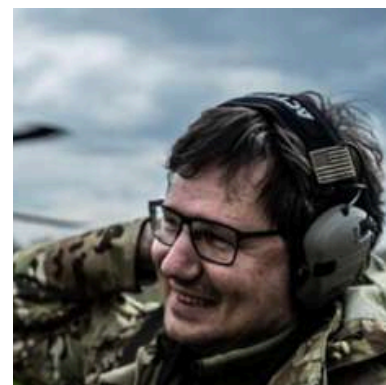
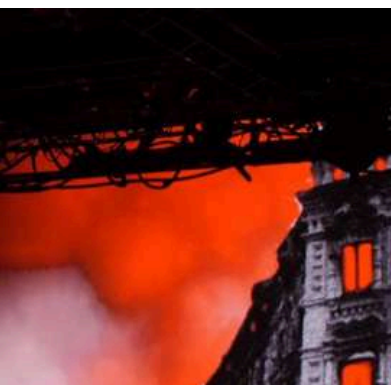
Виставка про депортацію українських дітей у Чилі

У жовтні 2025 року за підтримки Фонду в Музеї пам'яті та прав людини в Сантьяго відкрилась мультимедійна виставка «No hay niños, hay gente» – про незаконну депортацію та примусове переміщення українських дітей. Місце проведення промовисте: музей зберігає пам'ять про жертв чилійської диктатури, і тепер у його просторі зазвучали голоси українських дітей – через малюнки, анімаційні фільми, зокрема «Маріуполь. Сто ночей» і «Немає дітей, є люди» з музикою DakhaBrakha, та документальні відеоісторії фонду «Голоси дітей». На відкритті свою розповідь поділились школярка Анна з Харкова та Марта – дівчина, яка виросла в окупованому Донецьку і дочекалась повноліття, щоб виїхати до Києва.

Цикл «Культура vs війна» перекладений арабською, англійською та іспанською

У 2025 році за підтримки Фонду та Міністерства закордонних справ шість документальних фільмів-новел циклу «Культура vs війна» – про українських митців, що стали до лав ЗСУ – озвучили трьома найпоширенішими мовами світу. Фільми розповідають про кінооператора Сергія Михальчука, режисера і актора Ахтема Сеїтаблаєва та гурт «Антитіла». До 2025 року проєкт охопив вже 464 події в 189 містах 48 країн – і тепер завдяки перекладам він став доступний аудиторіям Близького Сходу, Африки та Латинської Америки.

Команда Фонду

Керівництво

Олександр Сушко
виконавчий директор

Інна Підлуська
заступниця виконавчого
директора

Наталія Саннікова
фінансовий директор

Христина Шульга
HR-директорка

Відділ комунікацій

Сашко Кульчицький
керівник відділу

Олександра Оберенко
менеджерка відділу

Олесь Лісничук
аналітик

Катерина Лукасевич
координаторка подій

Анна Цимбал
асистентка з комунікацій
проекту «Лабораторія стійкості»

Діана Ковальова
координаторка комунікацій
проекту «Імпульс»

Мирослава Сергійчук
операторка FPV

Фінансовий відділ

Віра Савчук
головна бухгалтерка

Ольга Надточій
заступниця головної бухгалтерки

Олександр Шкуліпа
бухгалтер

Відділ управління проектами

Геннадій Деркач
керівник відділу

Юлія Гордонна
фінансова менеджерка

Ярослава Шуляк
фінансова менеджерка

Світлана Мякушко
реєстраторка

Програма «Права людини і правосуддя»

Роман Романов
директор програми

Ярина Лакіш
координаторка програми

Вероніка Рудковська
координаторка програми

Ірина Смоленська
координаторка програми

Програма «Демократія і належне врядування»

Олексій Орловський
директор програми

Тетяна Кухаренко
менеджерка програми

Діна Нарезнева
менеджерка програми

Світлана Копотун
координаторка проекту «Імпульс»

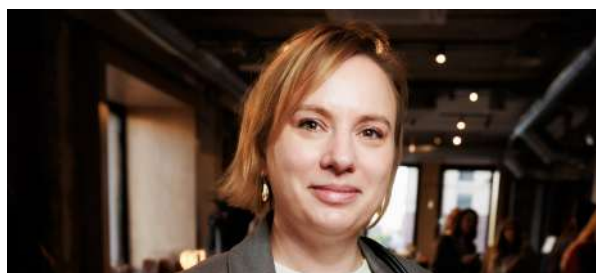

Юлія Ольхова
координаторка програми

Програма «Європа і світ»

Дмитро Шульга
директор програми

Ольга Квашук
менеджерка програми

Олена Романова
координаторка програми

Програма «Соціальний капітал»

Григорій Баран
директор програми

Радослава Кабачій
менеджерка програми

Людмила Григор'єва
координаторка програми

Програма «Громадянська стійкість»

Ксенія Шаповал
директорка програми

Ольга Гальченко
менеджерка програми

Вікторія Стократюк
менеджерка програми

Анастасія Матвєєва
менеджерка програми

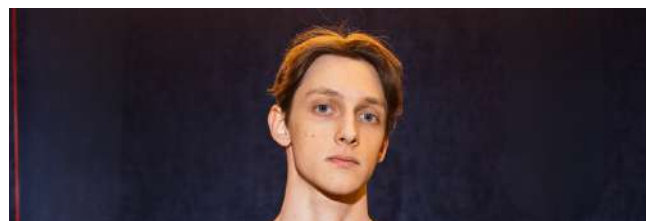

Христина Солтис'як
асистентка програми

Західне представництво

Оксана Дацаківська
керівниця представництва

Роман Наконечний
асистент представництва

Відділ ІТ

Олег Нездемовський
керівник відділу

Андрій Конопляніков
координатор технічної підтримки

Олександр Ситник
адміністратор бази даних

Позапрограмні працівники

Юлія Бабій
помічниця виконавчого директора

Олександр Брягін
юридичний консультант,
аналітик ЗСУ

Сергій Надточій
керівник відділу експлуатації
та розвитку інфраструктури

Євгеній Лінник
юридичний консультант

Віталій Безворотний
інформаційни консультант Фонду, військовослужбовець

Правління Фонду

До складу Правління Міжнародного фонду «Відродження» входять громадські діячі, які мають визначні досягнення у просуванні відкритого суспільства, є незалежними від фонду, не отримують зарплату і дотримуються положення про запобігання конфлікту інтересів.

Станом на 2023 рік, до Правління фонду входять: Володимир Єрмоленко (голова правління), Алім Алієв, Олена Галушка, Михайло Гончар, Павло Клімкін, Олександра Матвійчук та Любов Цибульська.

Володимир Єрмоленко,
голова Правління

Український філософ, письменник, журналіст, Президент Українського ПЕН, директор з аналітики «Інтерньюз-Україна», один з ініціаторів та головний редактор ініціативи UkraineWorld

Олександра Матвійчук,
членкиня правління

Правозахисниця, голова правління Центру громадянських свобод, Нобелівська лауреатка-2022, лауреатка премій імені Василя Стуса та «Захисник демократії».

Павло Клімкін,
член Правління

Екс-міністр закордонних справ України, державний діяч і дипломат. Співзасновник Центру національної стійкості та розвитку. Член Наглядової ради Благодійного фонду «Повернись Живим».

Михайло Гончар,
член Правління

Президент Центру глобалістики “Стратегія XXI”, експерт з міжнародних енергетичних та безпекових відносин, головний редактор часопису «Чорноморська безпека».

Олена Галушка,
членкиня правління

Співзасновниця Міжнародного центру української перемоги (ICUV), керівниця відділу міжнародних зв'язків Центру протидії корупції. В минулому – депутатка Київради.

Алім Алієв,
член правління

заступник генерального директора Українського інституту, журналіст, правозахисник, менеджер освітньо-культурних проектів. Співзасновник громадських організацій КримSOS та Кримський Дім.

Любов Цибульська,
членкиня правління

Екс-керівниця Центру стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки при Міністерстві культури та інформаційної політики України, журналістка, експертка зі стратегічних комунікацій.

Аудиторський висновок

**INTERNATIONAL RENAISSANCE
FOUNDATION**
Summary Financial Statements
As at 31 December 2025 and
for the year then ended

INTERNATIONAL RENAISSANCE FOUNDATION**TABLE OF CONTENTS**

	Page
INDEPENDENT AUDITORS' REPORT	
SUMMARY FINANCIAL STATEMENTS AS AT AND FOR THE YEAR ENDED 31 DECEMBER 2025:	
Summary statement of financial position	4
Summary statement of profit or loss and other comprehensive income	5
Summary statement of changes in fund balance (equity)	6
Summary statement of cash flows	7
Notes to summary financial statements	8

Independent Auditors' Report on the Summary Financial Statements

To the Boards of Directors
of International Renaissance Foundation

Opinion

The summary financial statements, which comprise the summary statement of financial position as at 31 December 2025, the summary statements of profit or loss and other comprehensive income, changes in fund balance (equity) and cash flows for the year then ended, and related notes, are derived from the audited financial statements of International Renaissance Foundation (the "Foundation") for the year ended 31 December 2025.

In our opinion, the accompanying summary financial statements are consistent, in all material respects, with the audited financial statements, on the basis described in Note 1.

Summary Financial Statements

The summary financial statements do not contain all the disclosures required by IFRS Accounting Standards as issued by the International Accounting Standards Board (IFRS Accounting Standards). Reading the summary financial statements and our report thereon, therefore, is not a substitute for reading the audited financial statements and our report thereon.

The Audited Financial Statements and Our Report Thereon

We expressed an unmodified audit opinion on the audited financial statements in our report dated 14 May 2026. That report also includes "Material Uncertainty Related to Going Concern" section that draws attention to Note 16 of the audited financial statements, which describes the Foundation's exposure arising from operating in a war-affected environment in Ukraine and management's assessment of the related uncertainties. As also stated in Note 16 of the audited financial statements, these events or conditions, along with other matters as set forth in that Note, indicate that a material uncertainty exists that may cast significant doubt on the Foundation's ability to continue as a going concern.

Private Joint-Stock Company "KPMGAudit"

32/2 Hniazdy Ostrozkykh Str., Kyiv, Ukraine 01010
Tel. +380 44 490 5507, fax +380 44 490 5508, kpmg.ua

PJSC "KPMG Audit", a company incorporated under the Laws of Ukraine, a member firm of the KPMG global organization of independent member firms affiliated with KPMG International Limited, a private English company limited by guarantee.

Registration No. 31032100 in the Unified State Register of Legal Entities, Individual Entrepreneurs and Public Organizations.

Registration No. 2397 in the Register of Auditors and Auditing Entities.

Management's Responsibility for the Summary Financial Statements

Management is responsible for the preparation of the summary financial statements on the basis described in Note 1.

Auditors' Responsibilities for the Audit of the Summary Financial Statements

Our responsibility is to express an opinion on whether the summary financial statements are consistent, in all material respects, with the audited financial statements based on our procedures, which were conducted in accordance with International Standard on Auditing (ISA) 810 (Revised), "Engagements to Report on Summary Financial Statements".

The engagement partner on the audit resulting in this independent auditors' report is:

Tetyana Fodchuk
Registration No. 01452 in the Register of Auditors and Auditing Entities
Deputy Director

PJSC "KPMG Audit"

14 May 2026

Kyiv, Ukraine

**INTERNATIONAL RENAISSANCE FOUNDATION
SUMMARY FINANCIAL STATEMENTS AS AT AND FOR THE YEAR ENDED
31 DECEMBER 2025**

**SUMMARY STATEMENT OF FINANCIAL POSITION
AS AT 31 DECEMBER 2025**

(in US dollars)

	31 December 2025	31 December 2024
ASSETS		
NON-CURRENT ASSETS		
Property, equipment and intangible assets	1,355,959	1,522,909
	<u>1,355,959</u>	<u>1,522,909</u>
CURRENT ASSETS		
Inventories	-	78
Prepayments	4,437	75,813
Receivables	2,054,273	4,265,456
Cash and cash equivalents	5,935,186	8,056,197
	<u>7,993,896</u>	<u>12,397,544</u>
TOTAL ASSETS	<u>9,349,855</u>	<u>13,920,453</u>
LIABILITIES AND FUND BALANCE (EQUITY)		
FUND BALANCE (EQUITY)		
	<u>2,329,816</u>	<u>2,996,272</u>
CURRENT LIABILITIES		
Accruals	5,076,237	5,267,194
Deferred revenues	1,475,909	5,302,627
Provisions	467,893	354,360
	<u>7,020,039</u>	<u>10,924,181</u>
TOTAL LIABILITIES AND FUND BALANCE (EQUITY)	<u>9,349,855</u>	<u>13,920,453</u>

On behalf of the Board of Directors:

Oleksandr Sushko
Executive Director

14 May 2026

Natalia Sannikova
Finance Director

14 May 2026

**INTERNATIONAL RENAISSANCE FOUNDATION
SUMMARY FINANCIAL STATEMENTS AS AT AND FOR THE YEAR ENDED
31 DECEMBER 2025**

**SUMMARY STATEMENT OF PROFIT OR LOSS AND OTHER COMPREHENSIVE INCOME
FOR THE YEAR ENDED 31 DECEMBER 2025**

<i>(in US dollars)</i>	Year ended 31 December 2025	Year ended 31 December 2024
CONTRIBUTION INCOME		
OSF income	15,025,765	15,425,582
Third parties funding	10,216,573	2,641,650
	25,242,338	18,067,232
EXPENSES		
OSF related expenses	(15,000,863)	(15,644,566)
Third party related expenses	(10,224,644)	(2,641,650)
	(25,225,507)	(18,286,216)
Surplus/(Deficit) of contribution income over expenses	16,831	(218,984)
OTHER (EXPENSES)/INCOME		
Other expenses	(2,191)	486,809
Foreign exchange (loss)/gain, net	(681,096)	90,733
(Deficit)/Surplus for the year	(666,456)	358,558
TOTAL COMPREHENSIVE INCOME FOR THE YEAR	(666,456)	358,558

On behalf of the Board of Directors:

Oleksandr Sushko
Executive Director

14 May 2026

Natalia Sannikova
Finance Director

14 May 2026

**INTERNATIONAL RENAISSANCE FOUNDATION
SUMMARY FINANCIAL STATEMENTS AS AT AND FOR THE YEAR ENDED
31 DECEMBER 2025**

**SUMMARY STATEMENT OF CHANGES IN FUND BALANCE (EQUITY)
FOR THE YEAR ENDED 31 DECEMBER 2025**

(in US dollars)

Fund balance (equity) as at 31 December 2023	2,637,714
Surplus for the year	358,558
Fund balance (equity) as at 31 December 2024	2,996,272
Deficit for the year	(666,456)
Fund balance (equity) as at 31 December 2025	2,329,816

On behalf of the Board of Directors:

Oleksandr Sushko
Executive Director

14 May 2026

Natalia Sannikova
Finance Director

14 May 2026

**INTERNATIONAL RENAISSANCE FOUNDATION
SUMMARY FINANCIAL STATEMENTS AS AT AND FOR THE YEAR ENDED
31 DECEMBER 2025**

**SUMMARY STATEMENT OF CASH FLOWS
FOR THE YEAR ENDED 31 DECEMBER 2025**

<i>(in US dollars)</i>	Year ended 31 December 2025	Year ended 31 December 2024
Cash flows from operating activities		
Surplus/(Deficit) for the year	(666,456)	358,558
Adjustments for:		
Depreciation/amortization	215,127	204,894
Foreign currency exchange (gain)/loss, net	(473,038)	(467,382)
Loss/(gain) on disposal of property, equipment and intangible assets	2,190	-
Decrease/(increase) in receivables	2,211,183	2,335,541
Decrease/(increase) in prepayments	71,376	(74,260)
Decrease/(increase) in inventories	78	(78)
(Decrease)/increase in deferred revenues	(3,826,718)	4,328,196
(Decrease)/increase in accruals	(190,957)	(1,351,512)
Increase/(decrease) in other liabilities and provisions	113,533	136,693
Cash from operating activities	(2,543,682)	5,470,650
Cash flows from investing activities		
Purchase of property, equipment and intangible assets	(50,367)	(226,751)
Cash used in investing activities	(50,367)	(226,751)
NET (DECREASE)/INCREASE IN CASH AND CASH EQUIVALENTS	(2,594,049)	5,243,899
CASH AND CASH EQUIVALENTS AT THE BEGINNING OF THE YEAR	8,056,197	2,926,994
Effect of movements in exchange rates on cash held	473,038	(114,696)
CASH AND CASH EQUIVALENTS AT THE END OF THE YEAR	5,935,186	8,056,197

On behalf of the Board of Directors:

 Oleksandr Sashko
 Executive Director

14 May 2026

 Natalia Sannikova
 Finance Director

14 May 2026

**INTERNATIONAL RENAISSANCE FOUNDATION
SUMMARY FINANCIAL STATEMENTS AS AT AND FOR THE YEAR ENDED
31 DECEMBER 2025**

**NOTES TO SUMMARY FINANCIAL STATEMENTS
FOR THE YEAR ENDED 31 DECEMBER 2025**

1. BASIS FOR PREPARATION

These summary financial statements are derived from the audited financial statements of International Renaissance Foundation as at and for the year ended 31 December 2025 prepared in accordance with International Financial Reporting Standards, and comprise the summary statement of financial position as at 31 December 2025, the summary statements of profit or loss and other comprehensive income, changes in fund balance (equity) and cash flows for the year then ended, and related notes.

The Foundation maintains its underlying accounting records in US Dollars ("USD"). Management identified the USD as the functional and presentation currency. Accordingly, all currencies other than USD are treated as foreign currencies.

2. UKRAINIAN OPERATIONAL ENVIRONMENT AND GOING CONCERN

The Foundation is exposed to the economic and financial markets of Ukraine, which display characteristics of an emerging market. The legal, tax and regulatory frameworks continue development, but are subject to varying interpretations and frequent changes which together with other legal and fiscal impediments contribute to the challenges faced by entities operating in Ukraine.

On 24 February 2022, the Russian Federation launched a full-scale military invasion to Ukraine. The ongoing war has led to significant civilian casualties, massive dislocation of the population, damage to infrastructure, electricity outages, and overall significant disruption to economic activity in Ukraine. This had a detrimental and long-lasting impact on the political and business environment in Ukraine, including on the ability of many entities to continue business as usual. In response to the military invasion, the President of Ukraine introduced the state of martial law, which is currently extended until 2 August 2026.

In 2025 and 2026, active military actions remain intense, albeit concentrated in eastern and southern Ukraine, with the Autonomous Republic of Crimea and the major parts of Donetsk, Luhansk, Kherson, Zaporizhzhia regions still under occupation. In addition, since October 2022, the Russian Federation started missile and drone attacks that impacted power grid as well as other critical civilian infrastructure all over Ukraine.

Given the ongoing war and its impact on the current macroeconomic situation, there are expectations that growth will slow down due to the ongoing war. GDP increased in Ukraine in 2025 is 1.8%, and annual inflation rate in 2025 is 8.0%. In 2025, the key policy rate increased in March to 15.5% and remained unchanged for the rest of the year despite rising inflationary pressures. The budget balance continues to show a significant deficit, driven by defense and national security expenditures.

The overall outlook is subject to significant risks, primarily stemming from the heightened uncertainty resulting from war and potential delays or shortfalls in external financing.

With the beginning of war, the NBU introduced certain administrative restrictions on currency conversion transactions and capital movements, including restrictions on interest and dividend payments abroad. Due to these restrictions the Ukrainian hryvnia (the "UAH") lacks exchangeability and is not freely convertible.

After invasion, all global rating agencies lowered Ukraine's ratings. As at 31 December 2025, the ratings are as follows:

- Fitch: long-term foreign currency issuer rating is RD and long-term local currency issuer rating is CCC;
- Moody's: long-term foreign and local currency issuer rating is Ca;
- S&P: long-term rating upgraded the rating from SD to CCC+.

In the current circumstances, the Foundation continues its operating activities. In conjunction with its going concern assessment, management concluded that it is reasonably possible that the Foundation will be able

**INTERNATIONAL RENAISSANCE FOUNDATION
SUMMARY FINANCIAL STATEMENTS AS AT AND FOR THE YEAR ENDED
31 DECEMBER 2025**

**NOTES TO SUMMARY FINANCIAL STATEMENTS
FOR THE YEAR ENDED 31 DECEMBER 2025**

to continue as a going concern based on the following considerations, among other things:

- Although it is extremely difficult to forecast the duration of war, the Foundation assumed that the war will continue for the following year. The Foundation concluded that it has sufficient confirmed financing from its donors to conduct full-scale operating activity during this period;
- The Foundation retains necessary human resources to operate at full-scale currently and in the foreseeable future;
- The Foundation's major assets, such as property and equipment, are located in Kyiv and are not damaged;
- The Foundation has diversified sources of funding and cooperates with different donors, in particular during 2025 the Foundation received funding from OSF as well as other 3 donors (international organizations) under various programs;
- As at the date of the financial statements, the Foundation's management does not intend to suspend or liquidate the Foundation's activities in Ukraine.

However, as at the date of these financial statements have been authorized for issue, military activities in Ukraine continue to develop. Prolongation of military activities may result in the Foundation's inability to continue its full-scale operating activities, caused by potential significant reduction of the Foundation's financing provided from donors, as well as there may be insufficient human resources necessary to conduct the daily operating activities of the Foundation. The above events or conditions indicate the existence of a material uncertainty that may cast significant doubt about the Foundation's ability to continue as a going concern, and therefore it may be unable to realise its assets and discharge its liabilities in the normal course of business.

These financial statements have been prepared on a going concern basis and do not include any adjustments that would be necessary if the Foundation was unable to continue as a going concern.

Whilst management believes it is taking appropriate measures to support the sustainability of the Foundation's business in the current circumstances, a continuation of the military activities in Ukraine could negatively affect the Foundation's results and financial position in a manner not currently determinable, including its ability to continue as a going concern. These financial statements reflect management's current assessment of the impact of the Ukrainian business environment on the operations and the financial position of the Foundation. The future business environment may differ from management's assessment.

3. SUBSEQUENT EVENTS

Subsequent to 31 December 2025, no events that would require adjustment to, or disclosure in, these financial statements have occurred.

On behalf of the Board of Directors:

 Oleksandr Susfiko
 Executive Director

14 May 2026

 Natalia Sannikova
 Finance Director

14 May 2026